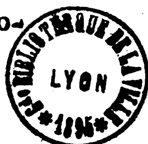

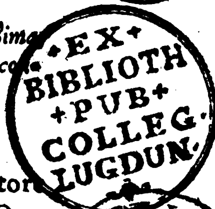

ARISTEAE,
De legis Diuinæ ex Hebraica

LINGVA IN GRAECAM translatione, per Septuaginta interpretes, Ptolemæi Philadelphi Aegyptiorum regis studio ac liberalitate Hierosolyma accersitos, absoluta, Historia nunc primùm Græcè edita.

In qua, præter multa alia lectu dignissima, & pij Regis imago, & regni optimè constituti forma ad unguem expressa demonstratur.

Cum conuersione Latina, autore MATTHIA GARBITIO.

BASILEAE, PER IOannem Oporinum.

ILLUSTRI ET GENEROSO UIRO HULDRICHO FUGGERO, Kirchperga & Vueissenhorni Domino, uiro eruditione, pietate & uirtute amplißimo.

S. P.

SI quæ, ut censent, FUGGERE generosissime, ex conquisitione, uel publicatione recōditorum scriptorũ, speranda laus est: non postrema ijs meo iudicio debetur, qui monumenta, quibus regum magnorumq́ ducum pręclaræ actiones, cùm in cæteris uitæ partibus, tum rebus ac artibus utilibus conseruandis, memoriæ posteritatis cōsecratæ fuere, è tenebris in lucem eruere, & ad publicam utilitatem proferre nituntur. Etenim dum in hoc diligente opera ac cura uersantur, & iusta honorificentissima defunctis soluunt, eorum memoriam

 ab obli-

ab obliuionis iniuria uindicantes, & commemoratione laudis ipsorum, quasi trophæis Miltiadæis uiuentiũ animos ad similium rerum studium exuscitant atq; inflammant. Quod etenim præclare de hominum genere meritis maius præconium, perenni ac immortali uirtutis ipsorũ præconio reddi, uel quod efficacius persuadendi argumẽtum uiuentium animis, quàm mortuorũ uirtutis commemoratio adhiberi posset? Ac utinam, ut quàm hic de defunctis & uiuis bene merẽdi campus latissimus esse uidetur, tam quoq; eius ingrediendi facultas cuilibet pateret: nihil quod ad præclara mortuorum facinora ornãda, uel superstitum mentes ad uirtutum decora impellendas pertinere posset, nobis hoc tempore defuturum existimarem. Verùm ea iam temporum ac rerum conditio est, ut sæpius, qui uelint, uel maiorum negligentia, uel præsentium inuidia ab aditu pulcherrimæ laudis

arceantur:

arceantur: ac aditu concesso, ni quis utatur, in publica commoda, ac defunctorum manes grauiter deliquisse, meritò cēseatur. Quamobrem cùm mihi præterita hyeme, Italiam lustrādi gratia obeunti, singulari cuiusdam eximij uiri humanitate (nomini etenim certis de causis parco) Aristeæ libellus ostensus esset, quo, quæ à celebratissimo Aegypti rege Ptolemæo, cognomine Philadelpho, in cura legis diuinæ transferendæ suscepta gestaq; fuere, quàm elegantissimè describerentur, eius obtinendi facultate data, quę ad eius descriptionē pertinerent, perquàm lubenter suscepi: maximè cum res ueræ religionis cultui uicinior, uel liberali benignitate augustior, uel uarijs uitæ ciuilis ac gubernationis utilissimis præceptis refertior, à nullo huius generis historico, meo iudicio, literarum monumentis prodita reperiatur.

Cuius etenim per Deum immor-

talem Regis, omnium historicorum libris excussis, factum propius ad uerum ueri Dei cultum accedens, quàm hoc Philadelphi, inuenietur: ad instructæ Bibliothecæ adornationem, legis Hebraicæ translationem immensis sumptibus, & populi Iudaici liberatione redimentis: eamq́ tam religiosa pietate amplectentis, ut sæpius exclamare non dubitet, Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, οὗ τινός ἐστι τὰ λόγια ταῦτα: diemq́ illum quo lex adferretur, in singulos uitæ suæ annos, non minus ac eum quo gloriosissimam ab hoste uictoriam retulerit, solennem magnum'que esse statuat. Celebratur quidem in libris conquirendis, eorumq́ interpretandi cura, multorum clarissimorum Regum egregia uolũtas: ut Babylonicorum, Pergamenorum, Polycratis Samij, Nicocratis Cyprij: & qui eos subsecuti fuere, Romanorum Imperatorum, Cæsaris, Augusti, Traiani, Vespasiani, Antonini, multorũq́ alio-

rum. Verũtamen ipſorum ſtudium, nullatenus cum Philadelphi conferendum eſſe uidetur. Illi namque partim βιβλιοφιλίᾳ, partim ambitione ducti, librorum conquiſitioni & interpretationi ſtuduiſſe putantur. Hunc autem & religionis & pietatis ſtudio ad legis conuertendæ cupiditatem abreptum, & Eleazari teſtimonium, & uox ipſius cum adoratione ſæpius prolata, ſolennitasq́ in honorem legis allatæ inſtituta, apertè demonſtrant: ita ut cæteros quidem omnes à ueræ religionis cognitione alienos, in hoc ſtudio longè præcelluiſſe, proximeq́ Iuniori Theodoſio aggregandus eſſe uideatur: quo, teſte Nicephoro, in Sacris libris, eorundemq́ interpretib. congerendis, inter Chriſtianos principes nullus antè ſtudioſior, nec fortè etiam pòſt extitit: cum inſigni multorum dedecore, qui titulum ueræ religionis præ ſe ferẽtes, in eius propagatione, rerumq́ ad eam perti-

nentium inſtauratione, rege Aegyptio multo remiſsiores eſſe uidētur. Cum etenim religio Chriſtiana literis incluſa contineatur, hę uerò neutiquam abſq; Bibliothecis, tanquam caſtellis doctrinæ, cōſeruari queant; qua laude nomen, quod profitētur, gerere poſſunt, qui rerum ad eius conſeruationem pertinentium cura non afficiuntur?

Iam uerò, cui unquam uel ante uel poſt Ptolemæum, literario monumento, aut ſcripto, tantus liberalitatis ac benignitatis honos eſt habitus, quanto Philadelphus legis diuinæ translationem, eiusq; interpretes remunerauit? Philippi liberalitati maxima cū laude datur, quòd Ariſtotelem ingenti donatum pecunia, ad inueſtigādas animalium naturas à ſe dimiſerit. Ad comprobationem inſignis liberalitatis filij eius Alexandri in doctos, uox allegatur eius, qui poſt mortem illius pauculo interiecto tempore, Archeſtrato no

bili poetæ inopia presso, dixisse fertur; Tu uerò si Alexandri ætate fuisses, in præmium cuiuslibet carminis Cyprum aut Phœnicen habuisses. Porrò ut memorabile relatum, Chœrilum singulorum uersuum singulos stateres aurèos accepisse. Prædicatur Lysander, quòd poetæ Antilocho ob pauculos uersus pileum argento impleuerit. Omnium ore munificentia Antonini celebratur, Oppiano, ob dedicationem poematis de piscibus, patrem relegatum ab exilio restituentis: illumq́ tot aureis donantis, quot uersus in poemate de piscibus inueniebantur. Sunt hæc, aliaq́ complura (nec etenim singula commemorare prodest) liberalia, & benignitatis in doctos speciem egregiam habēt: sed tamen si munificentiæ Ptolemæi, illorumq́ collatio institueretur, fateri necesse esset, illorum quidem liberalitatem prædicatam, huius autem omni laude fuisse superiorem. Nam de re-

rum, Legis translationi impensarũ, quantitate ac summa, ne quid referam: quæ secundum Aristeæ narrationem, earum subducta ratione, tanta inuenietur, ut mirari potius eam quàm æstimare liceat, tot centenis talentorum millibus, partim in Iudæorum redemptionem, partim in donaria Pontifici mittenda erogatis: Quanta benignitas & obseruantia Philadelphi in interpretibus excipiendis, tractandis & dimittendis commemoratur: Ob aduentum ipsorum ita lætatur, ut septies de eo gratias Deo agat, atque præ gaudio in lachrymas erumpat: præsentes tanta obseruantia, quanta nullos alios prosequitur: uolentes abire, muneribus amplissimis donatos ita dimittit, ut illos subinde redire precetur, eorumq; aduentu maxima bona sibi contigisse profiteatur. Neque sane id sine causa, nam & rectam re-

gnandi rationem ab ipsis perceperat, & (ut Eleazarus de illo refert) compererat ἄνδρας δικαίους καὶ σώφρονας τὴν μεγίστην ἂν φυλακὴν τῆς βασιλείας εἶναι. Norat'que cùm alijs regibus quamplurimis literatos charos gratos'que fuisse: tum uerò Alexandrum, cuius in regno isto post patrem locum occuparat, non minus literarum & benignitatis in doctos, quàm rerum fortiter gestarum laude excelluisse. Ideo'que non minus eruditionis ac benignitatis, quàm regni successionem sibi gloriosam fore. Egregia uirtus, & digna celebratissimi optimi'que regis sententia: cuius solius imitationi utinam nostri seculi Principes insisterent, cum eum uel in adornandis bibliothecis, uel liberalitate exercenda, magis facultate quàm uoluntate æquare non posse uideantur: næ nos literas florentiores, maiorem'que doctorum copiam

habituri

habituri essemus. Vti namque bona temperies, ac aeris clementia, copiam ac ubertatem frugum: ita humanitas, honor & beneficentia principis, bonas artes, excellentiaque ingenia producere consueuit. Verùm quàm pauci & hac in parte laudem Philadelphi affectent, manifestum, & quidem nimium manifestum est. Quotus etenim quisque iam Principum reperitur, qui literas digno amore complectatur: literatosque benignè foueat, sustẽtet, honoribusque & præmijs ornet? Itaque cum regis Aegyptij tantam liberalitatem ac uenerationem in doctos ab Aristea describi perspicerem, quanta nostri seculi hominib. optanda potius quàm speranda est, nõ potui non uoluptate lectionis eius singulari perfundi. Quid uerò dicam de uarijs uitę ciuilis ac gubernationis præceptis, quæ in hoc libello continentur? Ex omni antiquitate nec autor, nec autoris libellus ullus, meo iudicio, facilè in-

le inuenietur, qui utiliora uitæ, & publicę gubernationi cõmodiora pręcepta tradat: quiq; dignior sit ut in manibus principum, & eorum qui Rempublicam gerunt, diligentius teratur, memoriaq; circumferatur: quàm hic ipse Aristeæ, qui titulo quidem LXX Interpretum historiam de legis diuinæ trãslatione pollicetur, sed reuera boni ac pij uereq; Christiani principis solidam perfectamq; institutionẽ complectitur, eiq; ueræ ac minimè fallacis felicitatis uiam ostẽdit. Laudatur à plerisq; Xenophõtis Cyri Pædia, quòd quæ ad boni principis informationem pertineant, rectius & elegantius cæteris autoribus monstret: ferturq; ideo inter alios prestantissimo heroi Scipioni lectio eius fuisse perquàm familiaris. Cur uerò præ ipsa Aristeæ libellus non laudetur, qui non solùm boni, sed & boni & pij principis uiuam imaginem ostendit? Neq; etenim ulla gubernationis munia in
cidere

cidere possunt, siue domi, siue foris, uel cum subditis, uel cum æqualibus, cum domesticis aut extraneis, quin quomodo in ijs cum pietatis atque uirtutis laude feliciter Principi uersandum sit, hic à uiris non prophana, sed Spiritus sancti prudentia illuminatis, tradatur: id'que tanta breuitate, ut unumquodque facilè à quolibet percipi, & in magnis uarijs'que rerum occupationibus atq; negocijs in mentem redigi, & ad usum conferri possit. Quare tanto eius lectio cæteris in hoc genere scriptis mihi gratior est uisa, quanto quæ pietate nituntur, cæteris feliciora existunt: quanto'que quæ à Spiritu sancto dimanant, prophanis ueriora & certiora nobis habentur.

Auxit porrò non parum historiæ huius legendæ cupiditatem, iucundissima multarum rerum descriptio: utpote uasorum, phialarum,

mensæ aureæ, uestium pontificalium, locorum Iudææ, Hierosolymorum, templi, arcis: ita expressa, ut oculis omnia subiecta & exposita uideantur, eorum'que lectione animus liberalis non posit non affici ac delectari.

Cùm itaque & ad aliorum, tum uerò Principum uitam exemplis & præceptis præclarè informandam libellum accommodatissimum, & minimè iucunditatis expertem esse cernerem, à publicis commodis non alienam me rem facturum existimaui, si eum multos iam annos latentem, cùm conuersione Latina in lucem eruerem. Etsi enim ante complures annos à MATTHIA PALMERIO Pisano in linguam Latinam, & inde quoque in Italicam translatus esset, tamen cùm is (quod citra obtrectationē dictū sit) in plerisque locis sensum autoris minus assecutus uideretur, quod mihi

in Germaniam reuerso, à cæteris studijs tempus reliquum erat, labori eius conuertendi non inuitus impendere cœpi. Sed me eo, fortuna magis quàm uoluntate, quàm citissime liberari contigit. Nam dum in eo uersor, fit, ut optimo doctissimoq; uiro Iohanni OPORINO, hospiti & amico meo, eius conuersio, authore Matthia GARBITIO pauculos ante annos in inclyta Tubingensi Academia Græcæ linguæ professione cum uita feliciter defuncto, per doctissimum eiusdem Academiæ, Physicæ professorem, Georgium LIEBLERVM, trāsmittatur. Ego itaq;, qui talem operam ab eruditissimo uiro in conuersione illa nauatam perspicerem, quæ doctis minimè improbari posset, libenter id manibus defuncti concessi, ut debita laboris exhausti laude frueretur, eaq; conuersio meæ præferretur: ita tamen, ut ad meum exemplar, quod & integrius & correctius plerisq; in
locis

locis erat, textus Aristeæ Græcus imprimeretur.

Cum tui uerò clarissimi nominis inscriptione, HVLDRICHE FVGGERE generosissime, eum in lucem producere libuit: & ut meæ, de præstantissimis animi tui dotibus, multorum prędicatione iampridem cōceptæ obseruantiæ specimen qualecunque præberem: & quòd nulli magis quàm tibi, is conuenire uideretur. Tu siquidem diuino Ptolemæi exemplo in uestra ornatissima familia renouato, non solùm literarum studiosos quàm plurimos hincinde liberali sumptu alis: & peritissimos in omni doctrinarum genere professores, Gassarum, Vuolfium, Schrimgerum, Gerstmannum, uiros mihi amicitia iunctissimos, domi tuę summa beneuolētia foues, honoribusque & præmijs eximijs ornas: sed & ita Ptolemæum comparatione optimorum librorū, & instructione selectissimæ Bibliothecæ refers, ut cum e-

ius laudis ac ſtudij ſocios quàm plurimos habeas, omnes tamen poſt te reliqueris. Teſtantur id cùm alij autores complures, tua liberalitate publicæ utilitati dati: tum uerò Nouellarum Iuſtiniani abſolutiſsima editio, nobis poſt longa deſideria, cum perpetua uolũtatis tuæ in literas laude, tandem communicata. Quare ut libellum hunc, & tanquam ſpeculum quoddam uoluntatis tuæ præclaræ in literas, earumq; ſectatores, hilari fronte intueri: & compellationem hanc, ut ab eximia uirtutũ tuarum admiratione & obſeruantia ſingulari profectam, pro æquitate tua in meliorem partem interpretari: & me, qua bonos omnes, beneuolentia complecti digneris, etiam atq; etiam te rogo: cum benigna mentione, ut ueteribus olim Romanis atq; Græcis non ſolùm patrios atq; indigetes deos pro ſe, ſed & exteros adorare licuit: ſic literarum ſtudioſis ueſtri ordinis homines, quantũuis non admo-

admodum notos, uel gratia suæ obseruantiæ testificandæ, uel uestrę beneuolentiæ promerendæ, compellandi ueniã facilę dari solere. Eius itaq; à tua Magnificentia impetrandæ, per tuæ pręclaræ, tantumq; prædicatæ humanitatis famam, mihi fiducia facta, illud polliceor: nihil in posterũ mihi antiquius fore, quàm ut, cuius iam tenuis umbra conspicitur, ea in te obseruantia indies magis magisq; clarior reddatur: & in maioribus rebus ita sese exerat, ne, quamuis uirtutis, sapientię, eruditionis ac humanitatis tuæ admiratores innumerabiles inueniantur, ego postremas inter illos tulisse uideri queam.

Vale in Christo feliciter: Cal. Iulij, Anno à Christo nato 1561.

Magnificentiæ T.
obseruantissimus
Simon Schardius
I. V. D.

ARGVMENTVM LIBRI, AVtore Simone Schardio.

Cùm rex Aegypti Ptolemæus Philadelphus Bibliothecam insignem, omniq; librorum genere instructam, adornare constituisset, eius negocij partes Demetrio Phalereo dedit. Is itaq; singulari industria ac diligentia in coemptione & descriptione librorum procuranda usus, breui ducenta librorum millia Bibliothecæ intulit. Inter alia autem, quæ paucißima erant, leges Iudæorum ipsi nulla alia de causa, quàm penuria Interpretum, qui eas in linguam Græcam transferrent, deerant. Rex itaq;, cui earum desiderium singulare Demetrij oratione iniectum fuisset, ad Eleazarum pontificem Iudæorum, Andream præcipuum corporis sui satellitem, cum Aristea, libri huius autore, cũ amplißimis & elaboratißimis donis ablegat: petens, ut Interpretes Legi in linguam Græcam transferendæ idonei sibi mittantur. Vtq; id facilius impetret, Iudæorum, qui partim à Persis, cùm illi rerum potirentur, Hierosolymis abducti, partim à patre regis Ptolemæo cognomento Lagi capti fuerant, ultra centum millia, ad preces Aristeæ liberat: iusto precio ijs à quibus captiui detinebantur, liberaliter persoluto. Eleazarus itaque regis erga Deum pietate, & gentem Iudaicam beneficentia perspecta, ex singulis duo-

* decim

decim tribubus ſex ſeniores cum pellibus, in quibus Lex literis aureis lingua Iudæorum præſcripta erat, ad eam transferendam dimittit. Iis itaque Alexandriam appulſis, rex ſplendidiſſimum ſex dierum epulum præparat: & denis, quatuor prioribus diebus: undenis, poſterioribus duobus, quæſtionem uel de felici regni gubernatione, uel uitæ præclarè inſtituendæ ratione proponit. Qua, magna cum regis admiratione, omniumq; aſtantium applauſu & acclamatione à ſingulis explicata, in domum ſplendidè extructam, & ab omni tumultu ſtrepituq; remotam deducti, Legis interpretationem ſeptuaginta diebus perficiunt. Rex ergo interpretatione religioſa ueneratione accepta, eos muneribus ampliſsimis in patriam remittit. Hæc Ariſteas cùm cognitione digniſsima cenſeret, literis excepta, fratri Philocrati exponit: interim magnificentiam donorum à rege pontifici miſſorum, ciuitatis Hieroſolymitanæ ſitum, terræ Iudaicæ fertilitatem, templi formã, arcis munitiones, et habitũ ueſtis pontificialis quàm elegantiſſimè deſcribens. Tranſtulit ex hoc autore Ioſephus ea quæ ſunt lib. 12. Antiquit. Iudaicarum, capite 2. ubi conuiuij mentione facta, tandem lectorem ad hunc Ariſteæ librum remittit. Meminit quoq; eius Epiphanius libro de Menſuris & ponderibus, ex eo quoque non pauca ad ſua transferens,

rens, ac ea Aristeæ narrationi adijciens, in quæ hominibus eruditis ac ingeniosis diligentius nonnunquam inquirendum uidetur. Nam cùm sacri libri duplicis sint generis, ἐνδιάθετοι καὶ ἀπόκρυφοι, non modò prioris, sed & posterioris generis ab Eleazaro missos atq; traductos fuisse refert: cùm Aristeas, & post eum Iosephus loco præallegato, tantùm legis translatæ meminerint. Verùm ut quid de eo sentiendum, ex eruditißima Ioachimi explicatione Chronologiæ Nicephoreæ, diligens lector perspicere, simulq; de interpretationibus sacrorum librorum ea quæ à liberali cognitione, & ab hoc argumento minimè sunt aliena, cognoscere poterit: ita alterius præter Epiphanium, & à Iustiniano Imperatore Nouella 146. cũ singulari admiratione relati, & ab Aristea prætermißi, non possum non quasi in transcursu mentionem inijcere: nimirum, præter cætera occulta in hac interpretatione & hoc accidisse, ut cùm semper bini interpretes seorsim conclusi, & singulis paribus legis translatio tradita esset, in interpretatione ita consenserint, ut collatione conuersionis facta, ubi dictio ab uno parium apposita esset, ea à cæteris quoq; omnibus addita: uicißim, ubi quid detractum, id æqualiter ab omnibus demptum deprehenderetur. Tanta Dei, Interpretum corda dirigentis, & ad consensionem mentes inflectentis, hic

tis, hic

tis, hic gratia apparuit. Cæterùm hæc obiter admonuisse sufficit: demonstrationes eorum qui quærit, eas apud Epiphanium *loco prius allegato inueniet.* Ad Aristeam *autem quod attinet, præter hunc, & alius liber illius* de Con*sultationibus regijs, & cellulis atque iugis, in* Pharo *extat:* Ioachimo *id quoq; in* Chro*nologia* Nicephorea *referente.*

FINIS.

IACOBVS HERTELIVS Lectori.

Ὅστις Πτολεμαίου πλεῖστα προσφορεστάτου
εὐεργετήματ' εἰς θεράποντας ἱερῶν
μουσῶν, καὶ ἔργα πολλ' ἄνακτι συμπρεπῆ,
σκοπεῖν θέλει, ταύτην Ἀριστέου βίβλον
ἀμφοῖν προθύμως δινέειν σπουδῇ χεροῖν·
μαθήσεται γὰρ εὐθέως σοφωτάτου
γνώμην Πλάτωνος εὖ κ' ἀληθέως ἔχειν,
τὰ σωφρόνων εἶν' ἤθη ἀρχόντων ἀεὶ
σφόδρ' εὐλαβῆ δίκαια καὶ σωτήρια,
αὐτοὺς καὶ οὐδὲν ἀγαθοῦ διαφέρειν πατρός·
χάριν Σίμωνι προσθέτω πολυΐστορι·
αὐτὸς πικροῖσι γὰρ κόποις πεπονημένον
ἡμῖν παλαιὸν ἐκδίδωσ' Ἀριστέαν.

ΑΡΙΣΤΕΑΣ

ΦΙΛΟΚΡΑΤΗΙ.

Ξιολόγου διηγήσεως, ὦ Φιλόκρατες, περὶ τῆς γενηθείσης ἡμῖν ἐντυχίας πρὸς Ἐλεάζαρον τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερέα συνεσταμένης, διὰ τὸ σὲ περὶ πολλοῦ πεποιῆσθαι, παρ' ἕκαστα ὑπομιμνήσκων, συνακοῦσαι περὶ ὧν ἀπεστάλημεν, καὶ διὰ τί· πεπείραμαι σαφῶς ἐκθέσθαι σοί, κατειληφὼς ἣν ἔχεις φιλομαθῆ διάθεσιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ἀνθρώπῳ προσμανθάνειν ἀεί τι, καὶ προσλαμβάνειν, ἤτοι τὰ κατὰ τὰς ἱστορίας, ἢ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πεπειραμένῳ. οὕτω γὰρ κατασκευάζεται ψυχῆς καθαρὰ διάθεσις, ἀναλαβοῦσα τὰ κάλλιστα· καὶ πρὸς τὸ πάντων κυριώτατον νενευκυῖα, τὴν εὐσέβειαν, ἀπλανεῖ κεχρημένη κανόνι, διοικεῖ τὴν προαίρεσιν.

Ἔχοντες ἡμεῖς πρὸς τὸ περιέργως τὰ θεῖα κατανοεῖν, ἑαυτοὺς ἐπεδώκαμεν εἰς τὸν προειρημένον ἄνδρα πρεσβείαν, καλοκαγαθίᾳ καὶ δόξῃ προτετιμημένον, ὑπό τε τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων· καὶ κατεκτημένον μεγίστην

ὠφελεῖν τοὺς σὺν ἑαυτῷ, καὶ τοὺς κατὰ τοὺς ἄλλους τόπους πολίτας, πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ θείου νόμου· διὰ τὸ γεγράφθαι παρ' αὐτοῖς ἐν διφθέραις ἑβραϊκοῖς γράμμασιν. ἣν δὴ καὶ ἐποιούμεθα ἡμεῖς σπουδῇ, λαβόντες καιρὸν πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τῶν μετοικισθέντων εἰς Αἴγυπτον ἐκ τῆς ἰουδαίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως, πρώτως κεκτημένου τὴν τε πόλιν, καὶ κατὰ τὴν Αἴγυπτον παρειληφότος.

Ἄξιον δέ ἐστι καὶ ταῦτά σοι δηλῶσαι. πέπεισμαι γὰρ, σὲ μᾶλλον ἔχοντα πρόσκλησιν πρὸς τὴν σεμνότητα, καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων διάθεσιν, τῶν κατὰ τὴν σεμνὴν νομοθεσίαν διεξαγόντων, περὶ ὧν προαιρούμεθα δηλοῦντες μετὰ ὥστε ἀκούσεσθαι, προσφάτως παραγεγενημένον ἐκ τῆς νήσου πρὸς ἡμᾶς, καὶ βουλόμενον ὑπακούειν ὅσα πρὸς ἐπισκευὴν ψυχῆς ὑπάρχει. καὶ πρότερον δὲ διεπεμψάμην σοι, περὶ ὧν ἐνόμιζον ἀξιομνημονευτῶν εἶναι τὴν ἀνατροφὴν ἣν μετελάβομεν παρὰ τῶν κατὰ τὴν λογιωτάτην αἴγυπτον, λογιωτάτων ἀρχιερέων παρὰ τοῦ γένους τῶν ἰουδαίων. φιλομαθῶς γὰρ ἔχοντί σοι περὶ τῶν δυναμένων ὠφελῆσαι διάνοιαν, δέον διδόναι. μάλιστα μὲν πᾶσι τοῖς ὁμοίοις, πολλῷ δὲ μᾶλλον γνησίαν ἔχοντί σοι τὴν αἵρεσιν,

οὐ μό-

οὐ μόνον κατὰ τὸ συγγενὲς ἀδελφῷ καθεστῶτι τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τῇ πρὸς τὸ καλὸν ὁρμῇ τὸν αὐτὸν ὄντα ἡμῖν. χρυσοῦ γὰρ χάρις, ἢ κατασκευή τις ἄλλη τῶν τετιμημένων παρὰ τοῖς κενοδόξοις, ὠφέλειαν οὐκ ἔχει τὴν αὐτήν, ὅσον ἡ παιδείας ἀγωγή, καὶ ἡ περὶ τούτων φροντίς. ἵνα δὲ μὴ περὶ τῶν προλεγομένων μηκύνοντες ἀδολεσχόν τι ποιῶμεν, ἐπὶ τὸ συνεχὲς τῆς διηγήσεως ἐπανήξομεν.

Κατασταχθεὶς ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως βιβλιοθήκης Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, ἐχρηματίσθη πολλὰ διάφορα, πρὸς τὸ συναγαγεῖν, εἰ δυνατόν, ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην βιβλία· καὶ ποιούμενος ἀγορασμοὺς καὶ μεταγραφάς, ἐπὶ τέλος ἤγαγεν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν. παρόντων γὰρ ἡμῶν ἐρωτηθείς, πόσαι τινὲς μυριάδες τυγχάνουσι βιβλίων; εἶπεν, ὑπὲρ τὰς εἴκοσι, βασιλεῦ. πληρώσω δὲ οὖν ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸς τὸ πληρωθῆναι πεντήκοντα μυριάδας τὰ λοιπά. προσαγγέλλεταί δέ μοι, καὶ τῶν Ἰουδαίων νόμιμα μεταγραφῆς ἄξια, καὶ τῆς παρὰ σοὶ βιβλιοθήκης εἶναι. τί τὸ κωλῦον οὖν, εἶπεν, ἐστί, σὲ τοῦτο ποιῆσαι; πάντα

Δημήτριος ὁ Φαληρεύς.

ἀριθμὸς τῶν βιβλίων.

γὰρ ὑποτέτακταί σοι τὰ πρὸς τὴν χρείαν. ὁ δὲ Δημήτριος εἶπεν· ἑρμηνείας προσδεῖται. χαρακτῆρσι γὰρ ἰδίοις κατὰ τὴν ἰουδαίαν χρῶνται, καθάπερ Αἰγύπτιοι τῇ τῶν γραμμάτων θέσει, καθὸ καὶ φωνὴν ἰδίαν ἔχουσιν. ὑπολαμβάνονται συριακῇ χρῆσθαι· τὸ δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλ᾽ ἕτερος τρόπος. Μεταλαβὼν δὲ ἕκαστα ὁ βασιλεὺς, εἶπε, γραφῆναι πρὸς τὸν ἀρχιερέα τῶν Ιουδαίων, ὅπως τὰ προειρημένα τελείωσιν λάβωσι.

Νομίσας δὲ ἐγὼ καιρὸν εἶναι, περὶ ὧν πολλάκις ἠξιώκειν Σωσίβιόν τε τὸν Ταραντῖνον, καὶ Ἀνδρέαν, τοὺς ἀρχισωματοφύλακας, περὶ τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν μετηγμένων ἐκ τῆς Ιουδαίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως. ἐκεῖνος γὰρ ἐπελθὼν τὰ κατὰ κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην ἅπαντα, συγχρώμενος εὐημερίᾳ μετὰ ἀνδρείας, τοὺς μὲν μετῴκισεν, τοὺς δὲ ᾐχμαλώτιζε, φόβῳ ἅπαντα ὑποχείρια ποιούμενος· ἐν ὅσῳ καὶ πρὸς δέκα μυριάδας ἐκ τῆς τῶν Ιουδαίων χώρας εἰς Αἴγυπτον μετήγαγεν· ἀφ᾽ ὧν ὡσεὶ τρεῖς μυριάδας καθοπλίσας ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν, εἰς τὴν χώραν κατῴκισεν ἐν τοῖς φρουρίοις. ἤδη μὲν καὶ πρότερον ἱκανῶν εἰσεληλυθότων σὺν τῷ Πέρσῃ,

καὶ πρὸ

καὶ πρὸ τούτων ἑτέρων συμμαχιῶν ἐξαπεσταλμένων πρὸς τὸν τῶν Αἰθιόπων βασιλέα μάχεσθαι σὺν Ψαμμητίχῳ· ἀλλὰ οὐ τοσοῦτοι πλήθει παρεγενήθησαν, ὅσους Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Λάγου μετήγαγε.

Καθὼς δὲ προείπομεν, ἐπιλέξας τοὺς ἀρίστους ταῖς ἡλικίαις, καὶ ῥώμῃ διαφέροντας, καθώπλισεν. τὸ δὲ λοιπὸν χῦμα πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων, ἔτι δὲ γυναικῶν, εἴασεν εἰς τὴν οἰκετίαν, οὐχ οὕτως τῇ προαιρέσει κατὰ ψυχὴν ἔχων, ὡς κατακρατούμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, διὰ ἃς ἐπεποίηντο χρείας ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσιν. ἡμεῖς δὲ ἐπεί τινα πρόφασιν εἰς τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν ἀπελάβομεν, καθὼς προδεδήλωται, τοιούτοις ἐχρησάμεθα λόγοις πρὸς τὸν βασιλέα.

Λόγος τῆς Ἀριστέα περὶ τῆς ἀπολύσεως τῶν Ἰουδαίων.

Μήποτε ἄλογον ᾖ, ἐλέγχεσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὦ βασιλεῦ. τῆς γὰρ νομοθεσίας κειμένης πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, ἣν ἡμεῖς οὐ μόνον μεταγράψαι ἐπινοοῦμεν, ἀλλὰ καὶ διερμηνεῦσαι· τίνα λόγον ἕξομεν πρὸς ἀποστολήν, ἐν οἰκετείαις ὑπαρχόντων ἐν τῇ σῇ βασιλείᾳ πληθῶν ἱκανῶν; ἀλλὰ τελείᾳ καὶ πλουσίᾳ ψυχῇ ἀπόλυσον τοὺς συνεχομένους ἐν ταλαιπωρίαις, κατευθύνοντός σου τὴν

βασιλείαν τοῦ τεθεικότος αὐτοῖς θεοῦ τὸν νόμον, καθὼς προειργασμαι. τὸν γὰρ πάντων ἐπόπτην καὶ κτίστην θεὸν οὗτοι σέβονται, ὃν καὶ πάντες, ἡμεῖς δὲ μάλιστα, προσονομάζοντες ἐτύμως Ζῆνα. καὶ διὰ τοῦτο δ' οὐκ ἀνοικείως οἱ πρῶτοι διεσήμαναν, δι' ὃν ζωοποιοῦνται τὰ πάντα, καὶ γίγνεται, τοῦτον ἁπάντων ἡγεῖσθαί τε καὶ κυριεύειν. ὑπερηκὼς δὲ σύμπαντας ἀνθρώπους τῇ λαμπρότητι τῆς ψυχῆς, ἀπόλυσιν ποιῆσαι τῶν ἐνεχομένων ταῖς οἰκετίαις.

Ζεὺς πόθεν ὠνόμασται.

Οὐδὲ πολλοῦ χρόνου ὑπάρχων, καὶ ἡμῶν τὴν ψυχὴν πρὸς τὸν θεὸν εὐχομένων, τὴν διάνοιαν αὐτοῦ κατασκευάσαι πρὸς τὸ τοὺς ἅπαντας ἀπολυθῆναι. κτίσμα γὰρ ὂν θεοῦ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ μεταλλοιοῦται καὶ τρέπεται πάλιν ὑπ' αὐτοῦ. διὸ πολλαῖς καὶ ποικίλαις ἐπεκαλούμην τὸν κυριεύοντα κατὰ καρδίαν, ἵνα συναγκασθῇ, καθὼς ἠξίουν, ἐπιτελέσαι. μεγάλην γὰρ εἶχον ἐλπίδα περὶ σωτηρίας ἀνθρώπων, προτιθέμενος λόγον, ὅτι τὴν ἐπιτέλειαν ὁ θεὸς ποιήσει τῶν ἀξιουμένων. ὁ γὰρ πρὸς δικαιοσύνην καὶ καλῶν ἔργων ἐπιμέλειαν ἐν ὁσιότητι νομίζουσιν ἄνθρωποι ποιεῖν, κατευθύνει τὰς πράξεις

τὰς

καὶ τὰς ἐπιβολὰς ὁ κυριεύων ἁπάντων θεός.

Ὁ δὲ ἀνακύψας, καὶ προσβλέψας ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ, πόσας ὑπολαμβάνεις ἔσεσθαι μυριάδας; ἔφη. παρεστὼς δὲ Ἀνδρέας, ἀπεφήνατο, βραχεῖ πλείους μυριάδων δέκα. ὁ δὲ, μικρόν γε, εἶπεν, Ἀριστέας ἡμᾶς ἀξιοῖ πρᾶγμα. Σωσίβιος δὲ, καὶ τῶν παρόντων τινὲς, τοῦτο εἶπον· καὶ γὰρ ἄξιόν ἐστι τῆς σῆς μεγαλοψυχίας, ὅπως χαριστήριον ἀναθῇ τῷ μεγίστῳ θεῷ, τὴν τούτων ἀπόλυσιν. μεγίστως γὰρ τετιμημένος ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος τὰ πάντα, καὶ δεδοξασμένος ὑπὲρ τοὺς προγόνους, εἰ καὶ μέγιστα ποιήσεις χαριστήρια, καθῆκόν ἐστί σοι.

Διαχυθεὶς δὲ εὖ μάλα τοῖς ὀψωνίοις, εἶπε προσθεῖναι, καὶ σώματος ἑκάστου κομίζεσθαι δραχμὰς εἴκοσι, καὶ περὶ τούτων ἐκθεῖναι πρόσταγμα· τὰς δὲ ἀπογραφὰς ποιεῖσθαι παρ' αὐτά, μεγαλείως χρησάμενος τῇ προθυμίᾳ, τοῦ θεοῦ τὴν πᾶσαν ἐπιτελέσαντος ἡμῶν προαίρεσιν, καὶ συναναγκάσαντος αὐτὸν ἀπολυτρῶσαι μὴ μόνον τοὺς συνεληλυθότας τῷ στρατοπέδῳ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ εἴ τινες προῆσαν, ἢ μετὰ ταῦτα * παρήχθησαν εἰς τὴν βασιλείαν. ὑπὲρ τὰ τετρακόσια, τάλαντα τὴν δόσιν ἀπέφαινον εἶναι.

*παρεισήχθησαν

καὶ τοῦ προστάγματος δὲ τὸ ἀντίγραφον οὐκ ἄχρηστον, οἴομαι, κατακεχώρισται. πολλῷ γὰρ ἡ μεγαλομοιρία φανερωτέρα καὶ εὔδηλος ἔσται τοῦ βασιλέως, τοῦ θεοῦ κατισχύοντος αὐτὸν, εἰς τὸ σωτηρίαν γενέσθαι πλήθεσιν ἱκανοῖς. ἦν δὲ τοιοῦτο τοῦ βασιλέως προστάξαντος.

Πρόσταγμα Πτολεμαίου τοῦ φιλαδέλφου περὶ ἀπολυτρώσεως τῶν Ἰουδαίων.

Ὅσοι τῶν συνεστρατευμένων τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰς τοὺς κατὰ Συρίαν καὶ Φοινίκην τόπους, ἐπελθόντες τῇ τῶν Ἰουδαίων χώρᾳ, ἐγκρατεῖς ἐγένοντο σωμάτων Ἰουδαϊκῶν, καὶ ταῦτα διακεκομίκασιν εἴς τε τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν, ἢ καὶ πεπράκασιν ἑτέροις, ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινες προῆσαν, ἢ καὶ μετὰ ταῦτά εἰσιν εἰσηγμένοι, τῶν τοιούτων ἀπολύειν παραχρῆμα τοὺς ἔχοντας, κομιζομένους αὐτίκα ἑκάστου σώματος τοὺς ἔχοντας δραχμὰς εἴκοσι, τοὺς μὲν στρατιώτας τῇ τῶν ὀψωνίων δόσει, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκ τῆς βασιλικῆς τραπέζης. νομίζομεν γὰρ καὶ παρὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἡμῶν βούλησιν, καὶ παρὰ τὸ καλῶς ἔχον, ᾐχμαλωτεῦσθαι τούτους, διὰ δὲ τὴν στρατιωτικὴν προπέτειαν, τήν τε χώραν αὐτῶν κατεφθάρθαι, καὶ τὴν τῶν Ἰουδαίων μεταγωγὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον γεγονέναι. ἱκανὴ γὰρ ἦν ἡ παρὰ τὸ πεδίον γεγονυῖα ἐκ τῶν στρατιωτῶν ὠφέλεια. διὸ παντε-

λῶς

λῶς ἀνεπιεικὴς ἐστὶ καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων κα-
ταδυναστεία· πᾶσιν οὖν ἀνθρώποις τὸ δίκαιον
ἀπονέμειν ὁμολογούμενοι, πολλῷ δὲ μᾶλλον
τοῖς ἀλόγως καταδυναστευομένοις· καὶ κατὰ
πᾶν ἐκζητοῦντες τὸ καλῶς ἔχον, πρός τε
τὸ δίκαιον καὶ τὴν κατὰ πάντων εὐσέβειαν·
προστετάχαμεν, ὅσα τῶν ἰουδαϊκῶν ἐστὶ σωμά-
των ἐν οἰκετίαις παντὶ, καὶ καθ᾽ ὃν τιν᾽ οὖν
τρόπον ἐν τῇ βασιλείᾳ, κομιζομένους τοὺς ἔ-
χοντας τὸ προκείμενον κεφάλαιον ἀπολύειν,
καὶ μηδένα κακοσχόλως περὶ τούτων μηδὲν
οἰκονομεῖν· τὰς δὲ ἀπογραφὰς ἐν ἡμέραις τρι-
σὶν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐκκεῖται τὸ πρόσταγμα,
ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς κατεσαλμένους περὶ τού-
των καταδεικνύντας εὐθὺ καὶ τὰ σώμα-
τα. διειλήφαμεν γὰρ, ἡμῖν συμφέρειν, καὶ
τοῖς πράγμασι τούτων, ἐπιτελεσθῆναι. τὸν
δὲ βουλόμενον προσαγγέλλειν περὶ τῶν ἀπει-
θησάντων, * ἔφη τοῦ φανέντος ἐνόχου τὴν * ὥστε
κυρίαν ἕξειν· τὰ δὲ ὑπάρχοντα τῶν τοιούτων,
εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθήσεται.

Εἰσδοθέντος δὲ τοῦ προστάγματος, ὅπως
ἐπαναγνωσθῇ τῷ βασιλεῖ, τὰ ἄλλα πάντα
ἔχοντος, πλὴν τοῦ, καὶ εἴ τινες προῆσαν, ἢ
καὶ μετὰ ταῦτα εἰσὶν εἰσηγμένοι τῶν τοιού-

τῶν· αὐτὸ τοῦτο ὁ βασιλεὺς προσέθηκε, μεγαλομοιρίᾳ καὶ μεγαλοψυχίᾳ χρησάμενος. ἐκέλευσέ τε τὴν διαφόρων δόσιν ἀθρόαν οὖσαν ἀπομοιρίσαι τοῖς ὑπηρέταις τῶν πραγμάτων, καὶ βασιλικοῖς τραπεζίταις. οὕτω δοχθὲν ἐκεκύρωτο ἐν ἡμέραις ἑπτά· πλείων δὲ ταλάντων ἑξακοσίων ἑξήκοντα ἡ δόσις ἐγεγόνει. πολλὰ γὰρ καὶ τῶν ἐπιμαστιδίων τέκνων, σὺν ταῖς μητράσιν ἠλευθεροῦτο. προσανενεχθέντος δὲ, εἰ καὶ περὶ τούτων εἰκοσαδραχμία δοθήσεται, καὶ τοῦτ᾽ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ποιεῖν, ὁλοσχερῶς περὶ τοῦ δόξαντος ἅπαντα ἐπιτελῶν.

Ὡς δὲ κατεπράχθη ταῦτα, τὸν Δημήτριον ἐκέλευσεν εἰσδοῦναι περὶ τῆς τῶν ἰουδαϊκῶν βιβλίων ἀντιγραφῆς. πάντα γὰρ διὰ προσταγμάτων καὶ μεγάλης ἀσφαλείας τοῖς βασιλεῦσι τούτοις διῳκεῖτο, οὐδὲν ἀπερριμμένως, οὐδὲ εἰκῇ. διόπερ καὶ τὰ τῆς εἰσδόσεως, καὶ τὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντίγραφα κατακεχώρικα, καὶ τὸ τῶν ἀπεσταλμένων πλῆθος, καὶ τὴν ἑκάστου κατασκευὴν, διὰ τὸ μεγαλομοιρίᾳ καὶ τέχνῃ διαφέρειν ἕκαστον αὐτῶν. τῆς δὲ εἰσδόσεως ἐστὶν ἀντίγραφον τόδε· Βασιλεῖ μεγάλῳ παρὰ Δημητρίου.

Προσά-

Εἴσδοσις τοῦ Δημητρίου περὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν βιβλίων ἀντιγραφῆς.

Προστάξαντός σου, βασιλεῦ, περὶ τῶν ἀπολιπόντων εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς βιβλιοθήκης βιβλίων, ὅπως ἐπισυναχθῇ, καὶ τὰ διαπεπτωκότα τύχῃ τῆς προσηκούσης ἐπισκευῆς· πεποιημένος οὐ παρέργως τὴν ἐν τούτοις ἐπιμέλειαν, προσαναφέρω σοι τάδε. Τοῦ νόμου τῶν ἰουδαίων βιβλία σὺν ἑτέροις ὀλίγοις τισὶν ἀπολείπει. τυγχάνει γὰρ ἑβραϊκοῖς γράμμασι, καὶ φωνῇ λεγόμενα· ἀμελέστερον δὲ, καὶ οὐχ ὡς ὑπάρχει, σεσήμανται, καθὼς ὑπὸ τῶν εἰδότων προσαναφέρεται· προνοίας γὰρ βασιλικῆς οὐ τέτευχε. δέον δέ ἐστι, καὶ ταῦτα ὑπάρχειν παρά σοι διηκριβωμένα· διὰ τὸ καὶ φιλοσοφωτέραν εἶναι, καὶ ἀκέραιον τὴν νομοθεσίαν ταύτην, ὡς ἂν οὖσαν θείαν. διὸ πόρρω γεγόνασιν οἵ τε συγγραφεῖς καὶ ποιηταί, καὶ τὸ τῶν ἱστορικῶν πλῆθος, τῆς ἐπιμνήσεως τῶν προειρημένων βιβλίων, καὶ τῶν κατ' αὐτὰ πεπολιτευμένων καὶ πολιτευομένων ἀνδρῶν, διὰ τὸ ἁγνήν τινα καὶ σεμνὴν εἶναι τὴν ἐν τούτοις θεωρίαν, ὥς φησιν Ἑκαταῖος ὁ Ἀβδηρίτης. Ἐὰν οὖν φανεῖται, βασιλεῦ, γραφήσεται πρὸς τὸν ἀρχιερέα τὸν ἐν ἱεροσολύμοις, ἀποστεῖλαι τοὺς μάλιστα καλῶς βεβιωκότας καὶ πρεσβυτέρους ὄντας

ἄνδρας,

ἄνδρας, ἐμπείρους τῶν κατὰ τὸν νόμον τὸν ἑαυτῶν, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἕξ, ὅπως τὸ σύμφωνον ἐκ τῶν πλειόνων ἐξετάσαντες, καὶ λαβόντες τὸ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ἀκριβές, ἀξίως καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς σῆς προαιρέσεως θῶμεν εὐσήμως. εὐτύχει διὰ παντός.

Τῆς δὲ εἰσόδου ταύτης γενομένης, ἐκέλευσεν ὁ Βασιλεὺς γραφῆναι πρὸς τὸν Ἐλεάζαρον περὶ τούτων, σημαίνοντα καὶ τὴν γενομένην ἀπολύτρωσιν τῶν αἰχμαλώτων. ἔδωκε δὲ καὶ εἰς κατασκευὴν κρατήρων, καὶ φιαλῶν, καὶ τραπέζης, καὶ σπονδείων, χρυσίου μὲν ὁλκῆς τάλαντα πεντήκοντα, καὶ ἀργυρίου τάλαντα ἑβδομήκοντα, καὶ λίθων ἱκανόν τι πλῆθος. ἐκέλευσε δὲ, τοὺς ῥισκοφύλακας τοῖς τεχνίταις, ὧν ἂν προαιρῶνται τὴν ἐκλογὴν διδόναι, καὶ νομίσματος εἰς θυσίας καὶ ἄλλα πρὸς τάλαντα ἑκατόν. δηλώσομεν δέ σοι περὶ τῆς κατασκευῆς, ὡς ἂν τὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντίγραφα διέλθωμεν. ἦν δὲ ἡ τοῦ Βασιλέως ἐπιστολὴ τὸν τύπον ἔχουσα τοῦτον.

ΒΑΣΙ-

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ
Ἐλεαζάρῳ ἀρχιερεῖ χαίρειν καὶ
ἐρρῶσθαι.

Ἐπεὶ συμβαίνει, πλείονας τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν κατῳκίσθαι, γενηθέντας ἀνασπάστους ἐκ τῶν ἱεροσολύμων ὑπὸ περσῶν, καθ᾽ ὃν ἐπεκράτουν χρόνον· ἔτι δὲ καὶ συνεληλυθέναι τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον αἰχμαλώτους, ἀφ᾽ ὧν πλείονας εἰς τὸ στρατιωτικὸν σύνταγμα κατεχώρισεν ἐπὶ μείζοσι μισθοφορίαις· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς προόντας κρίνας πλείστους, φρούρια κτίσας ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ὅπως τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἔθνος φόβον μὴ ἔχῃ διὰ τούτων, καὶ ἡμεῖς δὲ παραλαβόντες τὴν βασιλείαν, φιλανθρωπότερον ἀπαντῶμεν τοῖς πᾶσι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς σοῖς πολίταις· ὧν ὑπὲρ δέκα μυριάδας αἰχμαλώτων ἠλευθερώκαμεν, ἀποδόντες τοῖς κρατοῦσι τὴν κατ᾽ ἀξίαν ἀργυρικὴν τιμὴν, διορθούμενοι, καὶ εἴ τι κακῶς ἐπράχθη διὰ τὰς τῶν ὄχλων ὁρμάς· διειληφότες εὐσεβῶς τοῦτο πρᾶξαι, καὶ τῷ μεγίστῳ θεῷ χαριστήριον ἀνατιθέντες, ὃς ἡμῖν τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ καὶ δόξῃ κρατίστῃ παρ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην διατετήρηκεν· εἴς τε τὸ στράτευμα τοὺς ἀκμαιο-

Ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως πρὸς Ἐλεάζαρον, περὶ τῆς ἑρμηνευτῶν πέμψεως.

ἀκμαιοτάτους τῇ ἡλικίᾳ τετάχαμεν· οὓς δὲ δυναμένους καὶ περὶ ἡμᾶς εἶναι, τῆς περὶ τὴν αὐλὴν πίστεως ἀξίους ἐπιχειρῶν καθεστάκαμεν. Βουλομένων δὲ ἡμῶν καὶ τούτοις χαρίζεσθαι, καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἰουδαίοις, καὶ τοῖς μετέπειτα, προῃρήμεθα τὸν νόμον ὑμῶν μεθερμηνευθῆναι γράμμασιν ἑλληνικοῖς, ἐκ τῶν παρ' ὑμῶν λεγομένων ἑβραϊκῶν γραμμάτων, ἵνα ὑπάρχῃ καὶ ταῦτα παρ' ἡμῖν ἐν βιβλιοθήκῃ σὺν τοῖς ἄλλοις βασιλικοῖς βιβλίοις. καλῶς οὖν ποιήσεις, καὶ τῆς ἡμετέρας σπουδῆς ἀξίως, ἐπιλεξάμενος ἄνδρας καλῶς βεβιωκότας πρεσβυτέρους, ἐμπειρίαν ἔχοντας τοῦ νόμου, καὶ δυνατοὺς ἑρμηνεῦσαι, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἕξ· ὅπως ἐκ τῶν πλειόνων τὸ σύμφωνον εὑρεθῇ, διὰ τὸ περὶ μειζόνων εἶναι τὴν σκέψιν. οἰόμεθα γὰρ, ἐπιτελεσθέντος τούτου, μεγάλην ἀποίσεσθαι δόξαν. ἀπεστάλκαμεν δὲ περὶ τούτου Ἀνδρέαν τῶν ἀρχισωματοφυλάκων, καὶ Ἀρισταῖον, τιμωμένους παρ' ἡμῖν, διαλεξομένους σοι, καὶ κομίζοντας ἀπαρχὰς εἰς τὸ ἱερὸν ἀναθημάτων, καὶ εἰς θυσίας, καὶ τὰ ἄλλα, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατόν. γράφων δὲ καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς περὶ ὧν ἂν βούλῃ, κεχαρισμένος ἔσῃ, καὶ φιλίας ἄξιόν τι πράξεις ὡς ἐπι-

τελε-

τελειωθησομένων τὴν ταχίστην, περὶ ὧν ἂν αἱ-
ρῇ. ἔρρωσο. πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀντέ-
γραψεν ἐνδεχομένως ὁ Ἐλεάζαρος ταῦτα.

ΕΛΕΑΖΑΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΒΑΣΙ-
λεῖ Πτολεμαίῳ φίλῳ γνησίῳ χαίρειν.

Αὐτός τε ἔρρωσο, καὶ ἡ βασίλισσα Ἀρσι- ἀπόκρισις Ἐλεαζάρου πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἐπιστολήν.
νόη ἡ ἀδελφή, καὶ τὰ τέκνα καλῶς ἂν ἔχοι,
καὶ ὡς βουλόμεθα· καὶ αὐτοὶ δὲ ὑγιαίνομεν. λα-
βόντες τὴν παρὰ σοῦ ἐπιστολὴν, μεγάλως ἐχά-
ρημεν διὰ τὴν προαίρεσίν σου, καὶ τὴν καλὴν
βουλήν· καὶ συναγαγόντες τὸ πᾶν πλῆθος,
ἀνέγνωμεν αὐτοῖς, ἵνα εἰδῶσιν ἣν ἔχεις πρὸς
τὸν θεὸν ἡμῶν εὐσέβειαν. ἐπεδείξαμεν δὲ καὶ
τὰς φιάλας, ἃς ἀπέστειλας, χρυσᾶς εἴκοσι, Δῶρα τοῦ βασιλέως πεμφθέντα Ἐλεαζάρῳ.
καὶ ἀργυρᾶς τριάκοντα· κρατῆρας πέντε·
καὶ τράπεζαν εἰς ἀνάθεσιν, καὶ εἰς προσαγω-
γὴν θυσιῶν, καὶ εἰς ἐπισκευὰς, ὧν ἂν δέηται
τὸ ἱερὸν, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν· ἅπερ ἐκό-
μιζον Ἀνδρέας τῶν τετιμημένων παρὰ σοὶ, καὶ
Ἀριστέας ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοὶ, καὶ παιδείᾳ
διαφέροντες, καὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ δικαιοσύ-
νης ἄξιοι κατὰ πάντα· οἳ καὶ μετέδωκαν ἡμῖν
τὰ παρὰ σοῦ, πρὸς ἃ καὶ παρ' ἡμῶν ἀκηκόασιν
ἁρμόζοντα τοῖς σοῖς γράμμασι. πάντα γὰρ,
ὅσα σοι συμφέρει, καὶ εἰ παρὰ φύσιν ἐστὶν,
ὑπακου-

ἐπακουσόμεθα· τοῦτο γὰρ φιλίας καὶ ἀγαπήσεως σημεῖόν ἐστι. μεγάλα γὰρ καὶ σὺ, καὶ ἀνεπίλησα τοὺς πολίτας ἡμῶν κατὰ πολλοὺς εὐηργέτηκας. εὐθέως οὖν προσηγάγομεν ὑπὲρ σοῦ θυσίας, καὶ τῆς ἀδελφῆς καὶ τῶν τέκνων, καὶ τῶν φίλων· καὶ ηὔξατο πᾶν τὸ πλῆθος, ἵνα σοι γένηται, καθὼς προαιρῇ, διὰ παντός· καὶ διασώζῃ σοι τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ μετὰ δόξης ὁ κυριεύων ἁπάντων θεός· καὶ ὅπως γένηταί σοι συμφερόντως καὶ μετὰ ἀσφαλείας ἡ τοῦ ἁγίου νόμου μεταγραφή. παρόντων δὲ πάντων, ἐπελεξάμεθα ἄνδρας καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς πρεσβυτέρους, ἀφ᾽ ἑκάστης φυλῆς ἕξ, οὓς καὶ ἀπεστείλαμεν ἔχοντας τὸν νόμον. καλῶς οὖν ποιήσεις βασιλεῦ δίκαιε, προστάξας, ὡς ἂν ἡ μεταγραφὴ γένηται τῶν βιβλίων, ἵνα πάλιν ἀποκατασταθῶσι πρὸς ἡμᾶς ἀσφαλῶς οἱ ἄνδρες. ἔρρωσο.

ὀνόματα τῶν ἑρμηνέων πεμφθέντων ἀπὸ Ἐλεαζάρου πρὸς βασιλέα

Εἰσὶ δὲ πρώτης φυλῆς· Ἰώσηφος, Ἐζεκίας, Ζαχαρίας, Ἰωάννης, Ἐζεκίας, Ἐλισαῖος.

Δευτέρας· Ἰούδας, Σίμων, Σομόηλος, Ἀδαῖος, Ματταθίας, Ἐσχλεμίας.

Τρίτης· Νεεμίας, Ἰώσηφος, Θεοδόσιος, Βασαῖος, Ὀρνίας, Δάκης.

Τεταρ-

Τετάρτης· ἰωνάθας, ἀβραῖος, ἐλισαῖος, ἀνανίας, χαβρίας, σάτυς.

Πέμπτης· ἴσακος, ἰάκωβος, ἰησοῦς, σαββαταῖος, σίμων, λευΐς.

Ἕκτης· ἰούδας, ἰώσηφος, σίμων, ζαχαρίας, σαμούηλος, σελεμίας.

Ἑβδόμης· σαββαταῖος, σεδεκίας, ἰάκωβος, ἴσαχος, ἰησίας, νατθαῖος.

Ὀγδόης· θεοδόσιος, ἰάσων, ἰησοῦς, θεόδοτος, ἰωάννης, ἰωνάθας.

Ἐνάτης· θεόφιλος, ἄβραμος, ἀρσάμος, ἐνδεμίας, ἰάσων, δανίηλος.

Δεκάτης· ἱερεμίας, ἀρσάμος, ἰάσων, ἐνδεμίας, ἐλεάζαρος, δαθαῖος.

Ἑνδεκάτης· σαμούηλος, ἰώσηφος, ἰούδας, ἰωνάθας, χαβεῦ, δοσίθεος.

Δωδεκάτης· ἰσάηλος, ἰωάννης, θεοδόσιος, ἀρσάμος, ἀβιήτης, ἐζεκίηλος. οἱ πάντες, ἑβδομήκοντα δύο.

Καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴν τοιαύτης ἐτύγχανεν ἀντιγραφῆς ὑπὸ τῶν περὶ Ἐλεάζαρον. Ὡς δὲ ἐπηγγειλάμην καὶ τὰ τῶν κατασκευασμάτων διασαφῆσαι, ποιήσω. πολυτεχνίᾳ γὰρ διαφέροντα συνετελέσθη, τοῦ βασιλέως πολλὴν ἐπίδοσιν ποιου

μένα, καὶ τῶν ἕκαστον ἐπιθεωροῦντος σὺν τεχνίταις. διὸ παριδεῖν οὐδὲν ἠδυνήθησαν, οὐδὲ εἰκῆ συντελέσαι. πρῶτον δὲ τὰ περὶ τῆς τραπέζης ἐξηγήσομαι.

ἀναγραφὴ τῆς τραπέζης.

Προεθυμεῖτο μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ὑπερόπλον τι ποιῆσαι τοῖς μέτροις τὸ κατασκεύασμα. προσέταξε δὲ πυθέσθαι τῶν ἀνὰ τὸν τόπον, πηλίκη τίς ἡ προοῦσα καὶ κειμένη κατὰ τὸ ἱερὸν ἐν Ἱεροσολύμοις; Ὡς δὲ ἀπεφήναντο τὰ μέτρα· προσεπηρώτησεν, εἰ κατασκευάσει μείζονα; τινὲς μὲν οὖν καὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν ἄλλων ἔλεγον, μηδὲν ἐπικωλύειν. ὁ δὲ εἶπε, βούλεσθαι καὶ πενταπλῆν τοῖς μεγέθεσι ποιῆσαι· διστάζειν δὲ, μή ποτε ἄχρηστος γένηται πρὸς τὰς λειτουργίας. οὐ γὰρ αἱρεῖσθαι τὸ κεῖσθαι μόνον ἐν τῷ τόπῳ παρ᾽ αὐτοῦ· πολὺ δὲ μᾶλλον χάριν ἕξειν, ἐὰν τὰς καθηκούσας λειτουργίας ἐπὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ κατεσκευασμένων, οἷς καθήκει, ποιῶνται δεόντως. οὐ γὰρ ἕνεκα σπανίως χρυσοῦ τὰ προσυντετελεσμένα βραχύμετρα καθέστηκεν· ἀλλὰ φαίνεται πρός τινα λόγον, εἶπεν, οὕτω συνεστηκέναι τοῖς μέτροις. εἰ γὰρ ἐπὶ τὰ τῆς οὔσης οὐδὲν ἂν ἐσπάνιζε, διόπερ οὐ παραβατέον, οὐδὲ ὑπερθετέον τὰ καλῶς ἔχοντα. τῇ μὲν οὖν ποικι-

ποικιλία τῶν τεχνῶν ἐκέλευσεν ὅτι μάλιστα
χρῆσθαι, σεμνῶς ἅπαντα διανοούμενος, καὶ
φύσιν ἔχων ἀγαθὴν εἰς τὸ συνιδεῖν πρα-
γμάτων ἔμφασιν. ὅσα δ' ἂν ᾖ ἔγγραφα, πρὸς
καλλονὴν ἐκέλευσε ποιεῖν· ὅσα δὲ δι' ἀγρά-
φων, μέτρα αὐτοῖς παρακολουθῆσαι. δύο
γὰρ πήχεων τὸ μῆκος, τὸ δὲ ὕψος πήχεος
καὶ ἡμίσους συνετέλουν, χρυσίου δυνάμει
στερεὰν πάντοθεν τὴν ποίησιν εἰργασμένοι.
λέγω δὲ, οὐ περί τι περιεπτυγμένου τοῦ χρυ-
σοῦ, τὸν δ' ἐλασμὸν αὐτὸν ἐπιδεδέσθαι. στεφά-
νην δ' ἐποίησαν παλαιστιαίαν κυκλόθεν· τὰ
δὲ κυμάτια στρεπτά, τὴν ἀναγλυφὴν ἔχοντα
σχοινιδωτὴν ἐκτύπου, τῇ τορείᾳ θαυμαστῶς ἔχου-
σαν ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. ἦν γὰρ τριγωνία· καὶ
καθ' ἕκαστον μέρος ἡ διατύπωσις τῆς ἐνεργεί-
ας τὴν αὐτὴν διάθεσιν εἶχεν· ὥστε καθ' ὃ ἂν μέ-
ρος στρέφοιτο, τὴν πρόσοψιν εἶναι τὴν αὐτήν. κει-
μένου δὲ κατὰ τῆς στεφάνης, τὸ μὲν εἰς τὴν αὐτῆς
τράπεζαν ἀπόκλιμα τὴν διατύπωσιν ἔχειν
τῆς ὡραιότητος. τὸ δ' ἐκτὸς κλίμα πρὸς τὴν τῶν
προσαγόντων εἶναι θεωρίαν. διὸ τὴν ὑπεροχὴν
ὀξεῖαν εἶναι τῶν δύο κλιμάτων συνέβαινε, μετέω-
ρον ἐπικειμένην, ὡς προειρήκαμεν· τριγώνου
κατεσκευασμένου, καθ' ὃ ἂν μέρος στρέφοιτο

λίθων τε πολυτελῶν ἐν αὐτοῖς διαθέσεις ὑ-
περέχον, ἀνὰ μέσον τῶν χοινικίδων· ἕτερος παρ'
ἕτερον πλοκὴν ἔχον ἀμίμητον τῇ ποιήσει.
πάντες δὲ ἦσαν διὰ τρημάτων κατειλημμέ-
νοι, χρυσαῖς περόναις πρὸς τὴν ἀσφάλειαν·
ἐπὶ δὲ τῶν γωνιῶν αἱ κατακλεῖδες· συνέ-
σφιγγον δὲ πρὸς τὴν συνοχήν· ἐκ πλαγίων
δὲ ἐπὶ τὴν στεφάνην κυκλόθεν τὰ πρὸς τὴν
ἄνω πρόσοψιν ὠοθεσία κατεσκεύαστο δια-
λίθου, ἐκτύπωσιν ἔχουσα προσοχῆς συνεχέ-
σιν ἀναγλυφαῖς ῥαβδωταῖς, πυκνὴν ἐχού-
σαις τὴν πρὸς ἄλληλα θέσιν περὶ ὅλην τὴν
τράπεζαν. ὑπὸ δὲ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν λίθων
τῆς ὠοθεσίας, στέφανον ἐποίησαν οἱ τεχνῖται
πάγκαρπον, ἐν ὑπεροχῇ περιδήλως ἔχοντα
βοτρύων καὶ σταχύων, ἔτι δὲ φοινίκων καὶ μή-
λων, ἐλαίας τε καὶ ῥοῶν, καὶ τῶν παραπλη-
σίων. τοὺς δὲ λίθους ἐργασάμενοι πρὸς τὴν τῶν
προειρημένων καρπῶν διατύπωσιν, ἔχον-
τας ἑκάστου γένους τὴν χρόαν, ἀνέδησαν τῷ
χρυσῷ κύκλῳ περὶ ὅλην τὴν τῆς τραπέζης
κατασκευὴν ἐπὶ κρόταφον. μετὰ δὲ τὴν τοῦ
στεφάνου διάθεσιν, ὁμοίως ἐπὶ τὴν τῆς ὠοθεσίας
διασκευήν, ᾗ κατεσκεύαστο καὶ τὰ λοιπὰ
τῆς ῥαβδώσεως καὶ διαγλυφῆς, καὶ κατ' ἀμ-

φότερα

φότερα τὰ μέρη τὴν τράπεζαν πρὸς τὴν χρῆσιν πεποιῆσθαι, καθ' ὃ ἂν μέρος αἴρωνται· ὥστε καὶ τὴν τῶν κυμάτων θέσιν, καὶ τὴν τῆς στεφάνης, εἶναι κατὰ τὸ τῶν ποδῶν μέρος. ἔλασμα γὰρ ἐποίησαν καθ' ὅλου τοῦ πλάτους τῆς τραπέζης στερεόν, δακτύλων τεσσάρων· ὥστε τοὺς πόδας γίνεσθαι εἰς τοῦτο, περόνας κατάκλεισιν ἔχοντας ἐσφίγχθαι κατὰ τὴν στεφάνην· ἵνα καθ' ὃ ἂν αἴρωνται μέρος, ἡ χρῆσις ᾖ. τοῦτο δὲ κατ' ἐπιφάνειαν θεωρεῖται ἀμφοτεροδεξίου τῆς κατασκευῆς οὔσης. ὑπ' αὐτῆς δὲ τῆς τραπέζης μαίανδρον ἔκτυπον ἐποίησαν, ἐν ὑπεροχῇ λίθους ἔχοντα κατὰ μέσον πολυτελεῖς, τῶν πυλιάδων, ἀνθράκων τε καὶ σμαράγδων, ἔτι δὲ καὶ ὄνυχος, καὶ τῶν ἄλλων γενῶν τῶν διαφερόντων ἐν ὡραιότητι. μετὰ δὲ τὴν τοῦ μαιάνδρου διάθεσιν ἐπέκειτο χιαστὴ πλοκή, θαυμασίως ἔχουσα, ῥομβωτὴν ἀποτελοῦσα τὴν ἀνὰ μέσον θεωρίαν· ἐφ' ἧς κρυστάλλου λίθου, καὶ τὸ λεγόμενον ἤλεκτρον ἐντετύπωτο, ἀμίμητον θεωρίαν ἀποτελοῦν τοῖς θεωροῦσι. τοὺς δὲ πόδας ἐποίησαν τὰς κεφαλίδας ἔχοντας κρινωτάς, ἀνάκλασιν κρίνων ὑπὸ τὴν τράπεζαν λαμβανόντων. τὰ δὲ τῆς ἐκτὸς προσόψεως ὀρθὴν ἔχοντα τὴν

πετάλωσιν. ἡ δὲ ἀπ' ἐδάφους ἔρεισις τῶν ποδῶν,
ἄνθρακος λίθου πάντοθεν παλαιστιαία, κρηπῖ
δος ἔχουσα τάξιν κατὰ τὴν πρόσοψιν, ὀκτὼ δὲ δα
κτύλων τὸ πλάτος ἔχουσα· ἐφ' ὃν ἐπίκειται τὸ
περιέλασμα τοῦ ποδός. κατεσκεύασε δὲ ἐκφύον
τα κισσὸν ἀκάνθῳ πεπλεγμένον ἐκ τοῦ λίθου, σὺν
ἀμπέλῳ περιειλουμένον κυκλόθεν τῷ ποδὶ σὺν
τοῖς βότρυσιν οἳ λιθουργεῖς ἦσαν μέχρι τῆς κεφα
λῆς. ἡ δὲ αὐτὴ διάθεσις ἦν τῶν τεσσάρων ποδῶν
πάντα ἐνεργῶς πεποιημένα καὶ προεστιγμένα,
τῆς ἐμπειρίας καὶ τέχνης τὰς ὑπεροχὰς ἀπηλλα
κτως ἔχοντα πρὸς ἀλήθειαν, ὥστε καὶ ῥιπίζοντος
τοῦ πνεύματος τοῦ κατὰ τὸν ἀέρα, κίνησιν ἐπιδέ
χεσθαι τὴν τῶν φύλλων θέσιν, πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας
διάθεσιν τετυπωμένων ἁπάντων. ἐποίησαν δὲ
τριμερὲς τὸ σῶμα τῆς τραπέζης, οἱονεὶ τρίπτυχον,
πελεκίνοις συναρμοζομένων γόμφοις πρὸς
ἑαυτὰ κατὰ τὸ πάχος τῆς κατασκευῆς ἀθέατον καὶ
ἀνεύρετον τὴν τῶν ἁρμῶν κατασκευάσαντες
συμβολήν. ἡμιπηχίου δὲ οὐκ ἔλασσον ἦ τὸ πά
χος τῆς ὅλης τραπέζης, ὥστε πολλῶν εἶναι ταλάν
των τὴν ὅλην κατασκευήν. ἐπειδὴ γὰρ οὐ προῄ
ρητο τοῖς μεγέθεσιν οὐδὲν προσθεῖναι ὁ βασι
λεύς, ὅσον ἔδει δαπανηθῆναι κατασκευα
ζομένων μειζόνων, τοῦτα ἀπέδωκε πλείονα·

καὶ κατὰ

καὶ κατὰ τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ πάντα ἐπιτελοῦ-
σι θαυμασίως καὶ ἀξιολόγως ἔχοντα, καὶ τὴν
τέχνην ἀμίμητα, καὶ τῇ καλλονῇ διαπρεπῆ.

Τῶν δὲ κρατήρων δύο μὲν ἦσαν, τὴν κατα- ἐκτύπωσις τῶν κρατήρων.
σκευὴν φολιδωτὴν ἔχοντες, ἀπὸ τῆς βάσεως
μέχρι τοῦ μέσου· τὴν διασκευὴν τῇ ὀρέᾳ, καὶ τὴν
τῶν λίθων ἀνὰ μέσον τῶν φολίδων σύνθεσιν πο
λυτέχνως ἔχοντες. εἶτα μαίανδρος ἐπέκειτο
πηχυαῖος ὕψει· τὴν δὲ ἐκτύπωσιν ἐνυπῆρχε
διὰ λιθώσεως ποικίλης, ἐμφαίνουσα σὺν ὡραιό
τητι τὸ τῆς τέχνης φιλόπονον. ἐπὶ δὲ τούτου ῥάβ
δωσις, ἐφ' ἧ διαπλοκὴ ῥόμβων, δικτυωτὴν
ἔχουσα τὴν πρόσοψιν ἕως ἐπὶ τὸ στόμα. τὸ δὲ ἀνὰ
μέσον ἀσπιδίσκοι λίθων ἑτέρων παρ' ἑτέροις,
τοῖς γένεσι παραλλαγὴν ἐχόντων, τετραδακτύ
λων οὐκ ἔλαττον, ἀνεπλήρουν τὸ τῆς καλλονῆς
ἐνεργές. ἐπὶ δὲ τῆς στεφάνης τοῦ στόματος κρίνων
τύπωσις, σὺν ἀνθεμίσι καὶ βοτρύων χοινίσκοι
διάπλοκοι διετυποῦντο κυκλόθεν. οἱ μὲν οὖν
διὰ τοῦ χρυσοῦ τοιαύτην εἶχον τὴν κατα-
σκευήν, χωροῦντες ὑπὲρ δύο μετρητάς. οἱ δὲ
ἀργυροῖ λίαν εἶχον τὴν διασκευὴν ἐνόπτρου δὲ ἐ
γεγόνεισαν, πρὸς αὐγὴν θαυμασίως ἔχουσαν,
ὥστε πᾶν τὸ προσαχθὲν ἀπαυγάζεσθαι σαφέ-
στερον μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς κατόπτροις. οὐκ ἐφικτὸν δὲ

ὥστε ἐξηγήσασθαι τὰ προσυντελεσθέντα
πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἔμφασιν. ὡς γὰρ ἐπιτε-
λέσθη, γεγονότων τῶν κατασκευασμάτων ἑτέρου
παρ' ἕτερον, λέγω δὲ πρῶτον ἀργυροῦ κρατῆ-
ρος, εἶτα χρυσοῦ, πάλιν ἀργυροῦ καὶ χρυσοῦ, παν-
τελῶς ἀνεξήγητος ἐγίνετο ἡ τῆς προσόψεως
ἡ διάθεσις· καὶ τῶν πρὸς τὴν θεωρίαν προσιόν-
των οὐ δυναμένων ἀφίστασθαι, διὰ τὴν περιαύ-
γιαν, καὶ τὸ τῆς ὄψεως τερπνόν. ποικίλη γὰρ
ἦν ἡ τῆς ἐπιφανείας ἐνέργεια. προσορώντων
γὰρ πρὸς αὐτὴν τῆς τοῦ χρυσίου κατασκευῆς,
ψυχαγωγία τις ἦν μετὰ θαυμασμοῦ, συνε-
χῶς ἐφ' ἕκαστον ἐπιβαλλούσης τῆς διανοίας
τεχνίτευμα. καὶ πάλιν ὅτε πρὸς τὴν τῶν
ἀργυρῶν προσβλέψαι τις θέσιν ἤθελεν, ἀ-
πέλαμπε τὰ πάντα κυκλόθεν, ὡς ἂν τις ἕ-
στηκε, καὶ διάχυσιν ἐποίει μείζονα τοῖς θεω-
μένοις, ὥστε παντελῶς ἀνεξήγητον εἶναι τῶν
γεγενημένων τὴν πολυτεχνίαν.

Τὰς δὲ χρυσᾶς φιάλας διετόρευσαν στε-
φάνοις ἀμπέλου κατὰ μέσον· περὶ δὲ τὰ χείλη,
κισσοῦ τε καὶ μυρσίνης, ἔτι δὲ ἐλαίας ἀνέπλε-
ξαν στέφανον ἔκτυπον, πολυτελεῖς ἐγγίνοντο
λίθους· καὶ τὰς λοιπὰς δὲ τορείας διηλλαγμέ-
νας ἐπετέλεσαν, ἅπαντες φιλοτιμηθέντες

εἰς

εἰς ὑπεροχὴν δόξης τοῦ βασιλέως ποιῆσαι. καθόλου γὰρ οὔτε ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὑπῆρχε ῥιστοφυλακίοις τοιαύτη κατασκευὴ τῇ πολυτελείᾳ καὶ τεχνουργίᾳ, οὔτε ἐν τινι ἄλλῳ. πρόνοιαν γὰρ οὐ μικρὰν ἐποιεῖτο ὁ βασιλεύς, φιλοδοξῶν εἰς τὰ καλῶς ἔχοντα. πολλάκις γὰρ τὸν δημόσιον χρηματισμὸν παρείη· τοῖς δὲ τεχνίταις παρήδρευεν ἐπιμελῶς, ἵνα καθηκόντως περὶ τόπῳ συντελέσωσιν, εἰς ὃν ἀπεστέλλετο τὰ τῶν ἔργων. διὸ πάντα σεμνῶς ἐγεγόνει, καὶ καταξίως τοῦ τε ἀποστέλλοντος βασιλέως, καὶ τοῦ προστατοῦντος ἀρχιερέως τοῦ τόπου. καὶ γὰρ τὸ τῶν λίθων πλῆθος ἄφθονον, καὶ μεγάλοι τοῖς μεγέθεσιν, οὐκ ἔλαττον πεντακισχιλίων· καὶ ταῖς τέχναις κρατιστεύοντα πάντα, ὥστε πενταπλασίως τοῦ χρυσοῦ τιμιωτέραν εἶναι τὴν τῶν λίθων δόσιν, καὶ τὴν τῶν τεχνῶν ἐνέργειαν.

Ὑπολαμβάνων οὖν καὶ τούτων τὴν ἀναγραφὴν ἀναγκαίαν οὖσαν, δεδήλωκά σοι. τὰ δὲ ἑξῆς περιέχει τὴν πρὸς τὸν Ἐλεάζαρον ὁδὸν ἡμῖν γενομένην· τὴν δὲ θέσιν τῆς ὅλης χώρας πρῶτον δηλώσω. Ὡς γὰρ παρεγενήθημεν αὐτοῦ τοὺς τόπους, ἐθεωροῦμεν τὴν πόλιν μέσην κειμένην ἐπ' ὄρους, ὑψηλὴν ἔχοντος

θέσις τῶν ἱεροσολύμων.

τὴν ἀνάτασιν. ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς κατεσκεύαστο τὸ ἱερὸν ἐκπρεπῶς ἔχον· καὶ οἱ περίβολοι τρεῖς, ὑπὲρ ἑβδομήκοντα δὲ πήχεις τῷ μεγέθει, καὶ τὸ πλάτος ἀκόλουθον, καὶ τὸ μῆκος, τῆς κατὰ τὸν οἶκον διασκευῆς ὑπῆρχε· μεγαλομοιρίᾳ καὶ χορηγίᾳ κατὰ πάντα περιβαλλούσῃ διῳκοδομημένων ἁπάντων. καὶ τοῦ θυρώματος δὲ, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ συνδέσμων κατὰ τὰς φλιὰς, καὶ τῆς τῶν ὑπερθύρων ἀσφαλείας, ἔκδηλος ἦν ἡ τῶν χρημάτων γεγονυῖα ἀφειδὴς δαπάνη. τοῦ τε καταπετάσματος ἡ διατύπωσις, θυρώσει κατὰ πᾶν ὁμοιοτάτη ὑπῆρχε· καὶ μάλιστα διὰ τὴν τοῦ πνεύματος ὑποδρομὴν, ἀδιάλειπτον κίνησιν λαμβανούσης τῆς διυφῆς, διὰ τὸ ἀπ' ἐδάφους γινομένης τῆς ὑποδρομῆς κατὰ τὴν κόλπωσιν, μέχρι τῆς ἄνω διατάσεως, ἡδεῖάν τινα δυσαπάλλακτον τὴν θεωρίαν ἔχοντος τοῦ πράγματος.

Ἀναγραφὴ τοῦ θυσιαστηρίου.

Ἥ τε τοῦ θυσιαστηρίου κατασκευὴ, σύμμετρον ἔχουσα πρὸς τὸν τόπον, καὶ τὰ θύματα διὰ πυρὸς ἐξαναλούμενα, τὴν δ' οἰκοδομὴν εἶχε. τῆς δὲ ἀναβάσεως τῆς πρὸς αὐτὸ, πρὸς τὴν εὐκοσμίαν ἔχοντος τοῦ τόπου, καθηκόντως τὸ κλίμα τῶν λειτουργῶν, τῶν ἱερέων κεκαλυμμένων μέχρι τῶν σφυρῶν βυσσίνοις χιτῶσιν. ὁ δὲ οἶκος βλέπει

πρὸς

πρὸς ἕω, τὰ δὲ ὀπίσθια αὐτοῦ πρὸς ἑσπέρας· τὸ δὲ πᾶν ἔδαφος λιθόστρωτον καθέστηκε· καὶ κλίματα πρὸς τοὺς καθήκοντας τόπους ἔχει τῆς τῶν ὑδάτων ἐπιφορᾶς ἕνεκεν, ἣ γίνεται διὰ τὴν σμῆξιν τῆς ἀπὸ τῶν θυσιῶν αἱμάτων. πολλαὶ γὰρ μυριάδες κτηνῶν προσάγονται κατὰ τὰς τῶν ἑορτῶν ἡμέρας. ὕδατος δὲ ἀνέκλειπτος ἐστὶ σύστασις ὡς ἂν καὶ πηγῆς ἔσωθεν πολυῤῥύτου φυσικῶς ἐπιῤῥεούσης· ἔτι δὲ θαυμασίων καὶ ἀδιηγήτων ὑποδοχείων ὑπαρχόντων ὑπὸ γῆν, καθὼς ἀπέφαινον, πέντε σταδίων κυκλόθεν περὶ κατὰ τὸ ἱερὸν καταβολῆς· καὶ ἑκάστου τούτων σύριγγας αὐ τολίμους, καθ' ἕκαστον μέρος ἑαυτὰ συναπτόντων τῶν ῥευμάτων· καὶ πάντα ταῦτα μεμολιβῶσθαι κατ' ἐδάφους καὶ τοίχου· ἐπὶ δὲ τούτων κεχύσθαι πολύ τι πλῆθος κονίας, ἕως ἐνεργῶς γεγενημένων ἁπάντων. εἶναι δὲ πυκνὰ τὰ στόματα πρὸς τὴν βάσιν, ἀοράτως ἔχοντα τοῖς πᾶσι, πλὴν αὐτοῖς οἷς ἐστι λειτουργία· ὡς ῥοπῇ καὶ νεύματι πάντα καθαρίζεσθαι τὰ συναγόμενα παμπληθῆ τῶν θυμάτων αἵματα. πεπεισμένος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν τῶν ὑποδοχείων κατασκευὴν δηλώσω καθὼς ἐπιστώθην. προήγαγον γάρ με πλέον σταδίων τεσσάρων ἐκ τῆς πόλεως, καὶ πρός τινα τόπον ἐκέλευσάν με κατακύψαντα

συνα-

συνακοῦσαι τοῦ γινομένου ψόφου διὰ τῆς ἀπαντήσεως τῶν ὑδάτων· ὥστε συμφανές μοι γεγονέναι τὸ μέγεθος τῶν ἀγγείων, καθὼς δεδήλωται.

ἀναγραφὴ τῶν ἱερέων.

Τῶν δὲ ἱερέων ἡ λειτουργία κατὰ πᾶν ἀνυπέρβλητός ἐστι τῇ ῥώμῃ, καὶ τῇ διὰ εὐκοσμίας καὶ σιγῆς διαθέσει. πάντες γὰρ αὐτοκελεύστως διαπονοῦσι, πολλῆς γινομένης κακοπαθείας· καὶ ἑκάστῳ τὸ διατεταγμένον μέλει. καὶ ἀδιαλείπτως ὑπηρετοῦσιν, οἱ μὲν τὴν ξυλείαν, οἱ δὲ ἔλαιον, οἱ δὲ σεμίδαλιν, οἱ δὲ τὰ τῶν ἀρωμάτων, ἕτεροι τὰ διὰ σαρκὸς ὁλοκαυτοῦντες, ἰσχύϊ διαφερόντως συγχρώμενοι· διαλαβόντες γὰρ ἀμφοτέραις τῶν μόσχων τὰ σκέλη, πλεῖον ὄντα ταλάντου σχεδὸν ἑκάστου, ἀναρρίπτουσιν ἑκατέραις θαυμασίως ὕψος ἱκανόν, καὶ οὐχ ἁμαρτάνουσι διὰ τῆς ἐπιθέσεως. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τῶν προβάτων, ἔτι δὲ αἰγῶν, τοῖς βάρεσι καὶ πιμελῇ θαυμασίως ἔχει. κατὰ πᾶν γὰρ ἐκλεγομένων, οἷς ἐπιμελές ἐστιν, ἀμώμητα, καὶ τῇ παχύτητι διαφέροντα, τὸ προειρημένον ἐπιτελεῖται. πρὸς δὲ τὴν ἀνάπαυσιν τόπος αὐτοῖς ἐστιν ἀποτεταγμένος, οὗ καθίζουσιν οἱ διαναπαυόμενοι. τούτου δὲ γινομένου, τῶν διαλελοιπότων ἐγείρονται πρόθυμοι, οὐδενὸς ἐπιτάσσοντος τὰ διὰ λειτουργίας·

γίας· ἥτε πᾶσα σιγὴ καθέστηκεν, ὥς τόπον λαμβάνειν, μηδένα ἄνθρωπον ἐν τῷ τόπῳ παρεῖναι, πρὸς τοὺς ἑπτακοσίους παρόντων τῶν λειτουργῶν, καὶ τῶν προσαγόντων δὲ τὰ θύματα πολύ τι πλῆθος· ἀλλὰ φόβῳ καὶ καταξίως μεγάλης θειότητος ἅπαντα ἐπιτελεῖται.

Μεγάλην δὲ ἔκπληξιν ἡμῖν παρέσχεν, ὡς ἐθεασάμεθα τὸν Ἐλεάζαρον ἐν τῇ λειτουργίᾳ, τά τε τοῦ στολισμοῦ καὶ τῆς δόξης, ἣ συνίσταται διὰ τὴν ἔνδυσιν οὗ φορεῖ χιτῶνος, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν λίθων· χρυσοῖ γὰρ κώδωνες περὶ τὸν ποδήρη εἰσὶν αὐτοῦ, μέλους ἦχον ἀνιέντες ἰδιάζοντα. παρ' ἑκάτερον δὲ τούτων ἄνθεσι πεποικιλμένοι ῥοΐσκοι, τῇ χρόᾳ θαυμασίως ἔχοντες. κατέζωστο δὲ διαφόρῳ ζώνῃ διαπρεπεῖ, διϋφασμένῃ καλλίστοις χρώμασιν. ἐπὶ δὲ τοῦ στήθους φορεῖ τὸ λεγόμενον λογεῖον, ἐν ᾧ συνεστοιχισμένοι λίθοι δεκαδύο, διαλλάσσοντες τοῖς γένεσι, χρυσῷ κεκολλημένοι, τὰ τῶν φυλάρχων ὀνόματα κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διάταξιν γενηθεῖσαν ἀπαυγάζοντες, ἕκαστος ἀνεξήγητον τῆς ἰδιότητος τὴν φυσικὴν χρόαν. ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς ἔχει τὴν λεγομένην κίδαριν· ἐπὶ δὲ ταύτης τὴν ἀμίμητον μίτραν, τὸ καθηγιασμένον βασίλειον.

ἀναγραφὴ τοῦ ἀρχιερέως.

ἐκ

ἐκ τόπων, ἐπὶ πετάλῳ χρυσῷ γράμμασιν ἁγίοις τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, κατὰ μέσον τῶν ὀφρύων, δόξῃ πεπληρωμένον· ὁ κριθεὶς ἄξιος τούτων ἐν ταῖς λειτουργίαις. ἡ δὲ συμφάνεια τούτων ἐμποιεῖ φόβον καὶ ταραχὴν, ὥστε νομίζειν εἰς ἕτερον ἐληλυθέναι ἐκτὸς τοῦ κόσμου· καὶ διαβεβαιοῦμαι, πάντα ἄνθρωπον προσελθόντα, τῇ θεωρίᾳ εἰς ἔκπληξιν ἥξειν, καὶ θαυμασμὸν ἀδιήγητον μετατραπέντα τῇ διανοίᾳ, διὰ τὴν περὶ ἕκαστον ἁγίαν κατασκευήν.

τῆς ἄκρας ἀναγραφή.

Πρὸς δὲ τὴν ἐπίγνωσιν ἁπάντων, ἐπὶ τὴν παρακειμένην ἄκραν τῆς πόλεως ἀναβάντες, ἐθεωροῦμεν· ἣ κεῖται μὲν ἐν ὑψηλοτάτῳ τόπῳ, πύργοις ἐξησφαλισμένη πλείοσι μέχρι κορυφῆς, εὐμήκεσι λίθοις ἀνῳκοδομημένων αὐτῶν, ὡς μεταλαμβάνομεν πρὸς φυλακὴν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν τόπων· ἵνα, ἐὰν ἐπίθεσίς τις ἢ νεωτερισμὸς, ἢ πολεμίων ἔφοδος γίνηται, μή τις δύνηται ὁδὸν εἰς τοὺς περιβόλους ποιήσασθαι τοὺς περὶ τὸν οἶκον· ἐπικειμένων καὶ ὀξυβελῶν ἐπὶ τῶν πύργων τῆς ἄκρας, καὶ ὀργάνων ποικίλων καὶ τοῦ τόπου κατὰ κορυφὴν ὄντος τῶν προειρημένων

φυλακὴ τῆς ἄκρας.

περιβόλων. ὡσανεὶ φυλασσομένων τῶν πύργων ὑπὸ τῶν πιστοτάτων ἀνδρῶν, καὶ τῇ πατρίδι μεγάλας ἀποδείξεις δεδωκότων· οἵτινες οὐκ εἶχον

ἐξου.

ἐξουσίαν ἐξιέναι τῆς ἄκρας, εἰ μὴ ταῖς ἑορταῖς,
καὶ τοῦτο ἐκ μέρους· οὐδὲ εἰσοδεύειν ἐῶσιν οὐδένα·
μετὰ ἀκριβείας δὲ πολλῆς ἔχουσιν, εἰ καί τις ἐπι-
ταγὴ γίνοιτο διὰ τῶν προκαθημένων, πρὸς θεω-
ρίαν διέξασθαί τινας· οἷον καὶ καθ' ἡμᾶς ἐγεγό-
νει. μόλις γὰρ ἀνόπλους ὄντας ἡμᾶς δύο προσεδέ-
ξαντο, πρὸς τὸ κατανοῆσαι τὰ τῶν θυσιῶν. ἔλε-
γον δὲ καὶ δι' ὅρκων πεπιστῶσθαι τὸ τοιοῦτον. τοὺς
γὰρ πάντας ὁμωμοκέναι, κατ' ἀνάγκην ἐπιτε-
λουμένου θείως, τὸ κατὰ τὸν ὁρισμὸν πρᾶγμα, ὄν-
τας πεντακοσίους, μὴ παραδέξασθαι πλεῖον ἀν-
θρώπων πέντε κατὰ τὸ αὐτό. τὸ γὰρ ἱερὸν τὴν πᾶ-
σαν ἔχειν φυλακὴν τὴν ἄκραν· καὶ τὸν καταβαλλό-
μενον αὐτὴν τὴν προφυλακὴν τῶν εἰρημένων, οὕτως
ἠσφαλίσθαι. τῆς δὲ πόλεως ἐστὶ τὸ χῦμα συμμέ- ἀναγραφὴ τῆς
τρως ἔχον, οἷον τεσσαράκοντα σταδίων ὄντος τοῦ τῆς ἱεροσολύ-
περιβόλου, καθόσον εἰκάσαι δυνατόν. ἔχει δὲ τὴν τῶν μων θέσεως.
πύργων θέσιν θεατροειδῆ. καὶ φαινομένων διό-
δων τῶν ὑποκειμένων, τῶν δὲ ἐπάνωθεν εἰθισμέ-
νων, καὶ τὰς διὰ τούτων διεξόδους. ἀνάκλασιν γὰρ
ἔχει τὰ τῶν τόπων, ὡς ἂν ἐπ' ὄρους τῆς πόλεως ᾠκο-
δομημένης. εἰσὶ δὲ καὶ διαβάθραι πρὸς τὰς διό-
δους, οἱ μὲν μετέωροι τὴν ὁδείαν, οἱ δὲ ὑπ' αὐτὰς
ποιοῦνται, καὶ μάλιστα διεστηκυίας τῆς ὁδείας, διὰ
τοὺς ἐν ταῖς ἁγνείαις ὄντας ὅπως μηδενὸς θιγ-
γάνωσιν, ὧν οὐ δέον ἐστίν. Οὐκ

Οὐκ ἀλόγως δὲ τὴν πόλιν συμμετρίᾳ καὶ ἱκνούσῃ κατεσκεύασαν οἱ πρῶτοι, σοφῶς δὲ ἐπινοήσαντες. τῆς γὰρ χώρας πολλῆς οὔσης καὶ καλῆς, καὶ τινῶν μὲν πεδινῶν, τῶν κατὰ τὴν σαμαρεῖτιν λεγομένων, καὶ τῶν συναπτόντων τῇ τῶν Ἰδουμαίων χώρᾳ· τινῶν δὲ ὀρεινῶν, τῶν πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς γῆς γίνεσθαι συνεχῶς, ἵνα καὶ διὰ τοῦτο οὗτοι τὴν εὐκαρπίαν ἔχωσιν· τοῦ γινομένου, γεωργεῖται μετὰ ταῦτα, δαψιλείας πολλῆς ἐν πάσῃ τῇ προειρημένῃ χώρᾳ. Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μέγεθος ἔχουσι, καὶ τὴν ἀκόλουθον εὐδαιμονίαν, ταύταις συμβέβηκεν εὐανδρεῖν, ἀμελεῖσθαι δὲ τὰς χώρας, πάντων ἐπὶ τὸ κατὰ ψυχὴν ἱλαροῦσθαι νενευκότων, τῇ κατασκευῇ πάντας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς ἡδονὰς εὐκαταφόρους εἶναι. τοῦτο δὲ ἐγίνετο ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὑπερβαλλουσαν πάσας τῷ μεγέθει καὶ εὐδαιμονίᾳ τὰς πόλεις. οἱ γὰρ ἀπὸ τῆς χώρας εἰς αὐτὴν ἐπιξενούμενοι, καταμένοντες ἐφ᾽ ἱκανὸν, εἰς ἐλάττωσιν ἦγον τὰς τῆς ἐργασίας· ὅθεν ὁ Βασιλεὺς, ἵνα μὴ καταμένωσι, προσέταξε, μὴ πλέον εἴκοσιν ἡμερῶν παρεπιδημεῖν· καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν χρειῶν ὁμοίως δὲ ἐγγράπτως διαστολὰς ἔδωκεν, ἐὰν ἀναγ-

καῖον

καίειν ἢ κατακαλέσαι, διακείνωμεν ἡμέραις πέντε. πρὸ πολλοῦ δὲ ποιούμενος καὶ χρηματιστὰς, καὶ σὺν τούτων ὑπηρέτας, ἐπέταξε νόμους: ὅπως μὴ πορισμὸν λαμβάνοντες οἱ γεωργοὶ, καὶ προστάται τῆς πόλεως, ἐλαττῶσι τὰ ταμιεῖα: λέγω δὲ, τὰ τῆς γεωργίας πρόσφορα.

Παρεξέβημεν δὲ ταῦτα, διὰ τὸ καλῶς ἡμῖν τὸν Ἐλεάζαρον ὑποδεδειχέναι τὰ προειρημένα. μεγάλη γάρ ἐστιν ἡ τῶν γεωργουμένων φιλοπονία. καὶ γὰρ ἐλαϊκοῖς πλήθεσι σύνδενδρός ἐστι, καὶ σιτικοῖς καρποῖς αὐτῶν ἡ χώρα, καὶ ὀσπρείοις, ἔτι δὲ ἀμπέλῳ καὶ μέλιτι πολλῷ. τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἀκροδρύων καὶ φοινίκων οὐδ' ἀριθμεῖται παρ' αὐτοῖς. κτήνη τε πολλὰ παμμιγῆ, καὶ δαψιλὴς ἡ τούτων νομή. διὸ καλῶς ἔβλεψαν, ὅτι πολυανθρωπίας οἱ τόποι προσδέονται, καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς πόλεως, καὶ τῶν κωμῶν ἔθεντο κατάλογον. πολὺ δὲ πλῆθος καὶ τῶν ἀρωμάτων, καὶ λίθων πολυτελῶν καὶ χρυσοῦ παρακομίζεται διὰ τῶν Ἀράβων εἰς τὸν τόπον. ἐργάσιμος γὰρ, καὶ πρὸς τὴν ἐμπορίαν ἐστὶν ἡ χώρα κατεσκευασμένη, καὶ πολύτεχνος ἡ πόλις. οὐ σπανίζει δὲ οὐδὲ τῶν διακομιζομένων διὰ τῆς θα-

Εὐκαρπία τῆς ἰουδαίας.

λάσσης. ἔχει γὰρ καὶ λιμένας εὐκαίρους, χορηγοῦντας τά τε κατὰ τὴν Ἀσκαλῶνα, καὶ Ἰόππην, καὶ Γάζαν, ὁμοίως δὲ Πτολεμαΐδα, τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκτισμένην. μέση δὲ κεῖται πρὸς τοὺς προειρημένους τόπους, οὐκ ἀπέχουσα τούτων πολύ. ἔχει δὲ πάντα δαψιλῆ, καθύγρατος οὖσα πάντοθεν ἡ χώρα, καὶ μεγάλην ἀσφάλειαν ἔχουσα. περιρρεῖ δὲ αὐτὴν ὁ λεγόμενος Ἰορδάνης ποταμὸς ἀείρρους, οὐκ ἔλαττον ἑξακισχιλίων μυριάδων ἀρουρῶν κατὰ τὸ ἀρχαῖον οὔσης. μετέπειτα δὲ οἱ γειτνιῶντες ἐπέβησαν αὐτῆς, ἑξήκοντα μυριάδες ἀνδρῶν ἔγκληροι καθειστήκεισαν ἑκατοντάρουροι.

Ἰορδάνης ποταμός.

Πληρούμενος δὲ ποταμός, καθὼς ὁ Νεῖλος, ἐν ταῖς πρὸς τὸν θερισμὸν ἡμέραις, πολλὴν ἀρδεύει τῆς γῆς: ὃς εἰς ἕτερον ποταμὸν ἐκβάλλει τὸ ῥεῦμα, κατὰ τὴν Πτολεμαίων χώραν. οὗτος δὲ ἔξεισιν εἰς θάλασσαν. ἄλλοι δὲ χείμαρροι λεγόμενοι κατίασι, περιλαμβάνοντες τὰ πρὸς τὴν Γάζαν μέρη, καὶ τὴν Ἀζωτίων χώραν. περιέχεται δὲ ἀσφαλείαις αὐτοφυέσι, δυσείσβολος οὖσα, καὶ πλήθεσιν ἀπραγμάτευτος: διὰ τὸ στενὰς εἶναι τὰς παρόδους, κρημνῶν παρακειμένων, καὶ φαράγγων βαθέων: ἔτι δὲ τραχείας οὔσης τῆς πε-

ριεχού-

περιεχούσης τὴν χώραν ὀρεινῆς. Ἐλέγετο δὲ, καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων ὀρέων τῆς Ἀραβίας μέταλλα χαλκοῦ καὶ σιδήρου συνίστασθαι πρότερον. ἐκλέλειπται δὲ ταῦτα, καθ' ὃν ἐπεκράτησαν χρόνον Πέρσαι· τῶν τότε προστατούντων, ποιησαμένων διαβολὴν, ὡς ἄχρηστος ἡ κατεργασία γίνεται, καὶ πολυδάπανος· ὅπως μὴ διὰ τὴν μεταλλείαν τῶν εἰρημένων συμβῇ καὶ τὴν χώραν καταφθείρεσθαι, καὶ σχεδὸν διὰ τὴν ἐκείνων δυναστείαν ἀλλοτριωθῆναι, παρεύρεσιν λαβόντων εἰς τοὺς τόπους εἰσόδου, διὰ τὸ τὴν διαβολὴν γεγονέναι τοιαύτην. ὅσον οὖν καὶ περὶ τούτων ἔδει, κεφαλαιωδῶς σεσήμαγκά σοι, ὦ Φιλόκρατες ἀδελφέ· τὰ δὲ τῆς ἑρμηνείας ἑπομένως δηλώσομεν.

Ἐπιλέξας γὰρ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας, καὶ παιδείᾳ διαφέροντας, ἅτε δὴ γονέων τετυχότας ἐνδόξων, οἵτινες οὐ μόνον τὴν τῶν Ἰουδαϊκῶν γραμμάτων ἕξιν περιεποίησαν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐφρόντισαν οὐ παρέργως κατασκευῆς· διὸ καὶ πρὸς τὰς πρεσβείας εὔθετοι καθεστήκεισαν, καὶ τοῦτ' ἐπετέλουν ὅτε δέοι, καὶ πρὸς τὰς ὁμιλίας καὶ ἐπερωτήσεις τοῦ νόμου μεγάλην εὐφυΐαν εἶχον· τὸ μέσον ἐζηλωκότες κατάστημα (τοῦτο γὰρ

κάλλιστόν ἐστιν) ἀποτεθειμένοι τὸ τραχὺ καὶ βάρβαρον τῆς διανοίας· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κατοίεσθαι καὶ νομίζειν ὑπερφρονεῖν ἑτέρους, ὑπερβεβηκότες· τὴν δὲ ὁμιλίαν, καὶ τὸ συνακούειν, καὶ πρὸς ἕκαστον ἀποκρίνεσθαι δεόντως παραδεδεγμένοι, ὑπερφέρειν ἕτερος ἑτέρῳ, καὶ τοῦ καθηγουμένου παντὸς ἄξιοι, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς. νοῆσαι δὲ ἦν, ὡς ἠγάπησαν τὸν Ἐλεάζαρον, δυσαποσπάστως ἔχοντες, καὶ ἐκεῖνος αὐτούς, χωρὶς καὶ τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα γεγραφέναι περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν, πολλὰ παρεκάλεσε τὸν Ἀνδρέαν ποιῆσαι, συναντιλαμβάνεσθαι παρακαλῶν, καθ' ὃ ἂν δυνώμεθα. καὶ ἡμῶν ἐπαγγελλομένων, φροντίσειν περὶ τούτων· ἔφη, καὶ λίαν διαγωνιῶν. εἰδέναι γάρ, ὅτι φιλάγαθος ὢν ὁ βασιλεύς, πάντων μέγιστον ἡγεῖται τὸ μεταπέμπεσθαι, καθ' ὃν ἂν τόπον ὠνομάσθη τις ἄνθρωπος διαφόρων ἀγωγῇ καὶ φρονήσει παρ' ἑτέρους. μετείληφα γὰρ καλῶς αὐτὸν λέγειν, ὅτι περὶ ἑαυτὸν ἔχων ἄνδρας δικαίους καὶ σώφρονας, τὴν μεγίστην ἂν φυλακὴν τῆς βασιλείας ἔχειν, συμβουλευόντων παρρησίᾳ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν φίλων· ὃ δὴ σύνεστι τοῖς ἀποστελλομένοις ὑπ' αὐτοῦ. καὶ δι' ὅρκων

ἐπι-

ὑπιστεῦτο, μὴ περιΐεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, εἴ τις ἑτέρα χρεία πρὸς τὰ κατ' ἰδίαν αὐτῶν κατεπείγοι· πρὸς δὲ τὴν κοινὴν πᾶσι τοῖς πολίταις ἐπανόρθωσιν, ἐξαποστέλλειν αὐτούς. τὸ γὰρ καλῶς ζῆν, ἐν τῷ τὰ νόμιμα συντηρεῖν εἶναι. τοῦτο δὲ ἐπιτελεῖσθαι, διὰ τῆς ἀκροάσεως πολλῷ μᾶλλον, ἢ διὰ τῆς ἀναγνώσεως. προτιθέμενος οὖν ταῦτα, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, φανερὸς ἦν τὴν διάθεσιν, ὅς ἦν πρὸς αὐτούς.

Ἄξιον δὲ ἐπιμνησθῆναι βραχέων τῶν ὑποδειχθέντων ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς δ' ἡμῶν ἐπιζητηθέντων. νομίζειν γὰρ τοὺς πολλοὺς περιερ- ζητήσεις Ἀρι-
γίαν ἔχειν τινὰ τῶν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ περὶ τῆς στέα πρὸς Ἐλε-
τῶν βρωμάτων καὶ ποτῶν, καὶ τῶν νομιζομένων άζαρον.
ἀκαθάρτων εἶναι κνωδάλων. πυνθανομένων γὰρ ἡμῶν, διὰ τί μιᾶς καταβολῆς οὔσης, τὰ μὲν ἀκάθαρτα νομίζεται πρὸς βρῶσιν, τὰ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἁφὴν (δεισιδαιμόνως γὰρ τὰ πλεῖστα τὴν νομοθεσίαν ἔχειν, ἐν δὲ τούτοις πάλιν πάνυ δεισιδαιμόνως) πρὸς ταῦτα οὕτως ἐνήρξατο.

Θεωρεῖς, ἔφη, τὰς ἀναστροφὰς καὶ τὰς ὁμιλίας, οἷον ἐνεργάζονται πρᾶγμα· διότι κακοῖς ἐνομιλήσαντες, διαστροφὰς ἐπιλαμβάνουσιν ἄνθρωποι, καὶ ταλαίπωροι δι' ὅλου τοῦ

ζῆν εἰσίν· ἐὰν δὲ σοφοῖς καὶ φρονίμοις συζῶ-
σιν, ἐξ ἀγνοίας, ἐπανορθώσεως εἰς τὸν βίον ἔτυ-
χον. Διαστειλάμενος τὰ τῆς εὐσεβείας καὶ δι-
καιοσύνης ὁ πρῶτος νομοθέτης ἡμῶν, καὶ δι-
δάξας ἕκαστα περὶ τούτων οὐκ ἀπαγορευτι-
κῶς μόνον, ἀλλ' ἐνδίκως, καὶ τὰς βλάβας προ-
δήλους καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ γινομένας ἐπι-
πομπὰς τοῖς αἰτίοις. ὑπέδειξε γὰρ πάντων
πρῶτον, ὅτι μόνος θεός ἐστι, καὶ διὰ πάντων
ἡ δύναμις τοῦ αὐτοῦ ἐστι: φανερὰ γίνεται, πε-
πληρωμένου παντὸς τόπου τῆς δυναστείας, καὶ
οὐθὲν αὐτὸν λανθάνει τῶν ἐπὶ γῆς γινομένων ὑπ'
ἀνθρώπων κρυφίως: ἀλλ' ὅσα ποιεῖ τις αὐτῷ
φανερὰ καθέστηκε, καὶ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι.
ταῦτα οὖν ἐξεργαζόμενος ἀκριβῶς, καὶ πρόδηλα
θείς, ἔδειξεν, ὅτι κἂν ἐννοηθῇ τις κακίαν ἐπι-
τελεῖν, οὐκ ἂν λάθοι, μὴ ὅτι καὶ πράξας διὰ πά-
σης τῆς νομοθεσίας τὸ τοῦ θεοῦ δυνατὸν ἐνδεικνύ-
μενος. ποιησάμενος οὖν τὴν καταρχὴν ταύτην, καὶ
δείξας ὅτι πάντες οἱ λοιποὶ παρ' ἡμᾶς ἄνθρω-
ποι πολλοὺς θεοὺς εἶναι νομίζουσιν, αὐτοὶ δυνα-
μικώτεροι πολλῷ καθεστῶτες ὧν σέβονται μα-
ταίως· ἀγάλματα γὰρ ποιήσαντες ἐκ λίθων
καὶ ξύλων, εἰκόνας φασὶν εἶναι τῶν ἐξευρόντων
τι πρὸς τὸ ζῆν αὐτοῖς χρήσιμον: οἷς προσκυ-

νοῦσι

νοῦσι, παρὰ πόδας ἔχοντες τὴν ἀναισθησίαν.
ἔτι γὰρ κατ' ἐκεῖνο τίς θείη, περὶ τὴν διξεύρε-
σιν παντελῶς ἀνόητοι. τῶν γὰρ ἐν τῇ κτίσει
λαβόντες τινὰ συνέθηκαν καὶ προσυπέδει-
ξαν εὔχρηστα τὴν κατασκευὴν αὐτῶν οὐ ποιή-
σαντες αὐτοί, διὸ κενὸν καὶ μάταιον τοὺς ὁ-
μοίους ἀποθεοῦν. καὶ γὰρ εἰ καὶ νῦν εὑρηματι-
κώτεροι καὶ πολυμαθέστεροι τῶν ἀνθρώπων
τῶν πρὶν εἰσὶ πολλοί, καὶ οὐκ ἂν φθάνοιεν αὐ-
τοὺς προσκυνοῦντες. καὶ νομίζουσι οἱ ταῦτα
διαπλάσαντες, καὶ μυθοποιήσαντες, τῶν ἑλ-
λήνων οἱ σοφώτατοι καθεστάναι. τῶν γὰρ ἄλ- τῶν αἰγυπτίων εἰδωλολάτρεια
λων πολυματαίων τί δεῖ καὶ λέγειν; Αἰγυ-
πτίων τε, καὶ τῶν παραπλησίων: οἵτινες ἐπὶ
θηρία, καὶ τῶν ἑρπετῶν τὰ πλεῖστα, καὶ κνω-
δάλων, τὴν ἀπέρεισιν πεποίηνται, καὶ
ταῦτα προσκυνοῦσι, καὶ θύουσι τούτοις καὶ
ζῶσι καὶ τελευτήσασι; συνθεωρήσας οὖν ἕ-
καστα σοφὸς ὢν ὁ νομοθέτης, ὑπὸ θεοῦ κα-
τεσκευασμένος εἰς ἐπίγνωσιν τῶν ἁπάν-
των, περιέφραξεν ἡμᾶς ἀδιακόποις χάραξι,
καὶ σιδηροῖς τείχεσιν: ὅπως μηθενὶ τῶν ἄλλων
ἐθνῶν ἐπιμισγώμεθα κατὰ μηδέν, ἁγνοὶ καθε-
στῶτες κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχήν, ἀπολελυμένοι
ματαίων δοξῶν, τὸν μόνον θεὸν καὶ δυνατὸν

σεβόμενοι παρ' ὅλην τὴν πᾶσαν κτίσιν. ὅθεν οἱ Αἰγυπτίων καθηγεμόνες ἱερεῖς, ἐγκεκυφότες εἰς πολλὰ, καὶ μετεσχηκότες πραγμάτων, ἀνθρώπους θεοῦ προσονομάζουσιν ἡμᾶς· ὃ τοῖς λοιποῖς οὐ πρόσεστιν, εἰ μή τις σέβεται τὸν κατ' ἀλήθειαν θεόν, ἀλλὰ εἰσὶν ἄνθρωποι βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ σκέπης. ἡ γὰρ πᾶσα διάθεσις αὐτῶν ἐπὶ ταῦτα καταφεύγει. τοῖς δὲ παρ' ἡμῶν ἐν οὐδενὶ ταῦτα λελόγισται, περὶ δὲ τῆς τοῦ θεοῦ δυναστείας δι' ὅλου τοῦ ζῆν ἡ σκέψις αὐτοῖς ἐστιν, ὅπως οὖν μηθενὶ συναλισγούμενοι, μηδ' ὁμιλοῦντες φαύλοις, διαστροφὰς λαμβάνωμεν· πάντοθεν ἡμᾶς περιέφραξεν ἁγνείαις καὶ διὰ βρωτῶν καὶ ποτῶν, καὶ ἁφῶν, καὶ ἀκοῆς καὶ ὁράσεως νομικῶς. τὸ γὰρ καθόλου πάντα πρὸς τὸν φυσικὸν λόγον ὅμοια καθέστηκεν, ὑπὸ μιᾶς δυνάμεως οἰκονομούμενα. καὶ καθ' ἓν ἕκαστον ἔχει λόγον βαθὺν, ἀφ' ὧν ἀπεχόμεθα κατὰ τὴν χρῆσιν, καὶ οἷς συγχρώμεθα. χάριν δὲ ὑποδείγματος ἓν ἢ καὶ δεύτερον ἐπιδραμὼν, σοὶ σημανῶ· μὴ γὰρ εἰς τὸν καταπεπτωκότα λόγον ἔλθῃς, ὅτι μυῶν, καὶ γαλῆς, ἢ τῶν τοιούτων χάριν, περιεργίας ποιούμενος ἐνομοθέτει ταῦτα Μωϋσῆς: ἀλλὰ πρὸς ἁγνὴν ἐπίσκεψιν, καὶ τρόπων

πων ἐξαρτισμὸν, δικαιοσύνης ἕνεκεν, σε-
μνῶς πάντα ἀνατέτακται. τῶν γὰρ πετεινῶν,
οἷς χρώμεθα, πάντα ἥμερα καθέστηκε· δια-
φέρει καθαρότητι, πυροῖς καὶ ὀσπρίοις χρώ-
μενα πρὸς τὴν τροφήν· οἷον περιστεραί, τρυ-
γόνες, ἀττακοί, πέρδικες, ἔτι χῆνες, καὶ τὰ
ἄλλα ὅσα τοιαῦτα. περὶ ὧν δὲ ἀπηγόρευται
πετεινῶν, εὑρήσεις ἄγριά τε καὶ σαρκοφάγα,
καὶ καταδυναστεύοντα τῇ περὶ ταῦτα δυνά-
μει τὰ λοιπά, καὶ τὴν τροφὴν ἔχοντα δα-
πάνησιν τῶν προειρημένων ἡμέρων μετὰ ἀδι-
κίας. οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄρνας
καὶ ἐρίφους ἀναρπάζουσι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους
ἀδικοῦσι νεκρούς τε καὶ ζῶντας. παράσημον
οὖν ἔθετο διὰ τούτων, ἀκάθαρτα προσονομά-
σας: ὅτι δέον ἐστὶ κατὰ ψυχήν, οἷς ἡ νομοθεσία
διατέτακται, δικαιοσύνῃ συγχρῆσθαι: καὶ μη-
δένα καταδυναστεύειν, πεποιθότας ἰσχύϊ
τῇ καθ' ἑαυτούς: μηδ' ἀφαιρεῖσθαι μηδέν,
ἀλλ' ἐκ δικαίου τὰ τοῦ βίου κυβερνᾶν, ὡς τὰ
τῶν προειρημένων πετεινῶν ἥμερα ζῷα, τὰ φυό-
μενα τῶν ὀσπρίων ἐπὶ γῆς δαπανᾷ, καὶ οὐ κα-
ταδυναστεύει πρὸς τὴν ἐπαναίρεσιν τῶν συγ-
γενικῶν. διὰ τῶν τοιούτων οὖν παραδέδωκεν ὁ
νομοθέτης σημειοῦσθαι τοῖς συνετοῖς, εἶναι δι-

ποῖα τοῖς Ἰουδαίοις ἀκάθαρτα, ποῖα δὲ καθαρά.

καίους τε, καὶ μηδ' ἓν ἐπιτελεῖν βίᾳ· μηδὲ τῇ παρ' αὐτοῦ ἰσχύϊ πεποιθότας, ἑτέρους καταδυναστεύειν. ὅπου γὰρ οὐδ' ἅψασθαι καθήκει τῶν προειρημένων, διὰ τὴν περὶ ἕκαστα διάθεσιν· πῶς οὐ φυλακτέον παντάπασι, τοὺς τρόπους εἰς τοῦτο κατακλασθῆναι, πάντων τῆς συγχωρήσεως ἡμῖν ἐπὶ τούτων, καὶ τῶν κτηνῶν, τροπολογῶν ἐκτέθειται. τὸ γὰρ διχηλεύειν καὶ διαστέλλειν ὁπλῆς ὄνυχας, σημεῖόν ἐστι τοῦ διαστέλλειν ἕκαστα τῶν πράξεων ἐπὶ τὸ καλῶς ἔχον. ἡ γὰρ ἰσχὺς τῶν ὅλων σωμάτων μετ' ἐνεργείας ἀπέρεισιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἔχει καὶ τὰ σκέλη. μετὰ διαστολῆς οὖν ἅπαντα ἐπιτελεῖν πρὸς δικαιοσύνην ἀναγκάζει τὸ σημειοῦσθαι διὰ τούτων. ἔτι δὲ, διότι παρὰ πάντας ἀνθρώπους διεστάμεθα. οἱ γὰρ πλείονες τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἑαυτοὺς μολύνουσιν ἐπιμισγόμενοι, συντελοῦντες μεγάλην ἀδικίαν, καὶ χῶραι καὶ πόλεις ὅλαι σεμνύνονται ἐπὶ τούτοις. οὐ μόνον γὰρ προσάγουσι τοὺς ἄρσενας, ἀλλὰ καὶ τεκούσας, ἔτι δὲ καὶ θυγατέρας μολύνουσιν. ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τούτων διεστάλμεθα. περὶ ὃν δέ ἐστιν ὁ προειρημένος τῆς διαστολῆς τρόπος, περὶ τοῦτον εἶναι καὶ τὸν τῆς μνήμης κεχαρακτηρικέναι.

κρίναι. ταῦτα γὰρ ὅσα διχηλεῖ, καὶ μηρυκισμὸν ἀνάγει, σαφῶς τοῖς νοοῦσιν ἐκτίθεται τὸ τῆς μνήμης. ἡ γὰρ ἀναμηρύκησις οὐθὲν ἕτερον, ἀλλὰ τῆς ζωῆς καὶ συστάσεως ἐπίμνησις· τὸ γὰρ ζῆν διὰ τῆς τροφῆς συνεστάναι νομίζει. διὸ παρακελεύεται καὶ διὰ τῆς γραφῆς ὁ λέγων οὕτως· μνείᾳ μνησθήσῃ τοῦ κυρίου, τοῦ ποιήσαντος ἐν σοὶ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά. κατανοούμενα γὰρ, καὶ μεγάλα καὶ ἔνδοξα φαίνεται, πρῶτον μὲν ἡ σύμπηξις τοῦ σώματος, καὶ ἡ τῆς τροφῆς διοίκησις, καὶ ἡ περὶ ἕκαστον μέλος διαστολή. πολλῷ δὲ μᾶλλον ἡ τῶν αἰσθήσεων διακόσμησις, διανοίας ἐνέργημα, καὶ κίνησις ἀόρατος, ἥτε ὀξύτης τοῦ πρὸς ἕκαστόν τι πράσσειν, καὶ τεχνῶν εὕρεσις, ἀπέραντον περιέχει τρόπον, διὸ παρακελεύεται μνείαν ἔχειν, ὡς συντηρεῖται τὰ προειρημένα θείᾳ δυνάμει, σὺν κατασκευῇ. πάντα γὰρ χρόνον καὶ τόπον ὥρικε, πρὸς τὸ διὰ παντὸς μνημονεύειν τοῦ κρατοῦντος θεοῦ, καὶ συντηροῦντος. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν ἀπαρξαμένους, εὐθέως τότε συγχωρῆσαι κελεύει. καὶ μὴν καὶ ἐκ τῶν περιβολαίων παράσημον ἡμῖν μνείας δέδωκε, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ

τῶν

τῶν πυλῶν καὶ θυρῶν προστέταχε μὲν ἡμῖν τιθέναι τὰ λόγια, πρὸς τὸ μνείαν εἶναι θεοῦ· καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν δὲ διαῤῥήδην τὸ σημεῖον κελεύει περιῆφθαι, σαφῶς ἀποδεικνὺς, ὅτι πᾶσαν ἐνέργειαν μετὰ δικαιοσύνης ἐπιτελεῖν δεῖ, μνήμην ἔχοντας τῆς ἡμῶν συστάσεως, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν περὶ θεοῦ φόβον. κελεύει δὲ καὶ κοιταζομένους, καὶ διανισταμένους, μελετᾶν τὰς τοῦ θεοῦ κατασκευὰς, οὐ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ διαλήψει θεωροῦντας τὴν κίνησιν, καὶ ὑπόληψιν ἑαυτῶν, ὅταν εἰς ὕπνον ἔρχωνται, καὶ τὴν ἔγερσιν, ὡς θεία τίς ἐστι καὶ ἀκατάληπτος τούτων μετάθεσις.

Δέδεικται δέ σοι καὶ τὸ περισσὸν τῆς λογίας, τῆς κατὰ τὴν διαστολὴν καὶ μνείαν: ὡς ἐξέθεμεθα τὴν διχηλίαν, καὶ τὸν μηρυκισμόν· οὐ γὰρ εἰκῆ κατὰ τὸ ἐμπεσὸν εἰς ψυχὴν νενομοθέτηται, πρὸς δὲ ἀλήθειαν καὶ σημείωσιν ὀρθοῦ λόγου. διατάξας γὰρ ἐπὶ βρωτῶν καὶ τῶν κατὰ τὰς ἁφὰς ἕκαστα, κελεύει μηθὲν εἰκῆ μήτε πράσσειν, μήτε ἀκούειν· μήτε τοῦ λόγου δυναστείᾳ συγχρωμένους, ἐπὶ τὴν ἀδικίαν τρέπεσθαι. καὶ ἐπὶ τῶν κνωδάλων δὲ ταὐτόν ἐστιν εὑρεῖν. κακοποιητικὸς γὰρ ὁ τρόπος ἐστὶ καὶ γαλῆς, καὶ μυῶν, καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων,

διατάξας περὶ τῶν κατὰ τὰς ἁφὰς, καὶ ἀκοάς.

ὅσα

ὅσα διηγόρευται. πάντα γὰρ λυμαίνονται καὶ κακοποιοῦσι μύες, οὐ μόνον πρὸς τὴν ἑαυτῶν βορὰν, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἄχρηστον γίνεται ἀνθρώπῳ, ὅταν δηποτοῦν ὑποβάληται κακοποιεῖν. τό, τε τῆς γαλῆς γένος ἰδιάζον ἐστί· χωρὶς γὰρ τοῦ προειρημένου, ἔχει λυμαντικὸν κατάστημα· διὰ γὰρ τῶν ὤτων συλλαμβάνει, τεκνοποιεῖ δὲ τῷ στόματι. καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὁ τοιοῦτος τρόπος τῶν ἀνθρώπων ἀκάθαρτός ἐστιν· ὅσα γὰρ δι' ἀκοῆς λαβόντες, ταῦτα διὰ λόγου σωματοποιήσαντες, κακοῖς ἑτέρους ἐνεκύλισαν, ἀκαθαρσίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπετέλεσαν, μιανθέντες αὐτοὶ παντάπασι διὰ τῆς ἀσεβείας μολυσμῷ. καλῶς δὲ ποιῶν ὁ βασιλεὺς ὑμῶν, τοὺς τοιούτους ἀναιρεῖ, καθὼς μεταλαμβάνομεν. ἐγὼ δὲ εἶπον· τοὺς ἐμφανιστὰς οἴομαί σε λέγειν: καὶ γὰρ αἰκίαις καὶ θανάτοις ἐπαλγέσιν αὐτοὺς περιβάλλει συνεχῶς. ὁ δὲ, τούτους γὰρ καὶ λέγω· ἡ γὰρ ἐπαγρύπνησις, ἀνθρώπων ἀπώλεια ἀνόσιος. ὁ δὲ νόμος ἡμῶν κελεύει, μήτε λόγῳ, μήτε ἔργῳ μηδένα κακοποιεῖν. καὶ περὶ τούτων οὖν, ὅσον ἐπὶ βραχεῖ διεξελθεῖν, προσυποδείξαντά σοι: ὅτι πάντα κεκανόνισται πρὸς δικαιοσύνην, καὶ οὐδὲν εἰκῆ

κατα-

κατατέτακται διὰ τῆς γραφῆς, οὐδὲ θυμικῶς, ἀλλ᾽ ἵνα διὰ ὅλου τῆς ζωῆς καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν ἀσκῶμεν δικαιοσύνην πρὸς πάντας ἀνθρώπους, μεμνημένοι τοῦ δυναστεύοντος θεοῦ. περὶ βρωτῶν οὖν καὶ τῶν ἀκαθάρτων, καὶ κνωδάλων, καὶ πᾶς λόγος ἀνατείνει πρὸς δικαιοσύνην, καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων συναναστροφὴν δικαίαν. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐνόμιζε περὶ ἑκάστων ἀπολογεῖσθαι· καὶ γὰρ περὶ τῶν προσφερομένων ἔλεγε μόσχων τε καὶ κριῶν, καὶ χιμάρων: ὅτι δεῖ ταῦτα ἐκ βουκολίων καὶ ποιμνίων λαμβάνοντας ἥμερα θυσιάζειν, καὶ μηθὲν ἄγριον: ὅπως οἱ προσφέροντες τὰς θυσίας, μηθὲν ὑπερήφανον ἑαυτοῖς συνισορῶσι, σημειώσει κεχρημένοι τοῦ διατάξαντος. τῆς γὰρ ἑαυτοῦ ψυχῆς τοῦ παντὸς τρόπου τὴν προσφορὰν ποιεῖται ὁ τὴν θυσίαν προσάγων. καὶ περὶ τούτων οὖν νομίζω τὰ τῆς ὁμιλίας ἀξιολόγου καθεστάναι, διὸ τὴν σεμνότητα καὶ φυσικὴν διάνοιαν τοῦ νόμου προῆγμαι διασαφῆσαί σοι Φιλόκρατη, δι᾽ ἣν ἔχεις φιλομάθειαν.

Ο δὲ Ἐλεάζαρος ποιησάμενος θυσίαν, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐπιλέξας, καὶ πολλὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ κατασκευάσας, προέπεμψεν ἡμᾶς

μετὰ

μετὰ ἀσφαλείας πολλῆς. ὡς δὲ παρεγενήθημεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, προσηγγέλη τῷ βασιλεῖ περὶ τῆς ἀφίξεως ἡμῶν. παρεῖμεν δὲ εἰς τὴν αὐλὴν Ἀνδρέας τε καὶ ἐγώ, φιλοφρόνως ἠσπασάμεθα τὸν βασιλέα, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀποδεδώκαμεν τὰς παρὰ τοῦ Ἐλεαζάρου. περὶ πολλοῦ δὲ ποιούμενος τοῖς ἀπεσταλμένοις ἀνδράσιν ἐντυχεῖν, ἐκέλευσε τοὺς λοιποὺς πάντας ἀπολῦσαι, τοὺς ἐπὶ τῶν χρειῶν: καλεῖν δὲ τοὺς ἀνθρώπους. οὗ πᾶσι παραδόξου φανέντος, διὰ τὸ κατ' ἔθος εἶναι, πεμπταίους εἰς πρόσωπον ἔρχεσθαι βασιλεῖ τοὺς περὶ χρησίμων ἀφικνουμένους: τοὺς δὲ παρὰ βασιλέων ἢ πόλεων ἐν ὑπεροχαῖς, μόλις ἐν τριάκοντα εἰς τὴν αὐλὴν παρίεσθαι: τοὺς δὲ ἥκοντας τιμῆς ἀξιῶν μείζονος, καὶ τὴν ὑπεροχὴν κρίνων τοῦ πέμψαντος, ἀπολύσας οὓς ἐνόμιζε περισσούς, ὑπέμενε περιπατῶν, ἕως ἂν παραγινομένους ἀσπάσηται. παρελθόντων δὲ σὺν τοῖς ἀπεσταλμένοις δώροις, καὶ ταῖς διαφόροις διφθέραις, ἐν αἷς ἡ νομοθεσία γεγραμμένη χρυσογραφίᾳ τοῖς Ἰουδαϊκοῖς γράμμασι, θαυμασίως εἰργασμένης τοῦ ὑμένος, καὶ τῆς πρὸς ἄλληλα συμβολῆς ἀνεπαισθήτου κατεσκευασμένης· ὡς εἶδεν ὁ βασιλεὺς

ἄφιξις τῶν ἱερομηνίων εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

τοὺς

τοὺς ἄνδρας, ἐπηρώτα περὶ τῶν βιβλίων.
δὲ ἀπεκάλυψαν τὰ τῶν ἀνειλημμάτων
ὑμένας ἀνέλιξαν, πολὺν ἐπιστὰς χρόνον,
προσκυνήσας σχεδὸν ἑπτάκις, εἶπεν· εὐχ
ειστῶ μὲν, ἄνδρες, ὑμῖν· τῷ δὲ ἀποστείλαν
μᾶλλον· μέγιστον δὲ, τῷ θεῷ, οὗ ἐστιν
λόγια ταῦτα. ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντων εἰπ
των ὑπὸ μίαν φωνὴν, τῶν τε παραγεγονότ
καὶ τῶν συμπαρόντων, εὖ βασιλεῦ· προή
θη δακρῦσαι, τῇ χαρᾷ πεπληρωμένος.
γὰρ τῆς ψυχῆς ἔντασις, καὶ τὸ τῆς τιμῆς ὑπε
τεῖνον, δακρύειν ἀναγκάζει παρὰ τὰς ἐπιτ
χίας. κελεύσας δὲ εἰς τάξιν ἀποδοῦναι τὰ το
χη, τὸ τηνικαῦτα ἀσπασάμενος τοὺς ἄνδρας
εἶπεν· δίκαιον ἦν, θεοσεβεῖς ἄνδρες, ὧν χ
ειν ἡμᾶς μετεπεμψάμην, ἐκείνοις πρῶτ
σεβασμὸν ἀποδοῦναι· μετὰ ταῦτα, τὴν δε
ξιὰν ὑμῖν προτεῖναι· διὸ πεποίηκα τοῦτ
πρῶτον. μεγάλην δὲ τέθειμαι τὴν ἡμέραν
ταύτην, ἐν ᾗ παραγεγόνατε· καὶ κατ' ἐνιαυτὸν
ἐπίσημος ἔσται πάντα τὸν ζωῆς ἡμῶν χρό
νον. συνέτυχε δὲ καὶ παρὰ τὴν νίκην ἡμῖν πρ
σπεπτωκέναι τῆς πρὸς ἀντίγονον ναυμαχίας·
διὸ δειπνῆσαι σήμερον μεθ' ἡμῶν βούλησ
μαι, πάντα δύναμιν εἶπεν παρεστάναι καθη
κόντως,

προσκύνησις ἀπὸ βασιλέως τοῖς ἑρμηνεῦσι γινομένη.

κόντως, οἷς συγχρήσηται, κἀμοὶ μεθ' ἡμῶν. Τῶν δὲ ἀσμενισάντων, ἐκέλευσε καταλύματα δοθῆναι τὰ κάλλιστα, πλησίον τῆς ἄκρας αὐτοῖς· καὶ τὰ περὶ τὸ συμπόσιον ἑτοιμάζειν.

Ὁ δὲ ἀρχίεδρος Νικάνωρ Δωρόθεον προσκαλεσάμενος, ὃς ἦν ἐπὶ τούτων τεταγμένος, ἐκέλευσε τὴν ἑτοιμασίαν εἰς ἕκαστον ἐπιτελεῖν. ἦν γὰρ οὕτω διατεταγμένον ὑπὸ τοῦ βασιλέως (ἃ μὲν ἔτι καὶ νῦν ὁρᾷς) ὅσαι γὰρ πόλεις εἰσίν, αἷς συγχρῶνται πρὸς τὰ ποτὰ καὶ βρωτὰ καὶ στρωμνάς, τοσοῦτοι καὶ προεστῶτες ἦσαν· καὶ κατὰ τοὺς ἐθισμοὺς οὕτως ἐσκευάζοντο, ὅταν παραγίνοιντο πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ἵνα κατὰ μηθὲν δυσχεραίνοντες, ἱλαρῶς διεξάγωσιν· ὃ καὶ περὶ τούτους ἐγεγόνει. προσεχέστατος γὰρ ὢν ἄνθρωπος ὁ Δωρόθεος, εἶχε τὴν τῶν τοιούτων προστασίαν. συνέστρωσε δὲ πάντα τὰ δι' αὐτοῦ χειριζόμενα, πρὸς τὰς τοιαύτας ὑποδοχὰς διαμεμερισμένα· διαμοιρῆ τε ἐποίησε τὰ τῶν κλισιῶν, καθὼς προσέταξεν ὁ βασιλεύς. τοὺς γὰρ ἡμίσεις ἐκέλευσε ἀνάρχα κατακλῖναι, τοὺς δὲ λοιποὺς μετὰ τὴν ἑαυτοῦ κλισίαν, οὐδὲν ἐλλείπων εἰς τὸ τιμᾶν τοὺς ἄνδρας. ἑτοιμασία τῶν συμποσίων.

¶ Ὡς δὲ ἀνεκλίθησαν, ἐκέλευσε τῷ Δω-

ροθέων, τοῖς ἐθισμοῖς, οἷς χρῶνται πάντες οἱ παραγινόμενοι πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἰουδαίας, οὕτως ἐπιτελεῖν. διὸ τοὺς ἱεροκήρυκας καὶ θύτας καὶ τοὺς ἄλλους, οἷς ἔθος ἦν τὰς κατευχὰς ποιεῖσθαι, παρῃτήσατο. τῶν δὲ παραγεγονότων σὺν ἡμῖν, Ἐλεάζαρον ὄντα τῶν ἱερέων πρεσβύτερον παρεκάλεσε ποιεῖσθαι κατευχὴν, ὃς ἀξιολόγως στὰς εἶπεν· Πληρώσαι σε, βασιλεῦ, πάντων τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἔκτισεν, ὁ παντοκράτωρ θεός: καὶ δῴη σοι ταῦτ' ἔχειν, καὶ γυναικὶ, καὶ τέκνοις, καὶ τοῖς ὁμονοοῦσι, πάντα ἀνέκλειπτα τὸν τῆς ζωῆς χρόνον. Εἰπόντος δὲ ταῦτα τούτου, κατερράγη κρότος μετὰ κραυγῆς καὶ χαρᾶς εὐφροσύνης πλείονα χρόνον: καὶ τὸ τηνικαῦτα πρὸς τὸ τέρπεσθαι διὰ τῶν ἡτοιμασμένων ἐτράπησαν, τῶν λειτουργιῶν ἁπασῶν διὰ τῆς τοῦ Δωροθέου συντάξεως ἐπιτελουμένων· ἐν οἷς καὶ βασιλικοὶ παῖδες ἦσαν, καὶ τῶν τιμωμένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

Ὅτε δὲ καιρὸν ἔλαβεν ἐκ διαστήματος, ἠρώτησε τὸν ἔχοντα τὴν πρώτην ἀνάκλισιν· (ἦσαν γὰρ καθ' ἡλικίαν τὴν ἀνάπτωσιν πεποιημένοι) ΠΩΣ ἂν τὴν βασιλείαν μέχρι τέλους ἄπταιστον ἔχων διατελοῖ; Βραχὺ δὲ

χοῦ δὲ ἐπιτυχὼν, εἶπεν· οὕτως ἂν μάλιστα διευ-
θύνοις, μιμούμενος τὸ τοῦ θεοῦ διαπαντὸς ἐ-
πιεικές. μακροθυμίᾳ γὰρ χρώμενος, καὶ βλι-
μάζων τοὺς ἀξίους ἐπιεικέστερον, καθὼς εἰσὶν
ἄξιοι, μετατιθεὶς ἐκ τῆς κακίας, καὶ εἰς με-
τάνοιαν ἄξεις.

Ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς, τὸν ἐχόμενον ἠ-
ρώτα· ΠΩΣ ἂν ἕκαστον πράττοι; ὁ δὲ ἀ- B
πεκρίθη, τὸ δίκαιον εἰ πρὸς ἅπαντας δια-
τηροῖ ἑαυτὸν, καλῶς τὰ ἕκαστα πράξοι· δια-
λαμβάνων, ὅτι πᾶν ἐνθύμημα σαφὲς ἐστὶ θεῷ·
καταρχὴν δὲ θείου φόβου λαμβάνων, ἐν οὐδε-
νὶ διαπίπτοις.

Καὶ τοῦτον δὲ εὖ μάλα παραδεξάμε-
νος, ἕτερον ἐπηρώτα· ΠΩΣ ἂν ὁμόνους γ
ἑαυτῷ ἔχοι τοὺς φίλους; κἀκεῖνος εἶπεν·
εἰ θεωροῖεν σε πολλὴν πρόνοιαν ποιού-
μενον, ὧν ἄρχεις, ὄχλων· σὺ δὲ τοῦτο πρά-
ξεις, ἐπιβλέπων ὡς ὁ θεὸς εὐεργετεῖ τὸ τῶν
ἀνθρώπων γένος, ὑγίειαν αὐτοῖς καὶ τρο-
φὴν καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ καιρὸν παρασκευά-
ζων ἅπαντα.

Συνεπιμαρτυρήσας δὲ τούτῳ, τὸν ἐχό-
μενον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν ἐν τοῖς χρηματισμοῖς δ
καὶ διακρίσεσιν, εὐφημίας τυγχάνω καὶ ἀπὸ

τῶν ἀποτυγχανόντων; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ πᾶσιν ἴσος γίνοιτο τοῖς λόγοις, καὶ μηδενὶ ὑπερηφάνως, μηδὲ τῇ περὶ σεαυτὸν ἰσχύϊ, πράσσοις κατὰ τῶν ἁμαρτανόντων. τοῦτο δὲ ποιήσεις, τὴν διάταξιν βλέπων τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ· τὰ γὰρ ἱκετευόμενα συντελεῖσθαι τοῖς ἀξίοις· τοῖς δὲ ἀποτυγχάνουσιν, ἢ δι' ὀνείρων, ἢ πράξεων, σημαίνεσθαι τὸ βλαβερὸν αὐτοῖς· οὐ κατὰ τὰς ἁμαρτίας, οὐδὲ κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τῆς ἰσχύος, τύπτοντος αὐτούς, ἀλλὰ ἐπιεικείᾳ χρωμένου τοῦ θεοῦ.

Ὁ δὲ καὶ τοῦτον κατεπαινέσας, ἠρώτα τὸν καθεξῆς· ΠΩΣ ἂν ἐν ταῖς πολεμικαῖς χρείαις ἀήττητος εἴη; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ μὴ πεποιθὼς ὑπάρχοι τοῖς ὄχλοις, μηδὲ ταῖς δυνάμεσιν· ἀλλὰ τὸν θεὸν ἐπικαλοῖτο διὰ παντός, ἵνα τὰς ἐπιβολὰς αὐτῷ κατευθύνῃ, δικαίως διεξάγοντι πάντα.

Ἀποδεξάμενος δὲ καὶ τοῦτον, τὸν ἕτερον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν φοβερὸς εἴη τοῖς ἐχθροῖς; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ τῇ τῶν ὅπλων καὶ δυνάμεων κατασκευῇ πολλῇ χρώμενος εἴη· εἰ δὴ εἴη ταῦτα ὄντα κενὰ ἐπὶ πλείονα χρόνον, πρὸς τὸ συμπέρασμα δρᾶν τι. καὶ γὰρ ὁ θεὸς διδοὺς ἀνοχάς, καὶ ἐνδεικνύμενος, τὸν τῆς δυναστείας

φόβον ἐγκατασκευάζει πάσῃ διανοίᾳ.
Καὶ τοῦτον δὲ ἐπαινέσας, εἶπε πρὸς τὸν
ἐχόμενον· ΤΙ κάλλιστον αὐτῷ πρὸς τὸ ζῆν ἂν ζ
εἴη; κἀκεῖνος ἔφη· τὸ γινώσκειν, ὅτι ὁ θεὸς
δυναστεύει τῶν ἁπάντων· καὶ ἐπὶ τῶν καλλίστων
πράξεων οὐκ αὐτοὶ κατευθύνομεν τὰ βου-
λευθέντα· θεὸς δὲ τελειοῖ τὰ πάντων, καὶ κα-
θηγεῖται δυναστεύων.
Ἐπιφωνήσας δὲ καὶ τούτῳ καλῶς λέγειν,
τὸν ἕτερον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν ἀκέραια συν- η
τηρήσας ἅπαντα, τοῖς ἐγγόνοις τὴν αὐτὴν πα-
ραδιδοίη διάθεσιν ἐπὶ τέλει; ὁ δὲ εἶπεν· εὐ-
χόμενος ἀεὶ πρὸς τὸν θεὸν, ἀγαθὰς ἐπινοίας
λαμβάνειν πρὸς τὰ μέλλοντα πράσσεσθαι·
καὶ τοῖς ἐγγόνοις παρακελευόμενος, μὴ ἐκ-
πλήττεσθαι τῇ δόξῃ, μηδὲ τῷ πλούτῳ. θεὸν
γὰρ εἶναι τὸν χαριζόμενον ταῦτα· οὐ δι' ἑαυ-
τῶν ἔχειν τὴν ὑπεροχὴν πάντων.
Ἐπιμαρτυρήσας δὲ τούτοις, τὸν μετὰ ταῦ-
τα ἐπυνθάνετο· ΠΩΣ ἂν τὰ συμβαίνοντα θ
μετρίως φέροι; ἐκεῖνος δὲ ἔφησεν· εἰ πρό-
ληψιν λαμβάνοις, ὅτι γεγόνασιν ὑπὸ θεοῦ
πάντες ἄνθρωποι, μετέχειν τῶν μεγίστων κα-
κῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἀγαθῶν· καὶ οὐκ ἔστιν
ἄνθρωπον ὄντα τούτων ἀμιγῆ γενέσθαι, ὁ θεὸς

δὲ τὴν εὐψυχίαν δίδωσιν, ὃν ἱκετεύειν ἀναγκαῖον.

Φιλοφρονηθεὶς δὲ καὶ τοῦτον, καλῶς εἶπεν ἅπαντας ἀποφαίνεσθαι. ἐπερωτήσας δὲ ἔτι ἕνα, καταλήξω τὸ νῦν ἔχον· ἵνα καὶ πρὸς τὸ τέρπεσθαι τραπέντες, ἡδέως διεξάγωμεν. ἐν δὲ ταῖς μετὰ ταῦτα ἐξ ἑξῆς ἡμέραις, καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν ἑξῆς μαθήσομαί τι πλέον. εἶτ' ἐπηρώτα τὸν ἄνδρα, ΤΙ πέρας ἀνδρείας ἐστίν; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ τὸ βουλευθὲν ὀρθῶς ἐν ταῖς τῶν κινδύνων πράξεσιν, ἐπιτελοῖτο κατὰ πρόθεσιν. τελειοῦται δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ πάντα σοι, καλῶς βουλευομένῳ, βασιλεῦ, συμφερόντως. ἐπιφωνησάντων δὲ πάντων, καὶ κρότῳ σημηναμένων, πρὸς τοὺς φιλοσόφους εἶπεν ὁ βασιλεὺς (οὐκ ὀλίγοι γὰρ παρῆσαν τούτοις) οἴομαι διαφέρειν τοὺς ἄνδρας ἀρετῇ, καὶ συνέσει πλεῖον· οἵ τινες ἐκ τοῦ καιροῦ τοιαύτας ἐρωτήσεις λαμβάνοντες, ὡς δέον ἐστὶν ἀποκέκρινται, πάντες ἀπὸ θεοῦ τοῦ λόγου τὴν καταρχὴν ποιούμενοι.

Μενέδημος δὲ ὁ Ἐρετριεὺς φιλόσοφος εἶπε· ναί, βασιλεῦ. προνοίας γὰρ τῶν ὅλων διοικουμένων, καὶ ὑπειληφότων ὀρθῶς τοῦτο, ὅτι θεόκτιστόν ἐστιν ἄνθρωπος, ἀκολουθεῖ πᾶ-

σαν

σιν δυναστείαν καὶ λόγου καλλονὴν ἀπὸ θεοῦ
καταρχέσθαι. Τοῦ δὲ Βασιλέως ἐπινεύ-
σαντος τὰ περὶ τούτων, ἔληξεν· ἐπεφώ-
νησαν δὲ πρὸς εὐφροσύνην. ἐπιλαβού-
σης δὲ τῆς ἑσπέρας, τὸ συμπόσιον ἐλύθη.

¶ Τῇ δὲ μετὰ ταῦτα, πάλιν κατὰ
τὴν αὐτὴν διάταξιν τὰ τῆς ἀναπλώσεως καὶ
συμποσίας ἐπετελεῖτο. καθὸ δὲ ἐνόμιζεν
ὁ Βασιλεὺς εὔκαιρον εἶναι πρὸς τὸ πυνθά-
νεσθαί τι τῶν ἀνδρῶν, ἐπηρώτα τοὺς ἑξῆς
τῶν ἀποκεκριμένων τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ. πρὸς
τὸν ἑνδέκατον δὲ ἤρξατο τὴν κοινολογίαν
ποιεῖσθαι: (δέκα γὰρ ἦσαν ἠρωτημένοι τῇ
προτέρᾳ) σιγῆς δὲ γενομένης, ἐπυνθάνε-
το: ΠΩΣ ἂν πλούσιος διαμένοι; Βρα- ια
χὺ δὲ ἐπισχὼν ὁ τὴν ἐρώτησιν ἐκδεχόμε-
νος, εἶπεν: εἰ μηδὲν ἀνάξιον τῆς ἀρχῆς,
μηδ᾽ ἀσελγὲς πράσσοι: μηδὲ δαπάνῃ εἰς
τὰ κενὰ καὶ μάταια συντελοῖ: τοὺς ὑπο-
τεταγμένους εὐεργεσίᾳ πρὸς εὔνοιαν ἄγοι
τὴν ἑαυτοῦ· καὶ γὰρ ὁ Θεὸς πᾶσιν αἴ-
τιος ἀγαθῶν ἐστιν: ᾧ κατακολουθεῖν ἀναγ-
καῖον.

Ἐπαινέσας δὲ ὁ Βασιλεὺς τοῦτον, ἕτερον
ἐπηρώτα: ΠΩΣ ἂν τὴν ἀλήθειαν διατηροῖ; ιβ

ὁ δὲ τοῦτο ἀπεκρίθη· γινώσκων, ὅτι μεγά-
λην αἰσχύνην ἐπιφέροι τὸ ψεῦδος πᾶσιν
ἀνθρώποις, πολλῷ μᾶλλον τοῖς βασιλεῦσιν·
ἐξουσίαν γὰρ ἔχοντες, ὃ βούλονται πράσσειν·
τίνος ἕνεκεν ἂν ψεύσαιντο; προσλαμβά-
νειν δὲ δεῖ τοῦτό σε, βασιλεῦ· διότι φιλαλή-
θης ὁ θεός ἐστιν.

Ἀποδεξάμενος δὲ εὖ μάλα καὶ τοῦτον,
ιγ ἐπιβλέψας εἰς ἕτερον, εἶπεν· ΤΙ ἐστι σοφίας
διδαχή; ὁ δὲ ἕτερος ἀπεφήνατο· καθὼς
οὐ βούλει σεαυτῷ τὰ κακὰ παρεῖναι, μέτοχος
δὲ τῶν ἀγαθῶν ὑπάρχειν ἁπάντων, εἰ πράσ-
σοις τοῦτο πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους, καὶ τοὺς
ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐπιεικέστερον νουθε-
τοῖς· καὶ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους ἅπαντας
ἐπιεικείᾳ ἄγει.

Ἐπαινέσας αὐτόν, τῷ δὲ μετ' αὐτὸν εἶπε·
ιδ ΠΩΣ ἂν φιλάνθρωπος εἴη; κἀκεῖνος ἔφη·
θεωρῶν, ὡς ἐν πολλῷ χρόνῳ, καὶ κακοπαθεί-
αις μεγίσταις, αὔξει τε καὶ γεννᾶται τὸ τῶν ἀν-
θρώπων γένος· ὅθεν οὔτε εὐκόπως δεῖ κολά-
ζειν, οὔτε αἰκίαις περιβάλλειν· γινώσκων, ὅτι
τὸ τῶν ἀνθρώπων ζῆν, ἐν ὀδύναις τε καὶ τι-
μωρίαις καθέστηκεν. ἐπινοῶν οὖν ἕκαστα, πρὸς
τὸν ἔλεον τραπήσῃ. καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἐλεήμων
ἐστίν.

Ἀποδ-

Ἀποδεξάμενος δὲ τοῦτον, ἐπυνθάνετο τοῦ καθεξῆς· ΤΙΣ ἀναγκαιότατος τρόπος βασιλείας; 15 τὸ συντηρεῖν, εἶπεν, αὐτὸν ἀδωροδόκητον· καὶ νήφειν τὸ πλεῖον μέρος τοῦ βίου· καὶ δικαιοσύνην προτιμᾶν, καὶ τοὺς τοιούτους φιλοποιεῖσθαι. καὶ γὰρ ὁ θεὸς φιλοδίκαιός ἐστιν.

Ἐπισημάνας δὲ τοῦτον, πρὸς τὸν ἕτερον εἶπε· ΤΙ τὸ εὐσεβείας ἐστὶ κατάστημα; ἐκεῖ- 15 νος δὲ ἔφη· τὸ διαλαμβάνειν, ὅτι πάντα διὰ παντὸς ὁ θεὸς ἐνεργεῖ καὶ γινώσκει· καὶ οὐθεὶς ἂν λάθοι ἄδικον ποιήσας ἢ κακὸν ἐργασάμενος ἄνθρωπος· ὡς γὰρ θεὸς εὐεργετεῖ τὸν ὅλον κόσμον· οὕτως καὶ σὺ μιμούμενος, ἀπρόσκοπος ἂν εἴης.

Ἐπιφωνήσας δὲ τούτῳ, πρὸς τὸν ἕτερον εἶπε· ΤΙΣ ὅρος τοῦ βασιλεύειν ἐστίν; ὁ δὲ 15 ἔφη· τὸ καλῶς ἄρχειν ἑαυτοῦ· καὶ μὴ τῷ πλούτῳ καὶ τῇ δόξῃ φαινόμενον ὑπερήφανον ἢ ἄσχημόν τι ἐπιθυμήσαι, εἰ καλῶς λογίζοιο. πάντα γάρ σοι πάρεστιν, ὡς οὐδέν. ὁ θεὸς δὲ ἀπροσδεής ἐστι, καὶ ἐπιεικής. καὶ σύ, καθόσον ἄνθρωπος, ἐννόει, καὶ μὴ πολλῶν ὀρέγου, τῶν δὲ ἱκανῶν πρὸς τὸ βασιλεύειν.

Κατεπαινέσας δὲ αὐτόν, ἐπηρώτα τὸν ἕ-

ιη τερον: ΠΩΣ ἂν τὰ κάλλιστα διαλογίζοιτο; ἀπεκρίθη δ᾽ ἐκεῖνος: εἰ τὸ δίκαιον ἐπὶ παντὸς προβάλλοι συνεχῶς: καὶ νομίζοι, τὴν ἀδικίαν, τοῦ ζῆν στέρησιν εἶναι. καὶ γὰρ ὁ θεὸς διὰ παντὸς τοῖς δικαίοις ἀγαθὰ προσημαίνει μέγιστα.

Τοῦτον δὲ ἐπαινέσας, εἶπε πρὸς τὸν ἑ-
ιθ ξῆς: ΠΩΣ ἂν ἐν τοῖς ὕπνοις ἀτάραχος εἴη; ὁ δὲ ἔφη: δυσαπολόγητον ἠρώτηκας πρᾶγμα. συναποφέρειν γὰρ οὐ δυνάμεθα ἐν τούτοις, τοῖς κατὰ τὸν ὕπνον, ἑαυτούς: ἀλλὰ προσδεχόμεθα ἀλογίστῳ κατὰ τῆδε αἰσθήσει. πάσχομεν γὰρ κατὰ ψυχὴν ἐν τοῖς ὑποπίπτουσιν, ὡς θεωρουμένοις: ἀλογιστοῦμεν δὲ καθόσον ὑπολαμβανόμενοι, καὶ ἐπὶ πέλαγος, καὶ ἐν πλοίοις, ἢ πολεμεῖν, ἢ πέτεσθαι φερομένους, καὶ διαίρειν εἰς ἑτέρους τόπους, καὶ τοιαῦτα ἕτερα. καὶ ὅταν ταῦτα ὑπολαμβάνω, μὴ καθεστάναι. πλὴν ὅσον ἐμοί γ᾽ ἐφικτὸν, οὕτω διείληφα: κατὰ πάντα τρόπον σε, βασιλεῦ, καὶ τὰ λεγόμενα, καὶ τὰ πραττόμενα, πρὸς εὐσέβειαν ἐπανάγειν: ὅπως ἑαυτῷ συνιστορεῖς, ὅτι τὸ κατ᾽ ἀρετὴν συντηρῶν, οὔτε χαρίζεσθαι προαιρῇ παρὰ λόγον: οὐδὲ ἐξουσίᾳ χρώμενος, τὸ δίκαιον αἴρεις.

ἀρετῆς. ἐπὶ πλεῖον γάρ, ἐν οἷς ἕκαστος πράγμασιν ἐγρηγορὼς τὴν διαγωγὴν ποιεῖται, καὶ καθ' ὕπνον ἐν τοῖς αὐτοῖς ἡ διάνοια τὴν ἀναστροφὴν ἔχει. ὃς δὲ πάντα διαλογισμὸν καὶ πρᾶξιν ἐπὶ τὰ κάλλιστα τρεπομένην κατευθύνει καὶ ἐγρηγορὼς, καὶ ἐν ὕπνῳ. διὸ τὸ περί σε διὰ παντός ἐστιν εὐστάθεια.

Κατευφημήσας δὲ καὶ τοῦτον, εἶπεν πρὸς τὸν ἕτερον: ἐπεὶ σὺ δέκατος τὴν ἀπόκρισιν ἔχεις, ὃς ἂν ἀποφήνῃ, ἐπὶ τὸ δεῖπνον τραπησόμεθα. ἠρώτα δέ, ΠΩΣ ἂν μηδὲν ἀνάξιον ἑαυτῶν πράσσοιμεν; Ὁ δὲ εἶπεν: ἐπίβλεπε διὰ παντὸς εἰς τὴν σεαυτοῦ δόξαν καὶ ὑπεροχὴν, ἵνα τούτοις ἀκόλουθα καὶ λέγοις καὶ διανοῇ: γινώσκων, ὅτι πάντες ὧν ἄρχεις, περὶ σοῦ καὶ διανοοῦνται, καὶ λαλοῦσιν. οὐ γὰρ ἐλάχιστόν σε δεῖ τῶν ὑποκειτῶν φαίνεσθαι: τὸ γὰρ πρόσωπον οὐδὲ αὐτὸ ἐστιν ὑποκείνεσθαι. τοῦτο συνθεωροῦντες, ἀκόλουθα πάντα πράσσουσιν. σὺ δὲ οὐχ ὑπόκεισιν ἔχεις, ἀλλὰ ἀληθῶς βασιλεύεις, θεοῦ δόντος σοι καταξίως τῶν τρόπων τὴν ἡγεμονίαν.

Τοῦ δὲ βασιλέως εὖ μάλα συγκροτήσαντος, μετὰ φιλοφροσύνης ἐπὶ πλείονα χρόνον

τοὺς

τοὺς ἀνθρώπους καθυπνοῦν παρεκάλουν. καὶ
τὰ μὲν πρὸς τούτους ὡς ἔληξεν, ἐπὶ τὴν ἑξῆς
ἐτράπησαν τῆς συμποσίας διάταξιν.

¶ Τῇ δὲ ἐχομένῃ, τῆς αὐτῆς διατάξεως γενη-
θείσης, ὅτε καὶ καιρὸν ὑπέλαβεν ὁ βασιλεὺς
τοῦ πυνθάνεσθαί τι τῶν ἀνδρῶν: ἠρώτα τὸν
πρῶτον τῶν ἀπολιπόντων πρὸς τὴν ἑξῆς ἐρώ-
κα τησιν, ΤΙΣ ἐστιν ἀρχὴ κρατίστη; ἐκεῖνος δὲ
ἔφη: τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ μὴ συγκαταφέ-
ρεσθαι ταῖς ὁρμαῖς. πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις φυ-
σικὸν εἶναι, τὸ πρός τι τὴν διάνοιαν ῥέπειν. τοῖς
μὲν οὖν πολλοῖς ἐπὶ τὰ βρωτὰ, καὶ ποτὰ, καὶ
τὰς ἡδονὰς, εἰκός ἐστι κεκλίσθαι: τοῖς δὲ βα-
σιλεῦσιν, ἐπὶ χώρας κατάκτησιν, κατὰ τὸ τῆς
δόξης μέγεθος. πλὴν ἐν πᾶσι μετριότης
καλόν. ἃ δὲ ὁ θεὸς δίδωσι, ταῦτα λαμβά-
νων συνέχε: τῶν δὲ ἀνεφίκτων μὴ ἐπιθύμει.

Τοῖς δὲ ῥηθεῖσιν ἀρεσθεὶς, πρὸς τὸν ἐχόμε-
κβ νον εἶπεν: ΠΩΣ ἂν ἐκτὸς εἴη φθόνου; δια-
λιπὼν δὲ ἐκεῖνος, ἔφη: πρῶτον εἰ νοήσαιο,
ὅτι ὁ θεὸς πᾶσι μερίζει δόξαν τε καὶ πλού-
του μέγεθος τοῖς βασιλεῦσι: καὶ οὐδεὶς παρ'
ἑαυτοῦ ἐστι βασιλεύς· πάντες γὰρ θέλουσι
μετασχεῖν ταύτης τῆς δόξης, ἀλλ' οὐ δύναν-
ται· θεοῦ γάρ ἐστι δόμα.

Ἐπαινῶ

Ἐπαινέσας δὲ τὸν ἄνδρα διὰ πλειόνων, ἠρώτα τὸν ἕτερον· ΠΩΣ ἂν καταφρονοίη καὶ τῶν ἐχθρῶν; ὁ δὲ εἶπεν· ἀσκήσας πρὸς πάντας ἀνθρώπους εὔνοιαν, καὶ κατεργασάμενος φιλίας, λόγον οὐθενὸς ἂν ἔχοις. τὸ δὲ κεχαριτῶσθαι πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ καλὸν δῶρον εἰληφέναι παρὰ θεοῦ, τοῦτ᾽ ἔστι κράτιστον.

Συναινέσας δὲ τούτοις, τὸν ἑξῆς ἐκέλευσεν ἀποκριθῆναι, πρὸς αὐτὸν εἴπας· ΠΩΣ καὶ ἂν δοξαζόμενος διαμένοι; εἶπε δέ· τῇ προθυμίᾳ, καὶ ταῖς χάρισι πρὸς τοὺς ἄλλους μεταδοτικὸς ὤν, καὶ μεγαλομερής, οὐδέποτ᾽ ἂν ἐκλίποι δόξης· ἵνα δὲ τὰ προειρημένα σοι διαμένῃ, τὸν θεὸν ἐπικαλοῦ διὰ παντός.

Εὐφημήσας δὲ τοῦτον, ἕτερον ἠρώτα· ΠΡΟΣ τίνα δεῖ φιλότιμον εἶναι; ἐκεῖνος δὲ καὶ ἔφη· πρὸς τοὺς φιλικῶς ἔχοντας ἡμῖν, οἴονται πάντες ὅτι πρὸς τούτους δέον. ἐγὼ δὲ ὑπολαμβάνω, πρὸς τοὺς ἀντιδοξοῦντας φιλοτιμίαν δεῖ χαριστικὴν ἔχειν, ἵνα τούτῳ τῷ τρόπῳ μετάγωμεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ καθῆκον καὶ συμφέρον ἑαυτοῖς. δεῖ δὲ τὸν θεὸν λιτανεύειν, ἵνα ταῦτα ἐπιτελῆται· τὰς γὰρ ἁπάντων διανοίας κρατεῖ.

Συνομολογήσας δὲ τούτοις, τὸν ἕτερον ἐκέ-
κς λευσεν ἀποφήνασθαι πυνθανόμενος, ΤΙ-
ΣΙ δεῖ χαρίζεσθαι; ἐκεῖνος δ' ἀπεκρίθη:
γονεῦσι διαπαντός. καὶ γὰρ ὁ θεὸς πεποίη-
ται ἐντολὴν μεγίστην περὶ τῆς τῶν γονέων τι-
μῆς. ἑπομένως δὲ τὴν τῶν φίλων ἐγκρίνει διά-
θεσιν, προσονομάσας ἴσον τῇ ψυχῇ τὸν φίλον.
σὺ δὲ καλῶς ποιεῖς, ἅπαντας ἀνθρώπους εἰς
φιλίαν πρὸς ἑαυτὸν καθιστῶν.

Παρακαλέσας δὲ καὶ τοῦτον, ἐπυνθάνε-
κζ το καὶ τοῦ μετέπειτα: ΤΙ καλλονῆς ἄξιόν
ἐστι; Ο δὲ εἶπεν: εὐσέβεια. καὶ γὰρ αὕτη καλ-
λονή τις ἐστὶ πρωτεύουσα. τὸ δὲ δυνατὸν αὐ-
τῆς ἐστιν ἀγάπη· αὕτη γὰρ θεοδόσιός ἐστιν:
ἣν καὶ συγκέκτησαι, πάντα περιέχων ἐν
αὐτῇ τἀγαθά.

Λίαν δὲ φιλοφρόνως ἐπικροτήσας, εἶπε
κη πρὸς τὸν ἕτερον: ΠΩΣ ἂν πταίσας, πάλιν
τῆς αὐτῆς κρατήσαι δόξης; Ο δὲ ἔφη: σὲ μὲν
οὐ δυνατὸν πταῖσαι, πᾶσι γὰρ χάριτας ἐ-
πάρχεις, αἳ βλαστάνουσιν εὔνοιαν: ἣ τὰ μέγι-
στα τῶν ὅπλων κατισχύουσα, περιλαμβάνει τὴν
μεγίστην ἀσφάλειαν. εἰ δὲ τινες πταίουσιν, ἐφ'
οἷς πταίουσιν, οὐκ ἔτι χρὴ ταῦτα πράσσειν:
ἀλλὰ φιλίαν κατακτησαμένους, δικαιοπρα-
γεῖν.

ζειν. θεοῦ δὲ δῶρον, ἀγαθῶν ἐργάτην εἶναι, καὶ
μὴ τῶν ἐναντίων.

Συναρεσθεὶς τούτοις, πρὸς τὸν ἕτερον εἶ-
πεν· ΠΩΣ ἂν ἐκτὸς γένοιτο λύπης; Ὁ δὲ κθ
ἔφησεν· εἰ μηδένα βλάπτοι, πάντας δὲ ὠφε-
λοῖ, τῇ δικαιοσύνῃ κατακολουθῶν· τοὺς γὰρ
ἀπ' αὐτῆς καρποὺς, ἀλυπίαν κατασκευά-
ζειν. ἱκετεύειν δὲ τὸν θεὸν, ἵνα μὴ τὰ παρὰ τὴν
προαίρεσιν ἡμῶν ἀνακύπτοντα βλάπτῃ· λέ-
γω δὴ, οἷον θάνατοί τε καὶ νόσοι, καὶ λῦπαι,
καὶ τὰ τοιαῦτα. σοὶ δὲ εὐσεβεῖ καθεστῶτι, τού-
των οὐδὲν ἂν προσέλθοι.

Καλῶς δὲ καὶ τοῦτον ἐπαινέσας, τὸν δέ-
κατον ἠρώτα· ΤΙ μέγιστόν ἐστι δόξης; ὁ δὲ λ
εἶπεν· τὸ τιμᾶν τὸν θεόν· τοῦτο δ' ἐστὶν, οὐ δώ-
ροις, οὐδὲ θυσίαις, ἀλλὰ ψυχῆς καθαρότητι,
καὶ διαλήψεως ὁσίας, καθὼς ὑπὸ τοῦ θεοῦ
πάντα κατασκευάζεται καὶ διοικεῖται κατὰ
τὴν αὐτοῦ βούλησιν· ἣν καὶ σὺ διατελεῖς
ἔχων γνώμην, ἣ πάρεστι σημειοῦσθαι πᾶσι
ἐκ τῶν ὑπό σου συντετελεσμένων καὶ συντελου-
μένων. μετὰ μείζονος δὲ φωνῆς ὁ βασιλεὺς πάν-
τας αὐτοὺς ἠσπάζετο, καὶ παρεκάλει, συνεπι-
φωνούντων τῶν παρόντων, μάλιστα δὲ τῶν φιλοσό-
φων. καὶ γὰρ ταῖς ἀγωγαῖς καὶ τῷ λόγῳ πολὺ
προέ-

προέχοντα αὐτῶν, ὡς ἂν ἀπὸ θεοῦ τὴν κατα-
χὴν ποιούμενοι. μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ βασιλεὺς
εἰς τὸ φιλοφρονεῖσθαι ἦλθε, διὰ τῶν προπόσεων.

¶ Τῇ δὲ ἐπιούσῃ, καὶ τὰ αὐτὰ τῆς διατά-
ξεως τοῦ συμποσίου γινομένης, καθὼς δίκαι-
ον ἐγίνετο τῷ βασιλεῖ, τοὺς ἑξῆς ἠρώτα τῶν
προαποκεκριμένων. εἶπε δὲ τῷ πρώτῳ:
λα ΤΟ φρονεῖν εἰ διδακτόν ἐστι; ὁ δὲ εἶπεν: ψυ-
χῆς ἐστὶ κατασκευή, διὰ θείας δυνάμεως ἐ-
πιδέχεσθαι πᾶν τὸ καλόν, ἀποστρέφεσθαι δὲ
τἀναντία.

Συνομολογήσας δὲ, τὸν ἐχόμενον ἠρώτα:
λβ ΤΙ πρὸς ὑγείαν μάλιστα συντείνει; ἐκεῖνος
δ' ἔφη: σωφροσύνη· ταύτης δ' οὐκ ἔστι τυ-
χεῖν, ἐὰν μὴ θεὸς κατασκευάσῃ τὴν διάνοιαν
εἰς τοῦτο.

Παρακαλέσας δὲ τοῦτον, πρὸς τὸν ἕτερον
λγ ἔφη: ΠΩΣ ἂν γονεῦσι τὰς ἀξίας ἀποδῴη
χάριτας; ὁ δὲ εἶπεν: μηδὲν αὐτοὺς λυπῆ-
σαι· τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ θεὸς τῆς διανοίας
ἡγεμὼν γένοιτο πρὸς τὰ κάλλιστα.

Προσεπινεύσας δὲ τούτῳ, τὸν ἑξῆς ἠρώ-
λδ τα, ΠΩΣ ἂν φιλήκοος εἴη; ἐκεῖνος δὲ εἶπε:
διαλαμβάνων, ὅτι πάντα συμφέρει γινώ-
σκειν, ὅπως ἂν πρὸς τὰ συμβαίνοντα ἐκλε-

γόμενος

γόμενός τι τῶν ἀκροωμένων, αὐθυποτιθεὶς πρὸς τὰ τῶν καιρῶν αὐτιπροσδοκητὶ, σὺν χειραγωγίᾳ θεοῦ. τοῦτο δ' ἐστὶν, αἱ τῶν πράξεων τελειώσεις ὑπ' αὐτοῦ.

Τοῦτον δ' ἐπαινέσας, πρὸς τὸν ἕτερον εἶ- λε
πεν: ΠΩΣ ἂν μηδὲν παράνομον πράσσοι; πρὸς τοῦτο ἔφησε: γινώσκων, ὅτι τὰς ἐπινοίας ὁ θεὸς δέδωκε τοῖς νομοθετήσασι, πρὸς τὸ σώζεσθαι τοὺς βίους τῶν ἀνθρώπων, ἀκόλουθος ἂν εἴη αὐτοῖς.

Ἀποδεξάμενος δὲ αὐτὸν, πρὸς ἕτερον εἶ- λς
πεν: ΤΙΣ ὠφέλεια συγγενείας ἐστίν; ὁ δὲ ἀπεφήνατο: ἐὰν τοῖς συμβαίνουσι νομίζωμεν, ἀτυχοῦσι μὲν ἐλαττοῦσθαι καὶ κακοπαθεῖν, ὡς αὐτῶν φαίνεται τὸ συγγενὲς, ὅσον ἰσχύον ἐστί: (τελουμένων δὲ τούτων, καὶ δόξα καὶ προκοπὴ παρὰ τοῖς τοιούτοις ὑπάρξει· τὸ γὰρ συνεργὲς εὐνόως γινόμενον, ὡς ἐξ ἑαυτοῦ ἀδιάλυτον πρὸς ἅπαντα.) μετὰ δὲ εὐημερείας, μηδὲν προσδεῖσθαι τῶν ἐκείνων, ἀλλὰ δέον ἱκετεύειν, πάντα ἀγαθοποιεῖν.

Ὡσαύτως δὲ ἐκείνοις ἀποδεξάμενος αὐτὸν, λζ
ἄλλον ἠρώτα: ΠΩΣ ἀφοβία γίνεται; εἶπε δέ: συνιστορούσης τῆς διανοίας, μηδὲν κακὸν πεπραχέναι: θεοῦ κατευθύνοντος, εἰς τὸ

καλῶς ἅπαντα βουλεύεσθαι.

Τοῦτον δὲ ἐπιφωνήσας, πρὸς ἄλλον εἶπεν:
λκ ΠΩΣ ἂν πρόχειρος ἔχοι τὸν ὀρθὸν λόγον;
ὁ δὲ εἶπεν: εἰ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἀτυχήματα
διὰ παντὸς ἐπιβλέποι: γινώσκων, ὅτι ὁ θεὸς
ἀφαιρεῖται τὰς εὐημερίας, ἑτέρους δὲ δοξά-
ζων εἰς τὸ τιμᾶσθαι προάγει.

Καλῶς δὲ καὶ τοῦτον ἀποδεξάμενος, τὸν ἐ-
λθ ξῆς ἀποκριθῆναι παρεκάλει: ΠΩΣ ἂν μὴ εἰς
ῥαθυμίαν, μηδὲ ἐπὶ τὰς ἡδονὰς τρέποιτο; ὁ
δὲ, πρόχειρος ἔχων (εἶπεν) ὅτι μεγάλης βα-
σιλείας κατάρχει, καὶ πολλῶν ὄχλων ἀφη-
γεῖται: καὶ οὐ δεῖ περὶ ἕτερόν τι τὴν διά-
νοιαν εἶναι, ἀλλὰ δὲ τούτων ἐπιμελείας φροντί-
ζειν: θεὸν δὲ ἀξιοῦν, ὅπως μηθὲν ἐλλίπῃ τῶν κα-
θηκόντων.

Επαινέσας δὲ καὶ τοῦτον, τὸν δέκατον ἐ-
λι ρωτᾷ: ΠΩΣ ἐπιγινώσκοι τοὺς δόλῳ τινὶ
πρὸς αὐτὸν πράσσοντας; ὁ δὲ ἀπεφήνατο
πρὸς τοῦτο: εἰ παρατηροῖτο τὴν ἀγωγὴν ἐ-
λευθέριον οὖσαν, καὶ τὴν εὐταξίαν διαμέ-
νουσαν ἐν τοῖς ἀσπασμοῖς, καὶ ταῖς συμβου-
λίαις, καὶ τῇ λοιπῇ συναναστροφῇ τῶν σὺν αὐ-
τῷ: καὶ μηδὲν ὑπερτείνοντας τοῦ δέοντος
ἐν ταῖς φιλοφρονήσεσι, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς
κατὰ

κατὰ τὴν ἀγωγήν. θεὸς δὲ τὴν διάνοιαν ἔ-
ξει σοι, βασιλεῦ, πρὸς τὰ κάλλιστα. ὁ δὲ βα
σιλεὺς συγκροτήσας, πάντας τ' ἐπαινέσας
κατ' ὄνομα, καὶ τῶν παρόντων ταυτὰ ποιούντων,
ἐπὶ τὸ μέλπειν ἐτράπησαν.

¶ Τῇ δὲ ἐχομένῃ, τὸν καιρὸν λαβὼν, ἐπη
ρώτα τὸν ἑξῆς: ΤΙΣ ἐστὶν ἀμέλεια μεγίστη; μα
πρὸς τοῦτ' ἔφη: εἰ τέκνων ἄφροντις τίς ἐστι, καὶ
μὴ κατὰ πάντα τρόπον ἀγαγεῖν. εὐχόμεθα
γὰρ ἀεὶ πρὸς τὸν θεὸν, οὐχ οὕτως περὶ ἑαυτῶν,
ὡς περὶ τῶν ἐγγόνων, ἵνα παρῇ πάντ' αὐτοῖς
τἀγαθά. τὸ δὲ ἐπιδεῖσθαι παιδείαν σωφρο-
σύνης μεταχεῖν, θεοῦ δυνάμει τοῦτο γίνεται.

Φήσας δὲ εὐλογεῖν, ἄλλον ἠρώτα: ΠΩΣ μβ
ἂν φιλόπατρις εἴη; προτιθέμενος (εἶπεν)
ὅτι καλὸν ἐν ἰδίᾳ καὶ ζῆν καὶ τελευτᾶν. ἡ
δὲ ξενιτεία τοῖς μὲν πένησι καταφρόνησιν
ἐργάζεται, τοῖς δὲ πλουσίοις ὄνειδος, ὡς διὰ
κακίαν ἐκπεπτωκόσι. εὐεργετῶν οὖν ἅπαν-
τας, καθὼς συνεχῶς τοῦτο ἐπιτελεῖς, θεοῦ δι-
δόντος σοὶ πρὸς πάντας χάριν, φιλόπα-
τρις φανήσῃ.

Τούτου δὲ ἀκούσας, τοῦ κατὰ τὸ ἑξῆς ἐπυνθά-
νετο: ΠΩΣ ἁρμόσαι γυναικί; ὁ δὲ ἔφη: μγ
ὅτι μὲν θρασύ ἐστι τὸ θῆλυ γένος, καὶ δραστι-

κὸν, ἐφ' ὃ βούλεται πρᾶγμα· καὶ μεταπίπτον εὐκόπως διὰ παραλογισμοῦ, καὶ τῇ φύσει κατεσκεύασται ἀπαγωγές. δέον δ' ἐστὶ περὶ τὸ ὑγιὲς χρῆσθαι, καὶ μὴ πρὸς ὀργὴν ἀντιπράσσειν. κατορθοῦται γὰρ βίος, ὅταν ὁ κυβερνῶν ἴδῃ, πρὸς τίνα σκοπὸν δεῖ τὴν διέξοδον ποιεῖσθαι. θεοῦ δ' ἐπικλήσει καὶ βίος κυβερνᾶται κατὰ πάντα.

Συνανθομολογησάμενος δὲ τούτῳ, τὸν
μδ ἑξῆς ἠρώτα: ΠΩΣ ἀναμάρτητος εἴη; ὁ δὲ ἔφησεν: ὡς ἅπαντα πράσσων μετὰ διαλογισμοῦ, καὶ μὴ πειθόμενος διαβολαῖς, ἀλλ' αὐτὸς ὢν δοκιμαστὴς τῶν λεγομένων: καὶ κρίσει κατευθύνων τὰ τῶν ἐντεύξεων, καὶ διὰ κρίσεως ἐπιτελῶν ταῦτα, ἀναμάρτητος (ἔφη) ἂν εἴης, ὦ βασιλεῦ. τὸ δὲ ἐπινοεῖν ταῦτα, καὶ ἐν τούτοις ἀναστρέφεσθαι, θείας δυνάμεώς ἐστιν ἔργον.

Διαχυθεὶς δὲ τοῖς εἰρημένοις, τὸν ἕτερον
με ἠρώτα: ΠΩΣ ἂν ἐκτὸς θυμοῦ γένοιτο; πρὸς τοῦτ' εἶπεν: γινώσκων, ὅτι πάντων ἐξουσίαν ἔχει: καὶ εἰ χρήσαιτο θυμῷ, θάνατον ἐπιφέρει: ὅπερ ἀνωφελὲς καὶ ἀλγεινόν ἐστιν, εἰ τὸ ζῆν ἀφελεῖται πολλῶν, διὰ τὸ κύριον εἶναι. πάντων δὲ ὑπηκόων ὄντων, καὶ μηδενὸς ἐναν-

τιουμένου,

πεισμένους, τίνος χάριν θυμωθήσεται; γινώ-
σκειν οὖν δεῖ, διότι θεὸς τὸν πάντα κόσμον
διοικεῖ μετ' εὐμενείας, καὶ χωρὶς ὀργῆς ἁπά-
σης. τούτῳ δὲ κατακολουθεῖν ἀναγκαῖόν ἐστί
σε, ἔφησεν, ὦ βασιλεῦ.

Καλῶς δὲ ἀποκεκρίσθαι φήσας τοῦτον, ἐπυν-
θάνετο τοῦ μετέπειτα: ΤΙ ἐστιν εὐβουλία; μϛ
τὸ καλῶς ἅπαντα πράττειν, ἀπεφήνατο, με-
τὰ διαλογισμοῦ, κατὰ τὴν βουλὴν παρατιθέν-
τα καὶ βλαβερὰ τῶν κατὰ τὸ ἐναντίον τοῦ λό-
γου διάστημα: ἵνα πρὸς ἕκαστον ἐπινοήσαν-
τες, ὦμεν εὖ βεβουλευμένοι, καὶ τὸ προτε-
θὲν ἡμῖν ἐπιτελῆται. τὸ δὲ οὖν κράτιστον θεοῦ
δυναστεία πᾶν βούλευμα, ἵνα ἐξισοῖ τὴν εὐ-
σέβειαν ἀσκοῦντι.

Κατορθωκέναι δὲ καὶ τοῦτον εἴπας, ἄλλον
ἠρώτα: ΤΙ ἐστι φιλοσοφία; τὸ καλῶς δια- μζ
λογίζεσθαι πρὸς ἕκαστα τῶν συμβαινόντων, ἀπε-
φήνατο, καὶ μὴ ἐκφέρεσθαι ταῖς ὁρμαῖς, ἀλ-
λὰ τὰς βλάβας καταμελετᾶν, τὰς ἐκ τῶν
ἐπιθυμιῶν ἐκβαινούσας: καὶ τὰ πρὸς τὸν και-
ρὸν πράσσειν δεόντως, μετριοπαθῆ καθεστῶ-
τα. ἵνα δ' ἐπίστασιν τούτων λαμβάνωμεν, θε-
ραπεύειν δεῖ τὸν θεόν.

Ἐπισημήνας δὲ καὶ τοῦτον, ἕτερον ἠρώτα:

μα ΠΩΣ ἂν ἀνδεχὴς ἡ ξενιτεία τυγχάνῃ; πᾶ-
σιν ἴσος γινόμενος, ἔφη· καὶ μᾶλλον ἥττων,
ἢ καθυπερέχων φαινόμενος, πρὸς οὓς ξενι-
τεύει. κοινῶς γὰρ ὁ θεὸς, τὸ ταπεινούμενον προσ-
δέχεται κατὰ φύσιν, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γέ-
νος τοὺς ὑποτασσομένους φιλανθρωπεῖ.

Ἐπιμαρτυρήσας δὲ τούτοις, ἄλλον ἠρώ-
μβ τα· ΠΩΣ ἂν κατασκευάσῃ, καὶ μετὰ ταῦ-
τα διαμένῃ; πρὸς τοῦτ' εἶπεν· εἰ μεγάλα
καὶ σεμνὰ ταῖς ποιήσεσιν ἐπιτελοῖ, πρὸς τὸ
φείσασθαι τοὺς θεωροῦντας, διὰ τὴν καλλο-
νὴν, καὶ μηθένα κατεργαζόμενον τὰ τοιαῦ-
τα παραπέμποι, μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀμισθὶ
συντελεῖν, ἀναγκάζοι τὰ πρὸς τὴν χρείαν.
διανοούμενος γὰρ, ὡς θεὸς πολυωρεῖ τὸ τῶν
ἀνθρώπων γένος, χορηγῶν αὐτοῖς καὶ ὑγί-
ειαν, καὶ εὐαισθησίαν, καὶ τὰ λοιπά· καὶ αὐ-
τὸς ἀκόλουθόν τι πράξει, τῶν κακοπαθειῶν ἀν-
τιδιδοὺς τὴν ἀντάμειψιν. τὰ γὰρ ἐκ δικαιο-
σύνης τελούμενα, ταῦτα καὶ διαμένουσιν.

Εὖ δὲ καὶ τοῦτον εἰρηκέναι φήσας, τὸν δέ-
γ κατον ἠρώτα· ΤΙΣ ἐστι σοφίας καρπός; ὁ δὲ
εἶπεν· τὸ μὴ συνιστορεῖν ἑαυτῷ κακὸν πε-
πραχότι, τὸν δὲ βίον ἐν ἀληθείᾳ διεξάγειν.
ἐκ τούτων γὰρ κρατίστη χαρά, καὶ ψυχῆς εὐ-
στάθεια

σάθερά σοι γίνεται, μέγιστε Βασιλεῦ· καὶ ἐλπὶς
δὲ ἐπὶ θεῷ καλῶς κρατοῦντί σοι, διὰ ἀρχῆς
εὐσεβείας. ὡς δὲ συνήκουσαν οἱ πάντες, ἐ-
πεφώνησαν σὺν κρότῳ πλείονι. καὶ μετὰ
ταῦτα πρὸς τὸ πίνειν ὁ Βασιλεὺς λαμ-
βάνειν ἐτράπη, χαρᾷ πεπληρωμένος.

¶ Τῇ δ' ἑξῆς, καθὰ πρότερον ἡ διάτα-
ξις ἦν τῶν κατὰ τὸν πότον ἐπιτελουμένων, και-
ροῦ δὲ γενομένου, τοὺς ἀπολειπομένους ὁ Βα
σιλεὺς ἐπηρώτα. πρὸς τὸν πρῶτον δὲ ἔφη·
ΠΩΣ ἂν μὴ τραπείη τις εἰς ὑπερηφανίαν; να
ἀπεκρίθη δέ, εἰ τὴν ἰσότητα τηροῖ· καὶ πρὸς
ἕκαστον ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκοι, καθὼς ἄνθρω
πος ὢν ἀνθρώπων ἡγεῖται· καὶ ὅτι ὁ θεὸς
τοὺς ὑπερηφάνους καθαιρεῖ, τοὺς δὲ ἐπιεικεῖς καὶ
ταπεινοὺς ὑψοῖ.

Παρακαλέσας δὲ αὐτόν, τὸν ἑξῆς ἐπηρώ
τα· ΤΙΣΙ δεῖ συμβούλοις χρῆσθαι; τοῖς διὰ νβ
πολλῶν, ἔφη, πεπειραμένοις πραγμάτων, καὶ
τὴν εὔνοιαν συντηροῦσιν ἀκέραιον πρὸς αὐ-
τόν, καὶ τῶν τρόπων ὅσοι μετέχουσιν αὐτοῦ.
θεοῦ δὲ ἐπιφάνεια, γίνεται πρὸς τὰ τοιαῦ-
τα τοῖς ἀξίοις.

Ἐπαινέσας δὲ καὶ αὐτόν, ἄλλον ἠρώτα·

νγ ΤΙ ἐστι βασιλεῖ κτῆσις ἀναγκαιοτάτη; τῶν
ὑποτεταγμένων φιλανθρωπία, καὶ ἀγά-
πησις, ἀπεκρίνατο· διὰ γὰρ τούτων ἄλυτος
εὐνοίας δεσμὸς γίνεται. τὸ δὲ γίνεσθαι κατὰ
προαίρεσιν ταῦτα, ὁ θεὸς ἐπιτελεῖ.

Κατεπαινέσας δ' αὐτὸν, ἕτερον διεπυν-
νδ θάνετο: ΤΙ πέρας ἐστὶ λόγου; κἀκεῖνος δ'
ἔφησε: τὸ πεῖσαι τὸν ἀντιλέγοντα, διὰ τῆς
ὑποτεταγμένης τάξεως τὰς βλάβας ὑπο-
δεικνύντα· οὕτω γὰρ λήψῃ τὸν ἀκροατὴν,
οὐκ ἀντικείμενος, συγχρώμενος δ' ἐπαίνῳ
πρὸς τὸ πεῖσαι. θεοῦ δ' ἐνεργείᾳ κατευθύνε-
ται πειθώ.

Εὖ δὲ λέγειν φήσας αὐτὸν, ἕτερον ἠρώτα:
νε ΠΩΣ ἂν, παμμιγῶν ὄχλων ὄντων ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ, τούτοις ἁρμόσαι; τὸ πρέπον ἑκάστῳ
συνυποκρινόμενος, εἶπεν, καθηγεμόνα λαμ-
βάνων δικαιοσύνην: ὡς καὶ ποιεῖς, θεοῦ σοι
διδόντος εὖ λογίζεσθαι.

Φιλοφρονηθεὶς δὲ τοῦτον, πρὸς ἕτερον εἶ-
νς πεν: ΕΠΙ τίσι δεῖ λυπεῖσθαι; πρὸς ταῦτα,
ἀπεκρίθη, τὰ συμβαίνοντα τοῖς φίλοις, ὅταν
θεωρῶμεθα πολυχρόνια καὶ ἄφυκτα γινό-
μενα. τελευτήσασι γὰρ, καὶ κακῶν ἀπολε-
λυμένοις, οὐχ ὑπογράφει λύπην ὁ λόγος:

ἀλλ'

ἀλλ' ἐφ' ἑαυτοὺς ἀναφρόντων, καὶ τὸ πρὸς ἑαυτοὺς συμφέρον, λυποῦνται πάντες ἄνθρωποι. τὸ δὲ ἐκφυγεῖν τοῦ κακὸν, θεοῦ δυνάμει γίνεται.

Ὡς δὲ ἐ[illegible]φήσας αὐτὸν ἀποκρίνεσθαι, πρὸς
ἕτερον εἶπεν: ΠΩΣ ἀδοξία γίνεται; ἐκεῖνος νζ
δὲ ἔφησεν: ὅταν ὑπερηφανία καθηγῆται, καὶ θράσος ἄλληκτον, ἀτιμασμὸς ἐπιφύεται, καὶ δόξης ἀναίρεσις. θεὸς δὲ δόξης πάσης κυριεύει, ῥέπων οὗ βούλεται.

Καὶ τούτῳ δὲ ἐπικυρώσας τὰ τῆς ἀποκρίσεως, τὸν ἑξῆς ἠρώτα: ΤΙΣΙ δεῖ πιστεύειν νη
ἑαυτόν; τοῖς διὰ τὴν εὔνοιαν (εἶπεν) συνοῦσί σοι, καὶ μὴ διὰ τὸν φόβον, μηδὲ διὰ πολυωρίαν, ἐπανάγοντας πάντα πρὸς τὸ κερδαίνειν. τὸ μὲν γὰρ ἀγαπήσεως σημεῖον, τὸ δὲ δυσνοίας καὶ καιροτηρησίας. ὃς γὰρ ἐπὶ τὸ πλεονεκτεῖν ὁρᾶται, προδότης πέφυκε. σὺ δὲ πάντας εὔνους ἔχεις, θεοῦ σοι καλὴν βουλὴν διδόντος.

Σοφῶς δὲ αὐτὸν εἰπὼν ἀποκεκρίσθαι, ἑτέρῳ εἶπεν: ΤΙ βασιλείαν διατηρεῖ; πρὸς τοῦτ' νθ
ἔφη: μέριμνα καὶ φροντὶς, ὡς οὐδὲν κακουργηθήσεται διὰ τῶν ἀποτεταγμένων εἰς τοὺς ὄχλους ταῖς χρείαις: καθὼς σὺ τοῦτο πράσσεις,

θεοῦ σοι τὴν σεμνὴν ἐπίνοιαν διδόντος.

Θρασυώας δὲ τοῦτον, ἕτερον ἐπηρώτα:
§ ΤΙ διαφυλάσσει χάριτα καὶ τιμήν; ὁ δὲ εἶπεν, ἀρετή· καλῶν γὰρ ἔργων ἐστὶν ἐπιτέλεια, τὸ δὲ κακὸν ἀποτρίβεται: καθὼς σὺ διατηρεῖς τὴν πρὸς ἅπαντας καλοκαγαθίαν, παρὰ θεοῦ δῶρον τοῦτ' ἔχων.

Κεχαρισμένως δὲ καὶ τοῦτον ἀποδεξάμενος, τὸν ἐνδέκατον ἐπηρώτα, διὰ τὸ δύο
§ α πλεονάζειν τῶν ἑβδομήκοντα: ΠΩΣ ἂν τὴν ψυχὴν καὶ ἐν τοῖς πολέμοις εἰρηνικῶς ἔχοι; ὁ δὲ ἀπεφήνατο: διαλαμβάνων, ὅτι κακὸν οὐδὲν εἴργασται τῶν διατεταγμένων οὐδενί: ὑπὲρ τοῦ δὲ ἀγωνιοῦντες περὶ τῶν εὐεργετημάτων, εἰδότες, κἂν ἐκ τοῦ ζῆν ἀποτρέχωσιν, ὡς ἐπιμελῆ σε τῶν βίων. οὐδὲ γὰρ διαλείπεις ἐπανορθῶν ἅπαντας, τοῦ θεοῦ σοι κατ' εὐφροσύνην δεδωκότος. ἐπισημήνας δὲ κρότῳ πάντας, αὐτοὺς ἀπεδέξατο φιλοφρονούμενος, καὶ προπίνων ἑκάστῳ πλεῖόν τι, πρὸς τὸ τραφθῆναι μετ' εὐφροσύνης, τοῖς ἀνδράσιν συνὼν, καὶ μετὰ χαρᾶς πλείονος.

¶ Τῇ δὲ ἑβδόμῃ τῶν ἡμερῶν, πλείονος παρασκευῆς γινομένης, προσπαραγινομένων ἑτέρων πλειόνων ἀπὸ τῶν πόλεων (ἦσαν γὰρ ἱκανοὶ πρέσβεις) ἐπηρώτησεν ὁ βασιλεὺς,

καιροῦ

καιροῦ γινομένου, τὸν πρωτεύοντα τῶν ἀπολι-
πόντων τῆς ἐρωτήσεως· ΠΩΣ ἂν ἀπαραλόγι- § β
στος ᾖ; ἐκεῖνος δ' ἔφη· δοκιμάζων καὶ τὸν λέ-
γοντα, καὶ τὸ λεγόμενον, καὶ περὶ τίνος λέγει·
καὶ ἐν πλείονι χρόνῳ τὰ αὐτὰ δι' ἑτέρων τρό-
πων ἐπερωτῶν. τὸ δὲ νοῦν ἔχειν ὀξὺν, καὶ δύνασθαι
κρίνειν ἕκαστα, θεοῦ δόρημα καλόν ἐστιν·
ὡς σὺ τοῦτο κέκτησαι, βασιλεῦ.

Κρότῳ δὲ ἐπισημηνάμενος ὁ βασιλεὺς,
ἕτερον ἐπηρώτα· ΔΙΑ τί τὴν ἀρετὴν οὐ πα- § γ
ραδέχονταί τινες τῶν ἀνθρώπων οἱ πλείονες;
ὅτι φυσικῶς ἅπαντες, εἶπεν, ἀκρατεῖς, καὶ
ἐπὶ τὰς ἡδονὰς τρεπόμενοι γεγόνασιν· ὧν
χάριν ἀδικία πέφυκε, καὶ τὸ τῆς πλεονεξίας
χῦμα. τὸ δὲ τῆς ἀρετῆς κατάστημα, κωλύει τοὺς
ἐπιφερομένους ἐπὶ τὴν ἡδονοκρασίαν, ἐγκρά-
τειαν δὲ κελεύει καὶ δικαιοσύνην προτιμᾶν.
ὁ δὲ θεὸς πάντων ἡγεῖται τούτων.

Εὖ δὲ ἀποκεκρίσθαι τοῦτον εἴπας ὁ βα-
σιλεὺς, τὸν μετ' αὐτὸν ἠρώτα· ΤΙΣΙ δεῖ § δ
κατακολουθεῖν τοὺς βασιλεῖς; ὁ δὲ ἔφη· τοῖς
νόμοις, ἵνα δικαιοπραγοῦντες, ἀνακτῶνται
τοὺς δήμους τῶν ἀνθρώπων· καθὼς σὺ τοῦτο
πράσσων, ἀέναον μνήμην καταβέβλησαι σε-
αυτοῦ, θείῳ προστάγματι κατακολουθῶν.

Εἴπας δὲ καὶ τοῦτον καλῶς λέγειν, τὸν ἐχό-
ξε μενον ἠρώτα: ΤΙΝΑΣ δεῖ καθιστάνειν στρα-
τηγούς; ὁ δὲ εἶπεν: ὅσοι μισοπονηρίαν ἔχουσι,
καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ μιμούμενοι, πρὸς τὸ
διὰ παντὸς εὐδοξίαν ἔχειν αὐτοὺς, τὰ δίκαια
πράσσουσι. καθὼς σὺ τοῦτο ἐπιτελεῖς, βασι-
λεῦ, θεοῦ σοι στέφανον δικαιοσύνης δεδω-
κότος.

Αποδεξάμενος δ᾽ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς με-
τὰ φωνῆς, ἐπὶ τὸν ἐχόμενον ἐπιβλέψας εἶ-
ξς πεν: ΤΙΝΑΣ δεῖ καθιστάνειν ἐπὶ τῶν δυνά-
μεων ἄρχοντας; ὁ δὲ ἀπεφήνατο: τοὺς ἀν-
δρείᾳ διαφέροντας, καὶ δικαιοσύνῃ: καὶ περὶ
πολλοῦ ποιουμένους τὸ σώζειν τοὺς ἄνδρας ἢ τῷ
νικᾷν, τῷ θράσει παραβάλλοντας τὸ ζῆν. ὡς
γὰρ ὁ θεὸς εὖ ἐργάζεται πᾶσι: καὶ σὺ τοῦτον
μιμούμενος, εὐεργετεῖς τοὺς ὑπὸ σεαυτόν.

Ο δὲ ἀποκεκρίσθαι φήσας αὐτὸν εὖ, ἄλ-
ξζ λον ἠρώτα: ΤΙΝΑ θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν
ἄνθρωπον; ὁ δὲ ἔφη: τὸν κεχορηγημένον δό-
ξῃ καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει, καὶ ψυχῇ ἴσον
πᾶσιν ὄντα: καθὼς σὺ δόξῃ καὶ πλούτῳ καὶ
δυνάμει τοῦτο ποιῶν, ἀξιοθαύμαστος εἶ, τοῦ θεοῦ
σοι διδόντος εἰς ταῦτα τὴν ἐπιμέλειαν.

Επιφωνήσας δὲ καὶ τοῦτον, πρὸς τὸν ἕτε-

ρον εἶπεν· ΕΝ τίσι δεῖ πράγμασι τὸν βασι- ξη
λέα τὸν πλείω χρόνον διάγειν; ὁ δὲ εἶπεν·
ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι, καὶ ἐν ταῖς τῶν πορειῶν
ἀπογραφαῖς διατρίβειν, ὅσαι πρὸς τὰς βασι-
λείας ἀναγεγραμμέναι τυγχάνουσι, πρὸς ἐ-
πανόρθωσιν καὶ διαμονὴν ἀνθρώπων. ὃ σὺ
πράσσων, οὐκ ἐφικτὸν ἄλλοις δόξαν κέκτη-
σαι· θεοῦ σοι τὰ βουλήματα συντελοῦντος.

Ἐνεργῶς δὲ καὶ τοῦτον προσείπας, ἕτερον
ἠρώτα· ΤΙΝΑΣ δεῖ ποιεῖσθαι τὰς ἀγωγὰς ξθ
ἐν ταῖς ἀνέσεσι καὶ ταῖς ῥαθυμίαις; ὁ δὲ ἔφη·
θεωρεῖν, ὅσα παίζεται μετὰ περιστολῆς· καὶ
πρὸ ὀφθαλμῶν τίθεσθαι τὰ τοῦ βίου, μετ' εὐ-
σχημοσύνης καὶ καταστολῆς γινόμενα, βίοις
σωφρονῶν καὶ κατέχων· ἔνεστι γάρ καὶ ἐν τού-
τοις ἐπισκευή τις. πολλάκις γὰρ καὶ ἐκ τῶν
ἐλαχίστων αἱρετόν τι δείκνυται. σὺ δὲ πᾶ-
σαν ἠσκηκὼς καταστολὴν διὰ τῶν ἐνεργειῶν,
φιλοσοφεῖς διὰ καλοκαγαθίαν ὑπὸ θεοῦ τι-
μώμενος.

Εὐαρεστήσας δὲ τοῖς προειρημένοις, πρὸς
τὸν ἔνατον εἶπεν· ΠΩΣ δεῖ διὰ τῶν συμπο- ο
σίων διεξάγειν; ὁ δὲ ἔφησεν· παραλαμβά-
νοντα τοὺς φιλομαθεῖς, καὶ δυναμένους ὑπο-
μιμνήσκειν τὰ χρήματα τῆς βασιλείας, καὶ

τοὺς τῶν

τοὺς τῶν ἀρχομένων βίους, ἐμμελέστερον ἢ μουσικώτερον οὐκ ἂν εὕροις ἢ τοῦτο. ὅτι γὰρ θεοφιλεῖς εἰσι, πρὸς τὰ κάλλιστα πεπαιδευκότες τὰς διανοίας. καθὼς καὶ σὺ τοῦτο πράσσεις, ὡς ἂν ὑπὸ θεοῦ σοι κατευθυνομένων ἁπάντων.

Διαχυθεὶς δὲ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ἐπηρώτα θάτερον τὸν μετέπειτα: ΤΙ κάλλιστόν ἐστι τοῖς ὄχλοις, ἐξ ἰδιώτου βασιλέα κατασταθῆναι ἐπ' αὐτῶν, ἢ ἐκ βασιλέως βασιλέα; ἐκεῖνος δὲ ἔφη: τὸ ἄριστον τῇ φύσει. καὶ γὰρ ἐκ βασιλέων βασιλεῖς γινόμενοι, πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους ἀνήμεροί τε καὶ σκληροὶ καθίστανται: πολλῷ δὲ μᾶλλον καί τινες τῶν ἰδιωτῶν, καὶ κακῶν πεπειραμένοι, καὶ πενίας μετεσχηκότες, ἄρξαντες ὄχλων, χαλεπώτεροι τῶν ἀνοσίων τυράννων ἐξέβησαν. ἀλλά, ὡς προεῖπον, ἦθος χρηστὸν, καὶ παιδείας κεκοινωνηκὸς, δυνατὸν ἄρχειν ἐστί· καθὼς σὺ, βασιλεῦ, μέγας ὑπάρχεις, οὐ τοσοῦτον τῇ δόξῃ τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ πλούτῳ προέχων, ὅσον ἐπιεικείᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ πάντας ἀνθρώπους ὑπερῆρκας, θεοῦ σοι δεδωρημένου ταῦτα ἐπὶ πλείονα χρόνον.

Καὶ τοῦτον ἐπαινέσας, τὸν ἐπὶ πᾶσιν ἠρώτα:
ϛ ΤΙ μέγιστόν ἐστι βασιλείας; πρὸς τοῦτο εἶπε:

τὸ δια

τὸ διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ καθεστάναι τοὺς ὑποτεταγμένους, καὶ κομίζεσθαι ταχέως τὸ δίκαιον ἐν ταῖς διακρίσεσι. ταῦτα δὲ γίνεται διὰ τὸν ἡγούμενον, ὅταν μισοπόνηρος ᾖ, καὶ φιλάγαθος, καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενος ψυχὴν ἀνθρώπου σώζειν· καθὼς καὶ σὺ μέγιστον ἥγησαι τὴν ἀδικίαν: δικαίως δὲ πάντα κυβερνῶν, ἀένναον τὴν περὶ σεαυτοῦ δόξαν κατεσκεύασας: τοῦ θεοῦ σοι διδόντος ἔχειν ἁγνήν, καὶ ἀμιγῆ παντὸς κακοῦ τὴν διάνοιαν.

Καταλήξαντος δὲ τούτου, κατερράγη κρότος μετὰ φωνῆς καὶ χαρᾶς ἐπὶ πλείονα χρόνον. ὡς δὲ ἐπαύσατο ὁ βασιλεὺς λαλῶν, ποτήριον ἐπεχέατο, καὶ τῶν παρόντων ἁπάντων, καὶ τῶν εἰρημένων λόγων. ἐπὶ πᾶσι δὲ εἶπε: τὰ μέγιστά μοι γέγονεν ἀγαθά, παραγενηθέντων ὑμῶν. πολλὰ γὰρ ὠφέλημαι, καταβεβλημένων ὑμῶν διδαχὴν ἐμοὶ πρὸς τὸ βασιλεύειν. ἑκάστῳ δὲ τρία τάλαντα προσέταξεν ἀργυρίου δοθῆναι, καὶ τὸν ἀποκαταστήσαντα παῖδα. συνεπιφωνησάντων δὲ πάντων, χαρᾶς ἐπληρώθη τὸ συμπόσιον, ἀδιαλείπτως τοῦ βασιλέως εἰς εὐφροσύνην τραπέντος.

Ἐγὼ δὲ εἶπα πλείονα: καὶ τούτοις, ὦ Φιλόκρατες, συγγνώμην ἔχειν. τεθαυμακὼς γὰρ

γὰρ τοὺς ἄνδρας ὑπὲρ τὸ δέον, ὡς ἐκ τοῦ και-
ροῦ τὰς ἀποκρίσεις ἐποιοῦντο, πολλοῦ χρόνου δε-
ομένας· καὶ τοῦ μὲν ἐρωτῶντος, μεμεριμνηκό-
τος ἕκαστα· τῶν δὲ ἀποκρινομένων, ἀλλήλως
ἐχόντων τὰ πρὸς τὰς ἐρωτήσεις· ἄξιοι θαυ-
μασμοῦ κατεφαίνοντό μοι, καὶ τοῖς παροῦσι,
μάλιστα δὲ τοῖς φιλοσόφοις. οἴομαι δὲ καὶ πᾶ-
σι τοῖς παραληψομένοις τὴν ἀναγραφὴν, ἄ-
πιστον φανεῖται. ψεύσασθαι μὲν οὐ καθῆκόν
ἐστι περὶ τῶν ἀναγραφομένων. εἰ δὲ καί τι πα-
ραβαίην, οὐχ ὅσιον ἐν τούτοις· ἀλλὰ, ὡς γέγο-
νεν, οὕτω διασαφοῦμεν, ἀφοσιούμενοι πᾶν ἁ-
μάρτημα. διόπερ ἐπειράθην, ἀποδεξάμενος
αὐτῶν τὴν τοῦ λόγου δύναμιν παρὰ τῶν ἀναγρα-
φομένων ἕκαστα τῶν γινομένων ἔν τε τοῖς χρη-
ματισμοῖς τοῦ βασιλέως, καὶ ταῖς συμποσί-
αις, μεταλαβεῖν. ἔθος γάρ ἐστι, καθὼς καὶ σὺ
γινώσκεις, ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας ὁ βασιλεὺς ἄρ-
ξηται χρηματίζειν, μέχρις οὗ κατακοιμηθῇ
πάντα ἀναγράφεσθαι τὰ λεγόμενα, καὶ πρασ-
σόμενα· καλῶς γινομένου καὶ συμφερόντως.
τῇ γὰρ ἐπιούσῃ, τὰ τῇ πρότερον πεπραγμέ-
να καὶ λελαλημένα, πρὸ τοῦ χρηματισμοῦ πα-
ραναγινώσκεται· καὶ εἴ τι δεόντως μὴ γεγο-
νὸς, διορθώσεως τυγχάνει τὸ πεπραγμένον.

πάντ'

παύτ' ἦν, ἀκριβῶς παύτην ἀναγεγραμμένων, ὡς ἐλέχθη, μεταλαβόντων, κατακεχωρήκαμεν: εἰδότες, ἣν ἔχεις φιλομάθειαν εἰς τὰ χρήσιμα.

¶ Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας, ὁ Δημήτριος παραλαβὼν αὐτοὺς, καὶ διελθὼν τὸ τῶν ἑπτὰ σταδίων ἀνάχωμα τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν νῆσον, καὶ διαβὰς τὴν γέφυραν, καὶ προσελθὼν ὡς ἐπὶ τὰ βόρεια μέρη, συνέδριον ποιησάμενος εἰς κατεσκευασμένον οἶκον παρὰ τὴν ἠιόνα, διαπρεπῶς ἔχοντα, καὶ πολλῆς ἡσυχίας ἔφεδρον, παρεκάλει τοὺς ἄνδρας τὰ τῆς ἑρμηνείας ἐπιτελεῖν: παρόντων, ὅσα πρὸς τὴν χρείαν ἔδει, καλῶς. οἱ δὲ ἐπετέλουν ἕκαστα σύμφωνα ποιοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς ταῖς ἀντιβολαῖς: τὸ δὲ ἐκ τῆς συμφωνίας γινόμενον πρεπόντως, ἀναγραφῆς οὕτως ἐτύγχανε παρὰ τοῦ Δημητρίου. καὶ μέχρι μὲν ὥρας ἐννάτης τὰ τῆς συνεδρίας ἐγίνετο: μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ἀπελύοντο γίνεσθαι, χορηγουμένων αὐτοῖς δαψιλῶς, ὧν προῃροῦντο, πάντων. ἐκτὸς δὲ, καθ' ἡμέραν, ὅσα βασιλεῖ παρεσκευάζετο, καὶ τούτοις ὁ Δωρόθεος ἐπετέλει· προστεταγμένον γὰρ ἦν αὐτῷ διὰ τοῦ βασιλέως. ἅμα δὲ τῇ πρωΐᾳ

παρεγίνοντο εἰς τὴν αὐλὴν καθημέραν, καὶ ποιησάμενοι τὸν ἀσπασμὸν τοῦ βασιλέως, ἀπελύοντο πρὸς τὸν ἑαυτῶν τόπον. ὡς δὲ ἔθος ἐστὶ πᾶσι τοῖς ἰουδαίοις, ἀπονιψάμενοι τῇ θαλάσσῃ τὰς χεῖρας, ὡς ἂν ηὔξαντο πρὸς τὸν θεόν, ἐτρέποντο πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ τὴν ἑκάστου διασάφειαν.

Διὰ τί οἱ ἰουδαῖοι εὐξόμενοι τῇ θαλάσσῃ τὰς χεῖρας ἀπονίπτουσι.

Ἐπηρώτησαν δὲ καὶ τοῦτο: τίνος χάριν ἀπονιζόμενοι τὰς χεῖρας, τὸ τηνικαῦτα εὔχονται; διεσάφουν δὲ, ὅτι μαρτύριόν ἐστι, τοῦ μηδὲν εἰργάσθαι κακόν· πᾶσα γὰρ ἐνέργεια διὰ τῶν χειρῶν γίνεται. καλῶς καὶ ὁσίως μεταφέροντες ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν, πάντα. καθὼς δὲ προειρήκαμεν, οὕτως καθ' ἑκάστην εἰς τὸν τόπον, ἔχοντα τὴν τερπνότητα διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ καταύγειαν, συναγόμενοι, τὸ προκείμενον ἐπετέλουν. συνέτυχε δὲ οὕτως, ὥστε ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα δυσὶ τελειωθῆναι τὰ τῆς μεταγραφῆς: οἱονεὶ κατὰ πρόθεσίν τινα τοῦ τοιούτου γεγενημένου.

Τελείωσις τῆς ἑρμηνείας.

Τελείωσιν δὲ ὅτε ἔλαβε, συναγαγὼν ὁ Δημήτριος τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων εἰς τὸν τόπον, οὗ καὶ τὰ τῆς ἑρμηνείας ἐτελέσθη, παρανέγνω πᾶσι, παρόντων καὶ τῶν διερμηνευσάντων:

σαντων· οἵτινες καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς παρὰ τοῦ πλήθους ἔτυχον, ὡς ἂν μεγάλων ἀγαθῶν παραίτιοι γεγονότες. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Δημήτριον ἀποδεξάμενοι, παρεκάλεσαν δοῦναι τοῖς ἡγουμένοις αὐτῶν μεταγράψαντα τὸν πάντα νόμον. καθὼς δὲ ἀνεγνώσθη τὰ τεύχη, στάντες οἱ ἱερεῖς, καὶ τῶν ἑρμηνέων οἱ πρεσβύτεροι, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πολιτεύματος οἵ τε ἡγούμενοι τοῦ πλήθους, εἶπον· ἐπεὶ καλῶς καὶ ὁσίως διηρμήνευται, καὶ κατὰ πᾶν ἠκριβωμένως· καλῶς ἔχον ἐστίν, ἵνα διαμείνῃ ταῦτα οὕτως ἔχοντα, καὶ μὴ γένηται μηδεμία διασκευή. πάντων δ᾽ ἐπιφωνησάντων τοῖς εἰρημένοις, ἐκέλευσε διαράσασθαι, καθὼς ἔθος αὐτοῖς ἐστιν· εἴ τις διασκευάσει, προστιθεὶς, ἢ μεταφέρων τι τὸ σύνολον τῶν γεγραμμένων, ἢ ποιούμενος ἀφαίρεσιν· καλῶς τοῦτο πράσσοντες, ἵνα διὰ παντὸς ἀένναα καὶ μένοντα φυλάσσηται. ἀποδοχὴ τῆς ἑρμηνείας.

Προσφωνηθέντων δὲ καὶ τούτων τῷ βασιλεῖ, μεγάλως ἐχάρη· τὴν γὰρ πρόθεσιν, ἣν εἶχεν, ἀσφαλῶς ἔδοξε τετελειῶσθαι. παρανεγνώσθη δὲ αὐτῷ πάντα, καὶ λίαν ἐξεθαύμασε τὴν τοῦ νομοθέτου διάνοιαν. καὶ πρὸς τὸν Δημήτριον εἶπε· πῶς τηλικούτων συντε-

Διὰ τί οὐδεὶς τῶν ἱστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐπιμνῆσθη τῆς θείας νομοθεσίας.

τετελεσμένων οὐδεὶς ἐπεβάλετο τῶν ἱστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐπιμνησθῆναι; ἐκεῖνος δὲ ἔφη: διὰ τὸ σεμνὴν εἶναι τὴν νομοθεσίαν, καὶ διὰ θεοῦ γεγονέναι: καὶ τῶν ἐπιβαλλομένων τινὲς, ὑπὸ τοῦ θεοῦ πληγέντες, τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστησαν. καὶ γὰρ ἔφησεν ἀκηκοέναι Θεοπόμπου, διότι μέλλων τινὰ τῶν προηρμηνευμένων ἐπισφαλέστερον ἐκ τοῦ νόμου προσιστορεῖν, ταραχὴν λαβεῖν τῆς διανοίας πλεῖον ἡμερῶν τριάκοντα· κατὰ δὲ τὴν ἄνεσιν ἐξιλάσκεσθαι τὸν θεὸν, σαφὲς αὐτῷ γενέσθαι, τίνος χάριν τὸ συμβαῖνον ἐστί. δι' ὀνείρου δὲ σημανθέντος, ὅτι τὰ θεῖα βούλεται περιεργασάμενος εἰς κοινοὺς ἀνθρώπους ἐκφέρειν: ἀποσχόμενον δὲ, οὕτως ἀποκαταστῆναι. καὶ περὶ Θεοδέκτου δὲ, τοῦ τῶν τραγῳδιῶν ποιητοῦ, μετέλαβον ἐγὼ, διότι παραφέρειν μέλλοντός τι τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῇ βίβλῳ πρός τι δρᾶμα, τὰς ὄψεις ἀπεγλυκλώθη: καὶ λαβὼν ὑπόνοιαν, ὅτι διὰ τοῦτ' αὐτὸ τὸ σύμπτωμα γέγονεν: ἐξιλασάμενος τὸν θεὸν ἐν πολλαῖς ἡμέραις, ἀποκατέστη.

Μεταλαβὼν δὲ ὁ Βασιλεὺς, καθὼς προεῖπον, περὶ τῶν τοῦ Δημητρίου: προσκυνήσας, ἐκέλευσε μεγάλην ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι τῶν

βιβλίων,

βιβλίων, καὶ συντηρεῖν ἁγνῶς. παρακα-
λέσας δὲ καὶ τοὺς ἑρμηνεῖς, ἵνα παραγί-
νωνται πυκνότερον πρὸς αὐτὸν, ἐὰν ἀποκα-
ταστῶσιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. δίκαιον γὰρ, εἶπε,
τὴν ἐκπομπὴν αὐτῶν γενέσθαι· παραγενη-
θέντας δὲ, ὡς θέμις, ἕξειν αὐτοὺς φίλους, καὶ
πολυδωρείας τῆς μεγίστης τεύξεσθαι παρ' αὐτοῦ.

Τὰ δὲ πρὸς τὴν ἐκπομπὴν αὐτῶν ἐκέλευε
σφίσιν ἑτοιμάζειν, μεγαλομερῶς τοῖς ἀνδράσι
χρησάμενος, ἑκάστῳ στολὰς ἔδωκε τῶν κρατίστων
τρεῖς, καὶ χρυσίου τάλαντα δύο, καὶ κυλίκιον
ταλάντου, καὶ τρικλίνου πᾶσαν κατάστρωσιν.

Δῶρα τοῖς ἑρμηνεῦσι καὶ τῷ Ἐλεαζάρῳ διδόμενα.

Ἔπεμψε δὲ καὶ τῷ Ἐλεαζάρῳ μετὰ τῆς
ἐκπομπῆς αὐτῶν ἀργυρόποδας κλίνας δέ-
κα, καὶ τὰ ἀκόλουθα πάντα· καὶ κυλίκιον
ταλάντων τριάκοντα, καὶ στολὰς δέκα, καὶ
πορφύραν, καὶ στέφανον διαπρεπῆ, καὶ βυσ-
σίνων ὀθονίων εἰς τὸν ἑκατὸν, καὶ φιάλας, καὶ
τρυβλία, καὶ κρατῆρας χρυσοῦς δύο πρὸς ἀνά-
θεσιν. ἔγραψε δὲ καὶ παρακαλῶν, ἵνα ἐάν
τινες τῶν ἀνδρῶν προαιρῶνται πρὸς αὐτὸν
ἀνακομισθῆναι, μὴ κωλύσῃ· περὶ πολλοῦ
ποιούμενος, τοῖς πεπαιδευμένοις συνεῖναι,
εἰς τοιούτους τε τὸν πλοῦτον κατατίθεσθαι δα-
ψιλῶς, καὶ οὐκ εἰς μάταια.

Σὺ δὲ, καθὼς ἐπηγγειλάμην, ἀπέχεις τὴν διήγησιν, ὦ Φιλόκρατες. τέρπειν γὰρ οἴομαί σε ταῦτα, ἢ τὰ τῶν μυθολόγων βιβλία. νένευκας γὰρ πρὸς περιεργίαν, καὶ ἐν τούτοις τὸν πλείονα χρόνον διατελεῖς. πειράσομαι δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀξιολόγων ἀναγράφειν: ἵνα διαπορευόμενος αὐτὰ, κομίζῃ τοῦ βουλήματος τὸ κάλλιστον ἔπαθλον.

ΤΕΛΟΣ.

CASTIGATIONES IN ARISTEAM, iuxta exemplar Vaticanæ. Prior numerus folium, alter uerſum indicat.

1.3.συντυχίας. 13.πεπειραμένων. 2.9.πόλιν καὶ τὰ κατὰ. 19.ἀναγραφὴν. 24.μεταδιδόναι. 3.10.καταςαθεὶς. 6.17.διὸ πολλαχῶς καὶ ποικίλως. 10.4.τῶν ταγμάτων. 12.7.εἰσδόσεως. 13.6.ἀναρπάστους. 11.ὁμοίως ἢ καὶ τοὺς παρόντας κρίνας πιστοὺς. 14.3.ἐπιχειρῶν. 16.3.κατὰ πολὺ. 18.8.πυλίκη τις ἐστιν. 22.εἶπεν. 19.13.στρέπτα. 20.7.ἢ abeſſe debet, punctusq́; in præcedenti linea remoueri. 24.16. ἕστηκε pro ἔτηκε repone. 25.16.κρατιστεύων τὰ πάντα. 26.17.post τινὰ, interſere καὶ. 30.1. ἐκ τόπῳ, lege ἐκτυποῦν. 33.11.καὶ γὰρ ἐν ἐλαϊκοῖς. 34.6.κάθυγρος. 36.3.κατοίκεσθαι. 38.8. προϋπέδειξε. 42.5.πῶς οὖν. 16.διεστάλμεθα. 43.1.διχηλεῖ. 45.ult.κεκανόνισται. 49.1.μεθ' ὑμῶν. 9.ἃ μὲν ἔτι. 53.6.βουληθέντα. 55.2.κατόρχεσθαι. 56.1.πρὸς τοῦτο. 13.ὑποτεταγμένους καὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας εἰ τοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθούς. 57.18.φερόμενον. 59.4.ὑστέρησιν. 13.κατὰ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῖς. 17.σὲ διὰ τῶν. 61.11. προμηθεία. 62.10.παρακελεύσας. 15.κὴν καὶ συνκέκτησαι. 20.ἐσπαρκας. 63.9.βλάστη. 65.14.ἀτυχοῦσι. 68.2.καὶ τῇ φύσει. 75.23.τοὺς βίους. 77.12.περιβολῆς. 82.5.σῴζωνται. 84.15. θεοπόμπου. 19.ἀπεγγυώθη. 85.3.βουλήματος.

ARISTEAE, DE LEGIS DIVINAE EX HEbraica lingua in Græcam translatione, per Septuaginta interpretes facta, Historia:

MATHIA GARBITIO *interprete.*

ARISTEAS PHILOCRATI.

VM, ô Philocrates, nostra ad Eleazarum summum Iudæorum sacerdotẽ profectio, & quæ apud ipsum agenda erant, memoratu sint digna: tuque magni hoc feceris, quia cõtigisset me præsentẽ singillatim queq; cognoscere: ego dedi operam, ut de quib. & ob quam causam missi fuissemus, planè exponerem tibi, qui semper sano animi tui iudicio & proposito addiscere & assumere aliquid studes, uel ex historijs, uel ex negocijs & rebus ipsis uitæ. Ita enim informatur animus ad purum habitum, cum colligit optima, & in pietatem, rem omniũ præstantissimam intentus, ea ut regula

a minimè

minimè fallaci utitur in consilijs & actionibus suis gubernandis.

Cum ergo essem animo prono ad res diuinas accuratius cognoscendas, obtuli me legatum ad uirum modò nominatum, uirtute & fama prę alijs celebrem, & apud suos ciues & apud alios homines, quiq; apud se haberet rem ualde utilem suis & aliarum terrarum ciuibus, quæ faceret ad interpretationem legis diuinæ: propterea quòd illa Hebraicis literis perscripta in membranis, apud ipsos Iudæos extaret. Atq; hanc quidem legationem studiosè obiuimus, ita ut inde acciperemus occasionē agendi cū rege de illis, qui ex Iudæa in Aegyptū traducti erant à patre regis, qui primum & ciuitate potitus est, & Aegyptū occupauit. Sunt quidem & hæc digna quæ tibi exponā, licet persuasum habeā te magis inuitare nos ad grauitatem & mores exponendos illorū hominū, qui secundū sanctas degunt leges: id quod est præcipuè instituti nostri, ita tibi exponere, ut rem totam cognoscas: quoniam nuper ex insula ad nos uenisti eo animo & studio, ut cognosceres omnia

quæ

quæ extarent utilia ad animi informationem. Misi autem & antè ad te illorum, quæ putarem digna scitu, cōmentarios, quos cōsecuti sumus in eloquentissima Aegypto, ab eloquentissimis & præstantissimis de genere Iudæorum sacerdotib. Cum enim tu magno tenearis studio eorum quæ menti prodesse possint, & rectum sit talia quidem maximè communicare cum omnibus similiter affectis: multò tamen magis tecum sunt communicanda, qui præditus es genuina, & eadem mecum animi sententia & uoluntate, non solũ ex eo quia uerè meus moribus es frater, ex sanguine & cōmuni institutione, sed etiã quia similiter mecũ res honestas magno studio & toto impetu animi prosequeris. Neq; enim animi splēdor aut decus ullius illarũ rerũ quę magnifiũt ab illis qui uana gloria ducũtur, tantũ afferũt utilitatis, quantum doctrinæ & eruditionis cultura, & quę in hęc cōfertur cura & opera. Sed ne protrahēdo pręfationē, incidamus in uiciũ alicuius garrulitatis, accedere uolumus ad persequendam commemorationem susceptam.

Demetrius Phalereus.

Demetrius ille Phalereus, cum esset præfectus regiæ Bibliothecæ, diligenti studio multa & uaria impendit, ad colligendos, si quo modo fieri posset, omnes in mundo libros. nã & emptionib. & descriptionibus librorum à se procuratis studuit, quantum in se esset, regis perficere uoluntatem. Ex quo pręsentibus nobis interrogatus, quot iam myriades librorum adessent, respondit: Assunt, rex, ultra uiginti: sed breui efficiam, ut reliquis adimpleantur myriades quinquaginta. nam narratur mihi, Iudæorum etiam leges dignas esse quæ describantur, & in tuam Bibliothecam seponantur. Tum rex: Quid ergo est, inquit, quod te prohibet facere hoc? nam tibi omnia quæ ad huius rei procurationem faciunt, sunt commissa.

Numerus librorum bibliothecæ Philadelphicæ.

Ad hæc Demetrius respondit: Indigent interpretatione leges illæ. nam Iudæi in sua regione, perinde ut Aegyptij literarum dispositione, ita illi characterib. proprijs utuntur iuxta pronunciationẽ quam propriam habent. Putatur à nonnullis illa esse Syriaca, quod non ita est: uerùm est eius alia ratio & forma. Rex

his

his acceptis, dixit se scripturum ad summum Iudæorum sacerdotem, ut quæ exposita essent, perficerentur.

Hic ego sum ratus adesse tempus agendi illa, de quibus sæpe antè Sosibiũ Tarentinum & Andream, primores regis custodes, allocutus fueram, ut liberarentur illi, qui à patre regis traducti ex Iudęa fuerant. Nam ille adortus partes cauæ Syriæ & Phœniciæ, cum & uiribus pręstaret, & ubiq; fortunam haberet fauentem, alios in colonias traducebat, alios captos abducebat: passimq́; terrore iniecto ita subiugarat omnia, ut ad decem myriades ex Iudæa in Aegyptũ traduceret: ex quibus circiter tres myriades electos & armis instructos uiros assumpsit in regionem, ut in præsidijs ipsius degerent. Sed antè quoque satis multi peruenerant in regionẽ cum rege Persarum, & ante hos alij ut auxiliarij missi erant ad Psametychum, quo cum pugnarét aduersus regem Aethiopum: uerùm illi non tot multitudine erant, quot secũ adduxerat Ptolemæus ille Lagi filius.

Quemadmodum autem prius diximus,

mus, electos præstantissimos, qui & ætate & robore præstarent, armis instruxit: reliquam uerò turbam seniorum & iuniorum, ac mulierum etiam, concessit militib. in seruitutem, non tam sponte & consilio suo, quàm exoratus ab illis, ad usus & necessaria in belli rebus ministeria. Nos ergo postquam nacti essemus quandam ansam ad liberãdos eos, talibus usi sumus uerbis ad regem.

Aristeæ cũ Rege consultatio de legis diuinæ interpretatione, & captiuorum Iudæorum liberatione.

Vide ne sit deforme, te (Rex) redargui ex rebus ipsis. Nam cum ad omnes Iudæos pertineant leges illæ, quas cupimus non solùm describere, sed & interpretari: quam rationem habebimus mittẽdi ad illos, legatos, dum tam multi Iudæorum seruituti obnoxij sunt in regno tuo? Quin age, animi uoluntatę perfecta & diuite libera eos, qui in ærumnis detinentur: præsertim cũ idem Deus, qui ipsis legem dedit, te tuumq; regnum feliciter gubernet, quemadmodum hoc ego diligenter perpendi. Nam illi Deum omnium inspectorem & creatorem colunt, quem etiam alij omnes homines, & nos in primis: sed nominantes aliter, uocamus ζῆνα: qua

& ipsa

&ipsa uoce maiores non incommodè significarunt, eum esse omnium gubernatorem & Dominũ, per quem omnia uiuificarentur & fierent. Tu ergo, qui omnes homines superas magnificentia & claritate animi, libera eos qui detinentur in seruitute.

Ζεὺς unde dicatur apud Græcos.

Nec uerò ille ita diu suspensus mansit, cum nos etiam in animo ad Deum preces funderemus, ut mentem ipsius præpararet ad liberandos uniuersos illos. Cum enim genus humanum sit Dei creatura, nimirum id pro uoluntate ipsius & transformatur & flectitur. Itaq; multis & uarijs precibus in corde meo inuocabam Deum omnia administrantem, ut permoueretur rex ad perficiēda illa quæ petieram. ac conceperam de salute illorum hominum magnam spem, ex hac ratione persuasionis meæ de uoluntate Dei ad perficienda uota mea: quia quæ homines constituant in sanctitate animi facere ad iusticię & bonorum operum industriam & procurationem, ad ea Deus omnia gubernans, actiones & conatus ipsorum feliciter dirigat atq; promoueat.

Tum ergo ille erecto capite & hilari uultu me aspexit, & dixit: Quot putas fore myriades? Ibi Andreas, qui propè adstabat, respondit, paulo plus fore quàm decem myriades. Tum ille: Rem paruam, inquit, à nobis petit Aristeas. Tum Sosibius & nonnulli alij qui aderant, dicebant: At dignum est tua magnanimitate, ut summo Deo offeras istorum liberationem, munus animi pij & grati. Nam cum à Deo omnium gubernatore ad maximos sis euectus honores, & gloria illustratus supra maiores tuos: conuenit tibi, ut etiã maxima exhibeas munera, ad declarationem gratitudinis tuæ.

Ptolemæi Philadelphi insignis liberalitas.

Hinc ille sub mensa, cum bene esset exhilaratus conuiuio, dixit se hoc etiã uelle adijcere, ut pro singulis corporibus, illi qui ea habeant, uiginti accipiant drachmas: & hac de re promulgetur edictum, idque statim fiat, & simul perscripta omnia diligenter annotentur. Ita insigni usus est animi promptitudine, Deo omnia quæ cupiebamus peragente, & impellente ipsum ad redimendos non illos tantũ qui cum pa-

tris exercitu aduenerant, sed illos etiã si qui antè aderant, aut postea in regnũ fuerant adducti. Expensas autem referebant factas ultra QVADRINGENTA TALENTA. Ipsius etiam edicti exemplum non incõmodè, ut puto, est à me separatim expositum. Nam ita regis magnificentia fiet multo splendidior & illustrior, ad quam Deus confirmabat & impellebat ipsum, ad hoc ut cõtingeret salus multis hominum cœtibus. Tale autem erat edictum ex mandato regis conscriptum.

Quicunq; militantes cum patre nostro in regionibus Syriæ & Phœniciæ, adorti terram Iudæam obtinuerunt corpora Iudaica, & ea secum perduxerunt huc in ciuitatem aut regionem; aut etiã alijs uendiderunt: similiter si qui uel antè aderant, uel postea sunt huc adducti ex Iudæis, uolumus, ut qui eos habent, illico dimittant à se liberos, & accipiãt statim pro singulis corporibus drachmas uiginti, milites quidem in distributione stipendiorum, alij uerò de mensa regia. Nam arbitramur illos neq; ex patris nostri uoluntate, neque ut decet & *Edictũ regis Ptolemæi de liberatione Iudæorum.*

 æquum

æquum est captos fuisse: sed ex militari impetu & regionem uastatá, & Iudæorum in Aegyptum traductionem factá. Nam quod commodi contigit ex auxilio militum regionis, hoc satis magnũ fuit: quia uerò homines etiam ipsi sunt captiui abducti, hoc est omnino iniquũ. cum ergo constitutum habeamus reddere omnibus hominibus ius suum, & multo magis illis qui sine ratione sunt sub imperio alieno: cumq; ubiq; & in omni negocio eligamus quod rectum sit ratione & iusticiæ & pietatis: ideo mandauimus, ut quotquot cuique Iudæorũ corpora sint obnoxia seruituti, aut quocunq; alio modo in regno detineantur nostro, qui habeant illa apud se, illi pro precio á nobis deputato ea dimittant libera: neque quisquam hic callidè aliquam fraudem usurpet, sed intra triduum post hoc edictum publicatum, omnes profiteantur numerum suorum apud præfectos huic negocio, & simul statim exhibeant corpora ipsa. Nam ut hæc ita fierent, in nostra cõsiderata deliberatione inuenimus & nobis & negocio ipsi conducere. Qui autem uolet

aliquem

aliquem ex contumacibus deferre, ille in deprehensum ius & potestatem habebit plenam, bona uerò talium recipientur in fiscum regium.

Oblato hoc edicto, ut regi prælegeretur, cum id omnia complecteretur, hoc excepto, ET SI QVI VEL ANTE ADERANT, VEL POSTEA SVNT ADDVCTI EX IVDAEA: hoc rex, ex sua munificentia & magnanimitate adiecit: iussitq; solutionem, ut quæ multiplex & cumulata esset futura, partiri & distribuere inter ministros mandatorū & regios nummularios. Atq; ita hoc negocium decretum, intra septem dies fuit cōfirmatum & absolutum, authoritate regia. Expensæ autem protrahebantur ultra SEXCENTA ET SEXAGINTA TALENTA. nam multi etiam lactantes pueri, unà cum matribus redimebantur. De quo & ipso cum esset ad regem delatū, num & pro istis essent uiginti drachmæ pendendæ: Rex hoc etiam facere iussit, cum plenè & integrè omnia in re decreta perficere studeret.

Expensarū in captiuorū redemptionem factarū summa.

His peractis, Demetriū iussit scripto comprehenso sententiam suam offerre,

de libris Iudæorum describendis. nam nihil incõsideratè & temerè, sed omnia ex mandato & cum magna diligentia administrantur apud hos reges. ex quo mihi uisum fuit separatim exponere & eorum quæ fuerunt regi exhibita, & epistolarum exempla: ad hæc, & numerum & apparatum eorum quæ fuerunt dono missa Eleazaro, propterea quòd eorum quodq; excellebat & munificentia & arte. Ad hunc autem modum Demetrius sententiã suã regi exposuit.

Epistola Demetrij Phalerei de libris Iudæorum describendis.

Cum Rex mandaueris mihi, ut qui deessent Bibliothecæ tuæ libri, eos curarem ad eam complendam conquisitos colligi: & simul si quid detrimenti cepissent, illós ad modum conuenientem reficere: ego hactenus non segnem in hoc operã nauaui. & nunc præterea ad te refero, Legum Iudaicarum libros cum paucis quibusdam deesse. Constãt enim hi lingua & literis Hebraicis: sed negligentius, nec ita ut re ipsa se habent (quemadmodum hoc perhibetur ab illis qui intelligunt) sunt conscripti: quia nondum contigit illis regij animi cura & munificentia. Rectũ aũt fuerit,

rit, & hos libros accuratè elaboratos extare inter tuos: quia hæ leges & sapientiores & sanctiores sunt alijs, ut quæ sunt diuinę. Hinc enim cùm alij Scriptores & Poetæ, tũ Historici omnes abstinuerunt à mentione & librorũ istorũ, & uirorum illorum qui secundũ leges has administrarunt & administrant Rempublicam: quia, ut Hecatæus Abderites asserit, planè sanctam quandam & uenerandam contineant in se sententiam & contemplationem. Si ergo uisum fuerit tibi Rex, scribetur ad principem sacerdotum Hierosolymis, ut mittat ad te ex quaq; tribu sex uiros maximè honestæ uitæ, senio & prudentia legum suarum præstantes: ut ita ex pluribus per diligentem examinationem nacti consentientem & accuratam interpretationem, hos libros pręclarè, ut & rei ipsius & tuæ uoluntatis dignitas postulat, recondamus. Sis felix perpetuò.

Facta hac relatione, Rex iussit ad Eleazarum istis de rebus scribi, & indicari redemptionem captiuorum factam. Ac exhibuit ad confectionem craterarum, phialarum, mensæ & uasorum libationũ,

tionum, de auro quinquaginta pondo talentorum, de argento autem septuaginta, & lapidum preciosorum ingentem numerum. Iussit præterea, fisci præfectos facere artificibus copiam eligendi quæ uellent, & de pecunia expendere ad sacrificia & res alias ad talenta centum. Sed exponemus tibi etiam, quomodo singula fuerunt cõfecta, ubi epistolam regiam percurrerimus, quæ ad hunc modum conscripta fuit.

REX PTOLEMAEVS ELEAzaro summo sacerdotum gaudium & salutem precatur.

Epistola regis ad Eleazarum, de mittẽdis interpretibus.

Quoniam euenit, ut multi ex Iudæis incolerent regionem nostram, quorum alij Hierosolymis abducti sunt à Persis tum temporis, cum illi potirentur rerũ: alij cum patre nostro capti in regionem nostram peruenerunt, ex quibus ille multos selectos in exercitum & ad militiæ usum stipendijs amplioribus recepit: & quia illos priores iudicabat plurimos esse, his loca ad præsidia munita commisit, ne Aegypti populus sibi ab illis timeret. Nos uerò consecuti regni administrationem, cùm alijs omnibus

nibus exhibemus nos humaniores, tū uerò præcipuè ciuibus tuis, quorum captiuos ultra decem myriades liberauimus, persoluto singulis dominis pecuniæ precio digno: & simul etiam corrigimus, si quæ ex impetu multitudinis perperam sunt acta. In quo persuasum habemus, nos piè agere, & offerre munus animi grati Deo maximo, qui nobis regnum conseruauit in pace & gloria, quæ præstet in toto terrarum orbe. Præterea ætate & uiribus ualentiores in exercitum recepimus: qui uerò idonei essent ut circa nos uersarentur, illos dignos iudicauimus, quibus negocia aulæ committeremus. Sed cum non solùm his cupiamus gratificari, sed & omnibus alijs Iudęis in orbe terrarum, illis etiam qui sunt in posterum futuri: cōstituimus, legem uestram ex Hebraica lingua interpretatione traducere in Græcam, ut hæ leges uestræ in nostra Bibliotheca extent, cum alijs regijs libris. Præclarè ergo & pro dignitate instituti nostri feceris, si ad nos miseris electos ex quaque tribu sex uiros seniores: qui & honestè uitam peregerunt

suam,

ſuam, & in legum peritia ſunt exercitati, & interpretandi facultate pollent, ut in ſtudio & tractatione rei magnæ germana & conſentiens eius ueritas à pluribus eruta deprehendatur. Nam nos quidem ex hoc negocio peracto, arbitramur nobis magnam acceſſuram gloriam. Ablegauimus autem ad te Andream, præcipuum corporis noſtri cuſtodem, & Ariſteam: uiros apud nos magno in honore conſtitutos, qui tecũ hac de re agant, & afferant tibi ſecum & in templum primitias noſtræ dedicationis, & ad ſacra alioſq; uſus pecuniæ talenta centum. Si autem & tu ad nos ſcripſeris de quibus placuerit, rem & nobis gratam, & amicitia tua erga nos dignum facies. nam nos ſtatim effecta curabimus, de quibus nos uoluntatem tuam cognouerimus. Vale. Ad hanc epiſtolam Eleazarus hæc benignè reſcripſit.

ELEAZARVS SVMMVS *ſacerdos regi Ptolemæo amico ſincero Salutem.*

Eleazari Pont. ad regis Ptol. epiſtolam reſponſio.

Valeas & tu, & regina Arſinoe ſoror tua: liberi etiam bene, &, ut cupimus, habeant:

habeant: ualemus autem & nos. Accepta epiſtola tua, ualde gauiſi ſumus, ob inſtitutum & conſilium tuum tam præclarũ: ac cõgregatæ uniuerſæ multitudini prælegimus, ut cognoſcerent tuam erga noſtrum Deum piam uoluntatẽ. quibus monſtrauimus etiam phialas, quas aureas uiginti, & argenteas triginta miſiſti: crateras item quinque, & menſam ſuper quam fierẽt oblationes, & ſacra peragerentur: tum talenta centum pecuniæ, ad conficienda alia quibus templum indigeret. Quæ quidem attulerunt Andreas tibi chariſsimus, & Ariſteas, uiri honeſti & boni, ac doctrina præſtantes, tuaq; conuerſatione ac iuſticia per omnia digni. Qui etiam expoſuerunt nobis omnia ſibi abs te commiſſa: & à nobis uiciſsim cognouerũt, quæ ad literas tuas reſpondenda fuerunt. Nam in omnibus quæ tibi proderunt, etiamſi illa naturam noſtram ſuperent, obtemperabimus tibi: id quod eſt argumentũ amicitiæ & dilectionis. Quoniã & tu magnis & indelebilibus beneficijs ciues noſtros, & eos permultos, affeciſti. Atque ideo ſtatim pro te,

Dona miſſa Eleazaro.

b ſorore

ſorore tua, liberis & amicis ſacra exhibuimus, in quibus ſimul uniuerſa multitudo uota fecit, ut tibi omnia & perpetuò, quemadmodum cupias, ſuccederet: & Deus, qui omnia adminiſtrat, gubernatione ſua conſeruaret regnum tuum in pace, unà cum gloria: utq; tibi ſalutariter, & ex animi ſententia, deſcriptio legis procederet. Atq; in præſentia omnium, elegimus honeſtos & bonos uiros ex ſingulis tribubus ſex ſeniores, quos etiã miſimus ad te, unà cũ lege. Tu uerò Rex iuſtè & præclarè facies, ſi poſt abſolutam ex mandato tuo deſcriptionem librorum, curabis ut iſti uiri rurſus nobis tutò reſtituantur. Vale.

Nomina interpretũ ab Eleazaro miſſorũ ad legis interpretationem.

Ex prima autem tribu hi ſunt:

Ioſephus, Ezekias, Zacharias, Ioannes, Ezekias, Eliſeus.

Ex ſecunda tribu:

Iudas, Simon, Somoelus, Adæus, Mattathias, Eſchlemias.

Ex tertia tribu:

Neemias, Ioſephus, Theodoſius, Baſæus, Ornias, Daces.

Ex quarta:

Ionathas, Abræus, Eliſæus, Ananias, Chabrias, Satus.

Ex

Ex quinta:

Isacus, Iacobus, Iesus, Sabbatæus, Simon, Leuis.

Ex sexta:

Iudas, Iosephus, Simon, Zacharias, Simoelus, Selemias.

Ex septima:

Sabbatæus, Zedekias, Iacobus, Isachus, Isias, Natthæus.

Ex octaua:

Theodosius, Iason, Iesus, Theodotus, Ioannes, Ionathas.

Ex nona:

Theophilus, Abramus, Arsamus, Endemias, Iason, Danielus.

Ex decima:

Hieremias, Arsamus, Iason, Endemias, Eleazarus, Dathæus.

Ex undecima:

Samuelus, Iosephus, Iudas, Ionathas, Chabeu, Dositheus.

Ex duodecima:

Isaelus, Ioannes, Theodosius, Arsamus, Abietes, Ezekielus.

Hi omnes fuerũt numero duo & septuaginta. Atq; hæc quidẽ ad epistolã Regis sunt ita ab Eleazaro rescripta.

Porrò, ut promisi, explicabo etiam

Munerum à rege missorum descriptio.

ornamenta & elaborationem munerũ, quæ uaria & præstanti solertia artificij fuerunt cõfecta. Cum enim rex & suppeditaret omnia largè, & artifices in conficiendis singulis obseruaret, non potuit fieri ut illi per oscitantiam aliquid uel intermitterent, uel temerè & perperàm conficerent. Primùm autem mensæ confectionem exponam.

Mensa aurea.

Hanc rex mole quidẽ ualde magnam uolebat extruere: sed cum iussisset interrogare illos qui Hierosolymis fuissent, quanta illa prior ibi foret, & illi indicassent modum, ipseq; rursus quæsiuisset an maiorem conficere deberet? ac quidem tum nonnulli ex sacerdotibus & alijs dixissent, nihil obstare: ipse dixit se paratum esse ad extruendam uel quintuplo maiorem, sed uereri ne ad ministeria inutilis fiat. nam se non hoc respicere, ut tantum à se oblata in tẽplo persistat: sed iudicare multo plus gratiæ cõsecuturum, si ministeria & sacra solita ritè, quibus conueniat, essent peracturi supra illa opera quę à se essent confecta. neq; enim ob penuriam auri, priorem mensam ita paruã factam: sed

sibi

ſibi uideri eam, cum ſatis auri habeat, certa de cauſa & ratione iſta magnitudine conſtare: propterea non uelle, neq; debere eam, cum iuſta & commoda ſit, tranſgredi & tranſmutare. Sed dixit ſe aliam initurum rationem, ac curauit ut quamplurimum ingenij & artificioſæ operæ in eam conferretur. Nam ut erat ingenio ſolerti ad rerum formas & imagines concipiendas, omnia ipſe accuratè perpendendo, ad ſpeciem ueneran dam excogitabat. & quidē quæ cœlata debebant eſſe, illa iubebat facere quàm ſpecioſiſsimè: quæ uerò plana & nullo cœlo exornata, illis modum ſuum conuenientem præcipiebat adhibere. hinc longitudine duorum cubitorum, altitudine autem unius & ſemis, eam extruebat, undiq; ex auro probato ſolidā, non foliaceo extrinſecus circumuoluto obductam. Coronam autem palmarem circumdederunt. Plegmata uerò & reticula circū labia & extremitates erant contorta ad modum funiculorum, in quibus ſupra modum mirabile artificiū torni ex tribus lateribus erat. nā figura triangulari erant, & à quaque parte for-

mata ad eundẽ effectum dispositionis suæ, ut in quamcunq; partem uerterentur, eandem aspicienti faciem præberent: à parte quidem iuxta coronam, tractus ille qui in mensam tẽdebat, formam decentẽ habebat: sed ille qui foràs spectabat, decentiorẽ, ut qui accommodatus esset ad contemplationem accedentiũ. Quia autem, ut diximus, forma triangularis erat operis in quamcunq; partem uersi, hinc utriusq; huius tractus pars in summo acuta & eleuata erat. In hoc etiã altero tractu erant preciosi & uarij lapides, in medio plegmatum funalium situ contiguo per uices inserti ad inimitabilẽ connexionis formam: omnes etiam per foramina fibulis aureis, ut firmi inessent, comprehensi. angulorum iuncturas clausuræ constringebat. Circa partes aũt coronæ ad aspectum eminentes, per obliquum in circuitu erat ex lapidibus preciosis confecta quædam ouorum facies, cum effigie extante, & uirgulis exculptis, ad formam continui & densi inter se situs, quæ ambibat totam mensam. Sub hac lapidea ouorum effigie, artifices fecerãt

coronam

coronam feracem omnium frugum, ita ut illi fructus extarent, & conspicui essent: ut botri, spicæ, palmæ, poma, oliuæ, punica mala, & id genus alij fructus: quos singulos lapides non tantũ ad formam, sed & colorem fructuum elaboratos in circuitu totius mensæ alligarant ad summũ orbis aurei. Post coronam ita exornatam extabat in opere similiter & ouicularis illa facies, & illa reliqua uirgularum & cœlaturæ forma, ut cum mensa esset ad usum ab utraque parte confecta, ad utram eam erexeris, ab illa usque ad ima pedum eandem & plegmatũ & coronæ speciem referret. Nam laminá mensæ, quàm lata ea erat, adiunxerant solidam, & latitudine quatuor digitorum, ad pedes in eam inserendos, qui fibularum clausuris astringerentur, ut in utramuis partem erecta mensa, apta esset usui. Atque hæc quidem in externa superficie mensæ utrobiq; ad usum accommodatę cernebantur.* Supra ipsam autẽ cõspicuum meandrum fecerant, qui in medio haberet extãtes lapides preciosos, ut pyliades, carbunculos, smaragdos, ad hæc ony-

* ὑπ' αὐτῆς.

 ches,

ches,& alios qui ſpeciei fulgore pręſta-
rent. Iuxta meandrum erat patens quę-
dam textura miro artificio confecta, in
medio exprimens ſublongã & rotun-
dam figurã rhombo ſimilem, quæ cry-
ſtallum, & quod uocant electrũ, ita af-
fabre figurata habebat inſerta, ut con-
templantibus uideretur opus inimita-
bile. Pedes uerò ita erant parati, ut ha-
berent lilia, & ea repanſa in ſummo quà
incumberet menſa. Subtus autem fo-
lia quæ ſub aſpectum uenirent, eſſent
erecta. Pars autem ima pedis cuiuſque,
qua innitebatur pauimento, conſtabat
carbũculo ex omni parte palmari, lati-
tudine digitorum octo; quia erat loco
fundaměti, cui pedi reliqua moles tota
incumbebat. Ex eo etiam artificioſe
exculpta prodibat hedera achanto im-
plexa & uiti, quæ circũuoluta toti pedi
botros haberet ad ſummum uſque ex
lapidibus precioſis confectos. Atq; hęc
eadem forma erat pedum quatuor, in
quibus omnia erant ita elaborata affa-
brè, & coaptata, ut peritiæ & artis præ-
ſtantia non ſolùm nihil diſcreparent à
ueritate, ſed etiã uento per aerem flante
moueren-

mouerentur eorum folia omnia, & situ & habitu ad natiuã imaginem sculpta. Labia autem mensæ constabant ex tribus partibus, & erant ueluti triplicata, ac clauibus subtilibus ita inter se per crassitudinem operis coagmentata, ut neque cerni neque inueniri posset, quà iuncturæ coirent. Crassitudo autem mensæ totius non minor erat semicubito: unde sumptus ad multa millia protrahebantur: nam quia Rex semel cõstituerat, non esse magnitudine ampliorem faciendam, quæ insumenda fuissent in eam, illa, atque adeò plura, contulit in crassitudinem, omniaq; sunt ex ipsius sententia perfecta ad ornatum excellentem & uisu mirabilem, in quo & artificium superaret omnem imitationem, & speciei decor esset ualde conspicuus.

Craterum descriptio.

Crateres aũt duo erant ornatu squãmoso, ab imo usque ad medium perquam artificiose torno exculpti, in medio squammarum intersertis lapidibus preciosis. Hinc sequebatur meander altitudine cubitali, ita ex lapidibus uarijs figuratus, ut in eo præter speciem pul-

chritudinis, artis etiã insignis industria eluceret.. Post hunc erat uirgularũ series, super quam usque ad labia rhombi ad similitudinem retis complicati. in medio horũ scuta ex lapidibus diuersi generis, magnitudine non minore quatuor digitorum, ad summum illustrabant splendorẽ pulchritudinis illa sua perpetua lapidum discrepantia. In coronæ autem labijs erant expressa lilia, & anthemides, atque botri in ambitu intertexti. Talem formã habebant crateres aurei, qui capiebant plus quàm duas urnas. Argentei autem erant, ad nitorem mirificè conspicuum & splendentem, propter hoc ipsum elaborati, ut quiduis adhibitum in ijs multo expressius quàm in ipsis speculis repræsentaretur: nec sanè licet oratione assequi ueram effigiem eorum. Nam postquam essent perfecti, & hoc ordine dispositi, ut primũ locum haberet argenteus, secundum aureus, deinde rursus argenteus, postea aureus positus esset, planè inenarrabilis spectaculi facies reddebatur: ut accedentes ad contemplandũ, non possent discedere, eo quòd omnia

omnia ſplendore eorum illuſtrarentur, & quòd in contemplatione magna ineſſet iucunditas, & ea cõdita uaria quadam ui apparitionis & ſpeciei ipſorum, dum contemplantes quidem decus aureorum craterarũ ſentirent perpetuam quandam uoluptatẽ, cum admiratione animi aſsiduè ſe ab una ad aliam artificij ſolertiam conferentis. Reſpicientibus ad argenteos, undiq; in oculos incurreret ſplendor, qui multo etiam magis caperet animos, & eos ita diſtineret, ut potuiſſes diffluere ; ex quo ſanè uarietas & ſolertia artificij eorum non poteſt enarrari.

Phialæ aureæ. Porrò phialas aureas ita torno expolierant, ut in medio haberent coronas uitis, circa labia hederæ & myrti: quibus etiam coronam oleæ illuſtrem & lapidibus ualde precioſis exornatam interſeruerant, & reliqua ſimiliter uarietate ſculpturę ſpecioſa reddiderãt, dum ſingulari induſtria ſtuderent omnia abſoluere ad excellentiam gloriæ Regis. Nam prorſus neq; in ærario regio, neq; ullo alio extabant tanti ſumptus & tam artificioſa opera. Rex enim, ut erat ambitioſus

bitiosus circa decus & splendorē, non parum adhibebat curæ & solicitudinis ad hoc suum institutum. Nam sæpe omissis publicis occupationib⁹, studiose assidebat artificibus, ut illi perficerēt omnia ut conueniret loco in quem illa opera missurus erat. unde quidem euenit, ut omnia essent absoluta honorificè, & pro dignitate tum regis mittētis, tum summi sacerdotis qui pręesset loco illi. Nam lapides & magnitudine conspicui, & numero multi, non pauciores quinq; millib. adhibiti erant: tum artis solertia omnia ita excellebant, ut quintuplo precium auri superarent lapides collati, & artificum industria nauata.

Ita habes & hæc, quorum expositionem iudicaui necessariam. Sequens narratio, continebit iter nostrum ad Eleazarum: sed primùm declarabo tibi totius regionis sitū. Postquam ergo peruenimus in loca illa, cernebamus ciuitatē in medio regionis sitam super montem editum & subarduum. in huius summo erat extructum Templum, cum insigni ornatu: circum quod erant tres muri altitudine supra septuaginta cubitos,

Hierosolimæ situs.

Templum.

cubitos, & tum latitudine pro tali altitudine, tum longitudine pro ſtructura & mole ædificij. atque hęc omnia erant exædificata perquàm magnificè, cum ſumptus ex omni parte excellētia. conſpicua etiam erat magnificentia expenſarum in portas, & compages partium earum inferiorum, & in munitionem ſuper liminarium. Velum item appenſum erat, ad ſimilitudinem ianuarum formatum, quod ſpectaculum quoddā iucundiſsimū, & quo nunquam facilè ſatiari poſſes, præbebat: & quidē ideo pręcipuè, quia à uento ſubintrante perpetuò mouebatur, & quidem ſinuatione ab imo uſq; ad ſummū, ob uentum à pauimento ſubintrantem. Altare etiam extructum erat appoſitè & ad locum illum, & hoſtias quæ ibi igne conſumerentur. Qua uerò parte aſcenſus erat ad illud, ea perquam decenter exornata erat, & pulchrè accommodata ad miniſteria ſacra, & habitum ſacerdotum ad talos uſque indutorum tunicis ex byſſo. Templum autem ſpectat ad ortum, poſterioribus eius ad occaſum tendentibus. & pauimentum totum eſt

Velum.

Deſcriptio altaris.

lapide

lapide constratũ, tractusq; habet aquæ immittendæ ad loca certa, quæ immittitur ad abluendum sanguinem hostiarum: quia in solennib. festis multa millia iumentorũ offeruntur. Aquæ uerò cõfluxus nunquam deficit: & quia fons intrinsecus magnus naturalem, & eam perennem scaturiginem habet, & quia subtus terram sunt mira & inenarrabili arte aquarum receptacula, confecta per quinq; stadia, quemadmodum apparebat undequaq; circum templum, quorum singula habent fistulas infinitas, utrinq; in se inuicem emittentes fluxus: atque hæc omnia in imo & à lateribus plũbo sunt obducta, & multa terra accuratè cooperta. Sunt præterea multa ostia in fundo & basi, quæ nemo cernere potest, præter illos quibus ministerium est commissum: per hęc impetu & effluxu supermissæ aquæ, sanguis quantũuis copiosus à uictimis collectus, abluitur & expurgatur.

Exponam etiam, quomodo ipse istorum receptaculorum molem & structurã ex singulari beneuolentiã mõnstratã cognoui. Nam abduxerunt me ex ciui-

tate ultra quatuor ſtadia, & iuſsit me unus capite ad locum quendã inclinato auſcultare ſonum, quem aquarum concurſus ederet. Hinc ego apertè cognoui magnitudinem uaſorũ illorum, de quibus dixi.

Sacerdotes uerò miniſteria peragentes, omnino uirium robore præſtant, cum ſumma ornatus ac ſilentij reuerentia. nam omnes ſponte intenti ſunt laboribus, licet ualde moleſtis. Ac ſuæ cuiq; demandatæ partes ſunt curæ, ſine intermiſsione miniſterij. alij enim ligna, alij oleũ, alij ſimilã, alij aromata in miniſterio ſuo curant: alij integras carnes hoſtiarũ cõburunt, utentes in hoc magna uirium & intentione & dexteritate. apprehenſa enim utriſq; manibus uitulorũ crura, quæ ſingula ferè talenti pondò habent, per uices utraq; manu ſurſum porriciunt mira induſtria, in altitudinem ſatis magnam: nec in ijs excipiendis errant. Simili modo porricũt etiam ouium crura, nec non & caprarũ, quæ mirificè & pondere & pinguedine excellunt. Nam quod iam dictum eſt, ita peragitur, ut ad id, à certis quibus hoc

Deſcriptio ſacerdotum templi.

hoc curæ est, per omnia seligantur, quæ & labe reprehensionis omni uacent, & pinguedine excellant. Ad quieté auté habent locum certum, ubi quiescentes recumbunt: atq; inde usi quiete, alacres & prompti excitantur, nemine ipsis ministerij officia imperante. Tantumque ubique est silentium, ut putes in loco illo nullum prorsus esse hominem: cum interim & sacerdotum ministrantium sint circiter septuaginta, & eorum qui hostias adducant ualde magnus numerus. ita omnia cum reuerentia, & ut conuenit magnæ diuinitati, peraguntur.

Summi sacerdotis descriptio. Hinc uerò magnus nos subibat stupor, cum aspexissemus Eleazarum sacra tractantem, & ornatum illum eius, & dignitatis reuerentiam, emergentem ex tunica induta, & lapidib. in ea preciosis. ná aurea tintinabula ad pedes usq; ornatus eius dependent, quæ singula harmoniæ edunt sonum suum: inter quæ singula sunt punica mala, & floribus uarijs & colore miro decorata. Zona autem cinctus erat ualde decente, & uarijs ac pulcherrimis coloribus pertexta. *Rationale.* Supra pectus gestabat quod Rationale

tionale uocant: in quo implexi & auro alligati erant duodecim lapides generum diuersorũ, qui splendentes specie inenarrabili natiui & proprij coloris, inscripta habebant nomina principum cuiusq; tribus, iuxta priscã & ab initio institutam ordinationẽ. Supra caput habebat tegumentum, quod Cidarim uocant: & supra hanc inimitabilis artificij mitram, ornamentũ à regibus consecratum. Hinc supra laminam auream nomen Dei sacris literis scriptum, cum ornatu & decore summæ reuerentiæ per frontem ad supercilia usq; protenditur. Ipse uerò Eleazarus in tractatione sacrorum uidebatur his omnib. dignus esse. Qui autem splendor inde existebat, ille metu & turbatione quadam afficiebat spectantes, cum uideretur ipsis quasi extra ornatum in alium egressus esse Eleazarus: affirmoq; omnem qui accessisset, ex illa contemplatione transformatum animo, deuenturum fuisse in stuporem & admirationẽ ineffabilem, propter illum sanctum habitum, qui in singulis uidebatur inesse.

Cidaris.

Mitra.

Hinc, ut omnia cognosceremus, in

 adiacentẽ

Sionis arcis descriptio. adiacentem ciuitatis arcem ascendentes, eam perlustrabamus. Hæc sita in editissimo loco, munita est turribus ad summum usq; longis lapidibus extructis, ad illorum quæ circum templum erant locorum, ut colligebamus, custodiam: ut si quæ insidiæ, aut qui tumultus, aut hostium insultus existeret, ne quis posset aditum nancisci in illa circũ templum munimenta. Nam in turrib. arcis erant acuta iacula, & uaria bellica instrumenta: locusq; iste erat in uertice montis, & supereminens inter alia munimenta. Præterea turres custodiebantur à fide dignissimis, & patriæ multis argumentis declaratis uiris, qui non habebant facultatem egrediendi ex arce præterquam festis diebus, idq; per partes & uices: neque sinebant ingredi quenquam. & à præside iussi admittere aliquem contemplandi gratia, ualde accuratè eum obseruabant: quod etiam tum, cum nos adessemus, eueniebat. Nam ægrè nos duos & inermes admittebant, ad perlustrandas res sacras. dicebant enim, sibi sub fide commissam hãc curam: omnesq; adductos ad hoc iuramento,

mento, quòd sanctè hanc rem, ut esset sibi præscripta, curare uellent. Et hinc, cum sint numero quingenti, nunquam admittere simul plures quàm quinq;. Hocq; ita esse cautũ & prospectum ab illo, qui primus hanc præmunitionem extruxerat.

Vrbis Hierosolymorũ situs descriptio.

Ciuitatis uerò amplitudo est medio critate quadam temperata: quæ, quantũ colligere potuimus, in circuitu quadraginta stadia habet. Turres eius subtus uidentur esse peruię, suprà uerò tran situs usitatos habent, & sunt ad formã theatralẽ dispositę. nãm quia ciuitas in monte est sita, sunt reflexæ, & in se inuicem pronæ. Ad illos transitus sunt etiã parati ascensus graduum editiores, ut alij in sublimi, alij subtus incederent. quæ distinctio præcipuè facta est ob sanctos & religioni deditos uiros, ut nemi nem attingerent, quem non liceat.

Non temerè autem illi primi conditores, ciuitatem hac conuenienti ampli tudinis dimensione condiderunt: sed sapienti hoc consilio fecerunt. Nam regio est ampla & bona. uersus quidem Samaritas, & quà attingit Idumenæos,

magna ex parte est campestris: in nonnullis etiam alijs locis est montosa, ubi agricolatione & diligenti terræ elaboratione indiget. Sed ferè fit, ut etiam hi cultores ob suam industriam & diligentiam, abundantiam frugum habeant. ex quo sanè fit, ut omnia excolātur: & ubique in regione sit magna fructuum affluentia. At uerò quæ ciuitates sunt amplæ, & pacem fœlicitatemq; & affluentiam rerum habent, in illis euenit ut iuuentus quidē floreat, regiones uerò negligantur, omnibus ad hilaritatem animi intentis: cum ab ortu ipso naturę suæ omnes homines ad uoluptates sint præcipites & proni. id quod usuuenit Alexandriæ, quæ cum omnes ciuitates & magnitudine & affluentia rerum superet, in eam ex omnibus regionis partibus commeantes incolæ ad hospitales inuitationes, dum morantur diutius ibi, cultum terræ in diminutionem perducunt. unde rex, ne ibi ita morarentur, hoc mandatum promulgauit, ut ne ultra uiginti dies liceret in ciuitate exteros uersari. Similiter etiam illis qui haberent negocia in ciuitate, præscri-

Alexandria Aegypti urbs, deq; eadem edictum.

psit

psit modum & tempus ad dijudicanda ea:ut si quis esset uocandus in ius, intra quinque dies negocium eius in iudicio expediretur. Cumq; etiam frumentarios, commeatusq; curatores & eorum ministros magnifaceret, legibus ordinauit, ut ne agricolæ & præfecti ciuitatis quæstum facientes, minuerent cellas & horrea, id est, fructus agriculturæ.

In hæc autem ideo digressi sumus, quia Eleazarus ea nobis accuratè demonstrauit. Est ergo ibi magnum studium agriculturæ: & ideo regio eorum consita est arboribus oliuarum, & ferax est omnis generis frumenti & leguminum: ad hæc, uineis & mellificio abundat. palmæ uerò, & aliæ frugiferæ arbores sunt innumerabiles apud ipsos: itē iumenta & pecora omnis generis multa, & pascua uberrima. Itaq; præclarè hoc perspicientes, ista loca multitudine hominum egere, ad hoc & ciuitatis constitutionem & pagorum numerum accommodarunt. Præterea immensa copia aromatum, lapidum preciosorum & auri, importatur eò per Arabes. Nam regio & ad cultum & ad negociationē

Fertilitas terræ Iudaicæ.

est idonea, & ciuitas abundat artifici-bus: nec deest ei quicquam eorum quæ mari aduehi solent, cum habeat portus opportunos, qui abundè suppeditent res & Ascalonæ, & Ioppæ, & Iazæ, similiter etiàm Ptolemaidis, ciuitatis à rege conditæ. Iam in medio istorum locorum est sita, nec ab illis multum distat, sed ipsa per se omnia abundè habet, cũ sit & irrigua undiq; regio, & ad magnã securitatem munita. Nam Iordanus, fluuius ille perennis, circumfluit ipsam, in se ab antiquo continentem non minus aruorum quàm sex millia myriadum. Deinde ex uicinia sexaginta myriades hominum in ipsam peruenerunt, qui singuli possessionem centum iugerum agri sunt consecuti. Fluuius autem, perinde ut Nilus, circa tempus messis exundans, multum terræ irrigat, & circa regionem Ptolemæorum in alium fluuium illabitur, qui deinde in mare ingreditur. alij etiã qui uocantur Torrentes defluunt, qui loca illa ad Gazam & regionem Asotiorum inundant. Adhæc naturalibus munimentis circumdatur, cum ob angustias uiarum & præ-

Ptolemais.

Iordanis fluuius.

Iordani exundatio annua.

cipitia

cipitia ac fauces profundas, asperitatesq; montium qui eam ambiunt, irruptiones excludat, nec ab aliqua multitudine inuadi posit.

Narrabatur etiam, ex montibus Arabiæ uicinis prius metalla æris & ferri fuisse eruta: quæ postea, quo tempore Persæ rerum potirentur, fuerunt intermissa: quia qui tum præessent, culparét illa, ut inutilis & sumptuosi laboris, & per quæ etiam regio posset perdi. Ac quidem hæc ipsorũ criminatio ualuit: quia ferè per potentiam illorum qui intenti ijs erant, regio fuit perducta in alienas manus, cum illi inde in regionẽ nacti fuissent ingressum. Exposui ita strictim tibi, frater Philocrates, quæ etiã de his commemoranda fuerunt. deinceps exponam illa, quæ sunt ipsius interpretationis.

LXX interpretũ electio.

Elegit ergo Eleazarus optimos & eruditione præstantes uiros, utpote prę claris ortos parentibus: qui non solùm exercitati erant in literis Iudæorũ, sed etiam in studia & mores Græcorũ non segnem operam nauarant: quiq; ideo idonei erant ad legationes, & eas obi-

bant cum opus esset. Iam ad disputationes de legibus explicãdas ualde solertes erant. ijdem amplexabantur statum uitæ & morum medium, qui est optimus, deponentes à se asperitatem & barbariem animi: nec uolebant uideri arrogantes, & esse in aliqua opinione elationis aduersus inferiores, sed suauitatem animi in conuersationibus, & facilitatem audiendi alios, dexteritatemq́; respondendi ad singula, aptè & ordine recto declarare studebãt: deniq; omnes erant digni præside suo, & uirtute ipsius. Quàm uerò ipsum Eleazarũ amarent, hinc licebat cognoscere, quia inuiti & ægrè ab ipso discedebant. Ipse etiã ualde eos amabat, quod inde licebat colligere: quia præterquã quòd scripserat ad Regem de ipsis restituendis, multum etiam rogabat Andream, ut id negocij promoueret, & in alijs quibus possemus, ipsis gratificaremur. Cumq́; nos promisissemus nostram operam, & dixissemus ipsum non debere de istis sollicitũ esse: ipse respondebat, se etiam ualde angi animo ob istã rem. Compertum enim habere, Regem, cum

uirtutis

uirtutis studio & amore excellat, huius præcipuè curam habere, ut ubicunque locorum celebretur aliquis doctrina & prudentia prę alijs excellens, eum ad se accersat. nam & hoc ipsum dicere, & recte: Quòd si habeat apud se iustos & moderatos uiros, habeat secum regni sui maximum præsidium & munimentum: eo quòd illi liberè & intrepidè cõsulant, ad communem utilitatem illorũ quibus ipse beneuelit. Talesq; dicebat se animaduertere, esse illos ab ipso missos. Præterea iureiurando affirmabat, se istos uiros non dimissurum, si quod aliud suum negocium instaret. Nunc uerò dimittere illos, ad emendationem rei communiter omnibus ciuibus utilis. Nam ut quis bene uiuat, hoc situm esse in obseruantia & diligenti custodia legũ: hoc uerò acquiri & absolui multo magis ex auditione, quàm lectione. Ex horũ ergo & similium commemoratione, satis declarabat animi sui erga illos uiros affectum.

Ptol. regis erga doctos homines obseruantia.

Nunc pauca quædã ex illis quæ ipse nobis interrogantibus explicuit, dignũ fuerit commemorare, præsertim cum

 existi-

existimemus multis uideri, nonnulla in lege temerè comprehensa: ut illa quæ de cibo & potu, & animalibus illis quæ habentur impura, sunt tradita. Interrogantibus ergo nobis, quare cum sint unius creatione omnia condita, alia ad esum impura habeantur, nonnulla etiã ad tactum. hæc enim & alia multa uideri superstitiose tradita esse in lege, & obseruari etiã nimis superstitiose. Ad hæc ipse ita cœpit loqui:

Eleazari ad quæstionem ab Aristea & Andrea propositam responsio.

Cernis, inquit, quid possint & efficiant conuersatio & consuetudo. quia homines ex conuersatione improborũ deprauantur, & fiunt miseri per totam uitam. Si uerò cum sapientibus & prudentibus uersentur, ignorantiæ suæ emendationem ad uitæ rectitudinẽ consequuntur. Hinc primus Legislator noster distinctè & accuratè præcepit, quæ sunt pietatis & iusticiæ: & singula de his tradidit non solũ prohibitione, sed etiam cum præscriptione recti: ob oculos etiã positis malis & afflictionibus, quas Deus immittat authoribus delictorum. Nam primùm omnium ostendit, unum solum esse Deum, & eius potentiã

potentiam omnia peruadere, ita ut omnia ſint ea repleta, nec ipſam lateat quicquam eorum quæ in terra ab hominib. clàm fiant: ſed quæcunque quis uel iam faciat, uel pòſt ſit facturus, ea ſint illi aperta. Quibus quidem ita accuratè traditis, hoc demonſtrauit & effecit, ut ſi quis tantum cogitet de aliquo improbo facinore peragendo, nedũ ſi id peregiſſet, ſciret Deum id non latêre: ſicq; in tota lege ſua Dei maieſtatem & potentiam illuſtrauit. Hoc initio ita facto, demonſtrauit deinde, omnes alios homines, præter Iudæos, ſtultè multos ſtatuere Deos, & colere eos quibus ipſi ſint multo præſtantiores. Nam illos ſimulachra ex lapidibus & lignis confecta, habere pro imaginibus eorũ qui ipſis aliquid ad uitam utile inuenerint: atq; ita adorare illa, quæ manifeſtè uideant omni ſenſu deſtituta eſſe. Iam ut quis concedat, ipſos reſpicere ad facultatem, qua tempore inuentionis prædi ti fuerunt: hinc etiam ſtultos habẽdos, quia illi ipſorum inuentores non crearint neque produxerint quicquam, ſed ex creatis & productis quædã aut oſten

derint

derint esse utilia, aut ad meliorẽ usum composuerint. Vnde etiam hanc ob causam stultè & inaniter agere, dum habeant & colant pro dijs sui similes: & eo magis, cum inuenire liceat multos etiã nunc qui illis prioribus inuentoribus longè sint solertiores & ad inueniendum & ad intelligendum, quos tamen illi nunquam adorauerint: & tamen interim qui Græcorum talia finxerint & commenti sint de dijs, haberi apud ipsos sapientissimos. De alijs uerò, aiebat, longè stultioribus quid opus est dicere, ut de Aegyptijs & similibus, qui ad bestias & multa reptilia, aliaq́; animalia delapsi, ea uenerantur, & ijs tam mortuis quàm uiuis sacrificant? Hæc ergo singula diligenter contemplatus, utpote sapiens, & à Deo omnium rerũ cognitione instructus legislator noster, circummuniuit nos uallis indissolubilibus, & ferreis mœnibus, ut cum nullis prorsus alijs populis possemus ulla in re commisceri: sed permanentes & corpore mundi, & animo liberi à falsis opinionibus, unum Deum, & eum potentem supra uniuersam creaturam coleremus.

Aegyptiorũ idololatria.

coleremus. Ex quo Aegyptiorum sacri præsides, postquam multa ex disciplina nostra intentius perpenderant, & inde assumpserāt, nos Dei homines appellant: quod ex alijs nemini cōtingere potest, nisi uerum Deum colat. Sed ferè alij homines sunt cibi & potus & uestitus, in quo toto animo incumbunt. Nostri uerò his pro nihilo habitis, per totam uitam uersantur in contemplatione maiestatis & omnipotentiæ Dei. Hinc ergo ne per ullius impietatis communicationem inficeremur, néue conuersatione improborū deprauaremur, circumsepsit nos legitima sanctitate & puritate cibi, potus, tactus, auditus & uisus. nam in uniuersum omnia quæ ipse sanxit nobis, habent naturalē caussam, & ita diuinitùs gubernantur: habetq́; unumquodq; eorum quo uel abstinemus uel utimur, caussam & rationē profundam. Ex quibus unum & alterū tibi, exempli causa, cursim exponam, ne in has abiectas & leues de legislatore nostro cogitationes incidas, quasi ipse pro muribus, mustelis & similibus tantopere sollicitus, talia legibus suis ordinarit:

ordinarit: sed ut perspicias, omnia ab ipso grauiter & sanctè instituta esse iusticię causa, ad morum conformationē, & ad animos pijs & sanctis cogitationibus imbuendos. Nam ex uolatilibus, quibus utimur, omnia sunt mansueta, & excellunt puritate, nutriunturq; tritico & leguminibus: ut sunt columbæ, turtures, attagenę, perdices, anseres, & id genus alia uolatilia. quæ autem nobis sunt prohibitæ uolucres, illas inuenies esse agrestes, carniuoras, in alias uiolentas, & illas mansuetas ad suum nutrimentum diripientes: nec uerò illas solū, sed & agnos & hœdos, ipsosq; homines & mortuos & uiuos, uiolenta sua rapacitate petunt. Ideo eas insigni apposita nota, uocauit immundas: hinc docens, eos quibus tulerat leges, debere etiam in animis suis iusticia uti, nec quenquam potentia & uiribus suis fretos subiugare, aut re ulla spoliare alios, sed totam uitam suam instituere & gubernare secundum iuris rationem, ad imitationem & exemplū illorum mansuetorum animalium, quæ leguminib. ex terra nascentib. uescantur, & nullam uim

Quæ nám Iudæis munda uel immunda censeantur.

uim usurpent ad alia sui generis absumenda. His itaque quasi symbolis quibusdam, legislator uoluit ostensum intelligentibus, ut cogitarent se debere esse iustos, & nihil per uim agere, neque fiducia potentię & uirium suarum alios opprimere. Nam cum non permisit attingere iam enumerata animalia propter impetus & inclinationes illas, quas singula habent: quomodo non prorsus iudicauit cauendum esse, ne moribus & uita ad ipsorũ naturam peruersè afformaremur? Ita quę nobis cõcedit in omnibus, ut uolatilibus, ita pecoribus, figuratè & ad morum informationem statuit. Nam quòd præcepit, pecora geminis & fissis debere esse ungulis: hoc symbolum eò tendit, ut diligenter, prout decet, discernamus actiones nostras. cum enim conatuum & totius corporis robur fulciatur, & quasi colligatur in humeris & cruribus, hoc signo monere uoluit, ut omnia conaremur & perficeremus cum selectione, iuxta normam iusticiæ: idq; hanc etiam ob causam, quia simus magno discrimine seiuncti ab alijs hominibus, quorum pleriq; se

ipsa

ipsi mutuo commercio inquinent, cum magna iusticiæ uiolatione. Atq; de hoc etiã ciuitates & regiones integræ gloriantur, in quibus impunè est, non solũ cum masculis commercium habere, sed etiã puerperas & filias polluere: à quibus nos longè sumus seiuncti. Quo autem in loco est hæc distinctionis admonitio, in eo est etiam suo charactere expressum memoriæ & recordationis præceptum. Nam cum dicit, Quæcunque habent fissas ungulas, & ruminant: ibi manifestè intelligentibus proponit signum memoriæ. nam ruminatio significat memoriam & recordationem, ac quidem præcipuè uitæ & constitutionis nostræ: & quòd uita constat & conseruatur per alimenti sumptioné. Vnde similiter etiam in Scriptura cohortatur ille qui dicit: Memoria recordator Domini, qui fecit in te magna & mirabilia. Apparent enim illa magna & admiranda, cum rectè considerantur: ut primùm ipsa corporis compages, nutrimenti dispensatio, & singulorũ membrorũ sua certa figura: deinde, & multo magis, sensuum dispositio, & mẽtis uis

atq;

atq; agitatio inuisibilis: tum etiam eius uelocitas ad quiduis agendum, & inuentio artium in immensum sese extendunt. idcirco iubet nos hæc considerare, & meminisse, quòd omnia iam commemorata uirtute diuina, ut sunt condita, ita conseruentur. Adhæc etiam distinxit tempora, & pulchrè accomodauit ad perpetuò usurpandam istam recordationem de Deo, omnia gubernante & conseruante. Nam cùm cibus & potus est capiendus, tum statim iubet omnes conuenire & adesse, ad libationes & precationes pias peragendas. Quinetiam in uestitu nobis indicia & signa illustria huius memoriæ tradidit: similiter etiam in portis & ianuis mandauit præcepta Dei affigi, ad memoriá eius habendam. Atq; etiam in manibus iubet circumplicitum Dei signum expressè & manifestè gestare: quo hoc planè monstrat, omnia esse instituenda & peragenda iustè cum memoria creationis nostræ, & in primis cum timore Dei, qui semper & in omnib. negocijs adesse debeat. Iubet præterea & cubitum euntes, & de lecto surgentes, ex

ista menti humanæ incomprehensibili uicissitudine, & alteratione somni & quietis, cōsiderare, & quidem diligenti animi contemplatione, motiones & uices ac successiones in operibus Dei.

Ostendi ita tibi in expositione ungularum fissarū & ruminationis, præstantiam oraculi legitimi, de distinctione, delectu & memoria, ut uideres non temerè ista, prout in animum inciderint, à legislatore nostro constituta esse, sed ad ueritatis & rectæ rationis declarationem. Atque ut de esu & de cibis disposuit, ita etiam de singulis quæ ad tactum & auditum pertinent, diligenter præcepit: iubēs ut neq; ageremus neq; audiremus quicquā temerè: neq; etiā orationis facultate confisi, ad iniusta delaberemur. Horumq; rationes & causas similiter in naturis bestiarum, quas prohibuit, est inuenire. Nam mustelæ & murium, & id genus aliarum bestiarum quæ sunt prohibitæ, natura est damnosa, & ad nocendum prona. mures enim omnia uastant & corrumpunt, non solùm quantum ad ipsorum nutrimentum attinet; sed etiam, quia

Præcepta de tactu & auditu.

quæ

quę inuadunt, illa omnino corrumpũt, & reddunt homini inutilia. Et mustelę natura est peculiaris, quia hoc animal præter iam commemoratam nocendi inclinationem & facultatem, hoc etiam proprium habet, ut auribus concipiat, ore uerò pariat fœtum suum. Quo significatur, hanc naturam & consuetudinem hominũ esse impuram, qua quæ auribus percipiant, uerbis exaggerata efferant ad alios malis inuoluẽdos, inquinantes in hoc se immundicia non leui, dum planè impietatis fœditate cõtaminantur. Ex quo præclarè Rex uester facit, qui (ut accipimus) hoc genus hominũ supplicio solet afficere. Hic ego: Tu uideris mihi loqui de delatoribus. nam hos ille tormentis & supplicijs capitalibus, ijsq; acerbis prosequitur. Tum ille: Hos ipsos & ego intelligo. nam horũ uigilantia, est scelerata aliorum hominum pernicies. Nostra uerò lex iubet, ut neminem neq; dicto neq; facto quis lædat. Atq; ita quantũ breuitas permisit, de his disseruimus, ad ostendendum hoc tibi, omnia in legibus nostris esse statuta ad iusticiam:

Delatores apud Aegyptios capitaliter puniri.

neq; quicquam temerè aut ſeuerius & durius eſſe ordinatum & propoſitum, ſed ut per totam uitam & in actionibus omnibus exerceremus & uſurparemus iuſticiam erga omnes homines, & Dei gubernantis omnia nunquam obliuiſceremur. Ita ergo, & quæ de cibis, & quæ de beſtijs ſunt tradita, omnia ſpectant eò, ut iuſticia excolatur, & hominum ſocietas & conuerſatio ſit iuſta. Mihi itaq; uidebatur ſingulorum rationem pulchrè expoſuiſſe. nam dicebat etiam de uitulis, arietibus & hircis, qui offerrentur, quos omnes ex gregibus & armẽtis deligerent manſuetos, & nihil prorſus quod ferum & indomitũ eſſet mactarent: ut ne ſacrificantes ex legiſlatoris ordinatione alicuius elationis & ſuperbiæ anſam arripere, & ſibi adſcribere poſſent, eo quòd ſacrificans omnino faciat oblationem pro animi ſui affectione. Atq; hæc fuerunt tractata in collocutione, memoratu (ut ego puto) digna: quæ tibi Philocrates, propter ſtudium tuum ſingulare cognoſcendi res utiles, non potui non exponere: ut cognoſceres legis illius maieſtatem,

Animalia ſacrificari ſolita cuiuſmodi.

ſtatem, ſanctitatemq;, & mentem in natura rerũ reconditã. Nunc ad inſtitutũ.

Eleazarus peractis ſacris, & adornatis regi muneribus, dimiſit nos cum ſecuritate itineris. Poſtquam autem peruenimus Alexandriam, nunciatumq; eſſet Regi nos aduenisse, Andreas & ego ſtatim uocabamur in aulam: & Rege comiter ſalutato, obtulimus ei literas Eleazari. Qui cum ualde cuperet ſecũ habere uiros illos miſſos, mandauit reliquos omnes qui negociorum cauſa adeſſent ſecedere, & illos uocare: quæ res ut inuſitata, mouit omnibus admirationem. quia hoc in more erat, ut qui ob priuatum aliquod negotium ueniſſent, quinto demum die in conſpectum regis peruenirent: qui uerò à regibus & ciuitatibus præſtantibus miſsi eſſent, illi ægrè poſt triginta dies in aulam admitterentur. Hos autem uiros maiori iudicans honore dignos, & reſpiciens etiam ad excellentiam eius à quo miſsi eſſent, remotis qui uiderentur debere abeſſe, deambulans expectabat, donec aduenientes ſalutaſſet. Quos quidem ingreſſos cum muneribus miſsis, & ua-

Aduetus interpretũ in urbem Alexandriam.

rijs pellibus, in quibus lex aureis literis lingua Iudæorum perſcripta erat, quarumq́; membranæ mira arte elaboratæ erant, & ita compoſitæ ut oculis diſcerni non poſſet earum compoſitio, Rex ut uidit, de libris interrogauit. Qui poſtquam illos inuolutos reuelaſſent, & membranas explicuiſſent: ille diu ſubſiſtens, cum adoratione ferè ſepties ita eſt locutus: Gratias ago uobis, uiri, ſed maiores ei qui uos miſit, maximas uerò Deo illi cuius hæc ſunt oracula. Hæc unanimiter approbãtibus, uoceq́; una & illis qui aduenerant, & qui cum Rege erant dicentibus, Bene rex facis: ille repletus gaudio, lachrimas effundere cœpit: quia animi uehemens intentio ob aliquam rem magnam & glorioſam, quæ exoptata contigit, ſolet elicere lachrimas. Hinc iuſsit illos in ordinem offerre & ſeponere uolumina legis. hocq́; facto, ſalutans excepit illos, & dixit: Rectum erat, uiri pietate inſignes, me primùm exhibere honorem illis ob quæ uos accerſiui huc: deinde uobis præbere dextrã: ideo illud prius feci. Hic autem dies in ſingulos annos

Salutatio Regis interpretibus facta.

per

per totam uitam meam erit mihi ſolennis & magnus, quo uos ad me ueniſtis. Et quia contigit ut ad me ueniretis tempore illo, quo ego nauali aduerſus Antigonum prælio uictoria ſum potitus: ideo uolo hodie uobiſcum cœnare. Iuſſitq; ſuo conuenienti ordine & modo conuenire & adeſſe omnes magnates & potentiores ſuos, interque eos nos quoq;, cupidos & paratos. Diuerſoria uerò in quibus illi ſeniores quieſcerent & morarentur, mandauit illis quæ proximè arcem decentiſsima eſſent dari, & ſimul quæ ad conuiuium attinerent adornari.

Nicanor autem, medicorũ princeps, accerſitum Dorotheum, cui hoc muneris commiſſum erat, iuſsit effectam curare ſingulorum adornationẽ. nam ita à Rege ordinatum fuit, quod nunc etiã cernis, ut quot eſſent ciuitates, quę ſuppeditarent ea quæ ad cibum, potum & lectiſternia attinerent: tot eſſent etiam præfecti eorum, qui exercitati & aſſuefacti, cum qui ad Regem ueniſſent, pro more omnia adornarent ſine omni moleſtia & mora: id quod etiam circa hos

Nicanor.

Cõuiuij adornatio.

hospites est factum. Nam Dorotheus, homo diligentissimus, illis præerat: qui curauit omnia sibi commissa, & ad huiuscemodi exceptiones destinata, expandi & substerni, & iuxta Regis uoluntatem sessionem etiam in duas partes diuisit. Nam rex uoluit mediā partem illorum uirorum ante se discumbere, reliquos post suum solium: nihilq; intermittendum putauit, quod faceret ad honorandos illos uiros.

Primi diei conuiuium.

¶ Postquam autē discubuissent, iussit Dorotheum omnia peragere pro more illorum qui ex Iudæa aduenire soleant. is ergo sacros præcones, sacrificatores, & alios qui solerent peragere precationes, accersiuit. sed illi Eleazarū seniorē sacerdotem ex illis qui aduenerant rogarunt, ut faceret uota. qui cum conuenienti reuerentia stans dixit: Rex, impleat te Deus omnipotens omnibus illis bonis quæ creauit: detq; & efficiat ut ea tu, uxor, liberi & amici habeatis per omne uitæ tēpus affluētia & firma. Ad hæc ab illo dicta excitatus est magnus applausus, cum clamore & exultatione, qui satis diu durauit. hinc con-

uersi

uerſi ſunt ad oblectandum ſe illis quæ apparata erant. Tum miniſtri omnes, ex Dorothei præſcripto & ordinatione miniſtrantes, expediebant ſua munia: inter quos etiã regij pueri erant, quiq; apud regem in magno eſſent honore.

Ibi Rex poſt aliquantulum ſpacij, per occaſionem captatam, ſedentibus illis ordine ſecundum ætatem, eum qui primum locum in ſeſsione habebat interrogauit: QVOMODO regnum ad finẽ 1
uſq; retinuerit extra lapſum & offenſionem? Ad quod ille paululum cunctatus, reſpondit: Si in tota tua gubernatione imitatus fueris æquitatem & manſuetudinem Dei. nam dum ita indignos quidem proſequeris manſuetudine & longanimitate, dignos uerò (quemadmodum par eſt) tractabis honorificentius & mitius, illos etiam de ſua improbitate detrudes, & perduces ad pœnitentiam eius.

Hoc collaudato, proximum interrogabat: QVOMODO quodq; inſtituat 2
& agat? Ille reſpondit: Ita ipſum ſingula rectè acturũ, ſi quod iuſtũ eſt erga omnes cõſeruet, ex eo quod ſtatuat om

nem cogitationem suam Deo notam esse: & in primis, si cũ timore Dei actiones suas inchoet, in nulla earum interruptum & parum commodum processum habiturum.

Hoc etiam admodum benignè audito,
3 sequentẽ interrogabat: QVOMODO posset nancisci & retinere sibi animis consentientes amicos? Cui ille: Si illi uiderint te magnam curam habere illorum cœtuum, quibus præsis: tu uerò ita hoc facies, si cõsiderabis, quomodo Deus iuuet genus humanum, qui ualetudinem ipsis, alimenta, uictum, & alia omnia præparat temporibus suis.

Suffragatus & huic, sequentẽ interro
4 gabat: QVOMODO in iure dicendo, & iudiciorũ sententijs ferendis, posit laudẽ & approbationẽ assequi apud illos etiã qui nõ sint sui cõpotes facti uoti? Ille dixit: Si omnib. te prębueris sermone æquabilem, & nihil neq; superbè neq; pro tua potentia egeris contra delinquẽtes. Hoc aũt ita facies, si Dei obseruabis administrationem & cõstitutionem, qui dignis perficit uota ipsorũ: quos aũt non uult participes fieri suorũ

uotorũ,

uotorum, illis aut per insomnia, aut factis & actionibus ipsis ostendit, ipsorũ uota esse noxia: neq; eos uel pro ipsorũ delictis, uel pro suæ potentiæ magnitudine affligit, sed æquitate erga illos utitur.

Et hũc suis laudib. prosecutus, interrogabat eũ qui sequebatur: QVOMODO 5
in rebus bellicis posset esse inuictus? Ille dixit: Si neq; in multitudine, neq; in potentia & uiribus fiduciá tuam collocaueris: sed Deum semper inuocaueris, ut tibi iustè omnia agenti, conatus & consilia dirigat tua.

Cum hunc etiam approbasset, interrogabat alium: QVOMODO existat 6
hostibus formidolosus? Ille dixit: Si & armorum & potentiæ multo apparatu instructus fueris, & hæc longiore tempore detinueris ad negocij finitionem, compositionemq́;, quasi inania extra omnem rei aggreſsionem. Etenim & Deus utitur dilatione, & ita per declarationem potentiæ suæ omnium animis incutit terrorem.

Hoc etiam collaudato, ad sequentẽ dixit: QVID sibi ad uitam degendá 7
poſsit

posſit eſſe optimum? Ille ait: Hoc cognitum habere & ſtatuere, Deum uniuerſorum dominari: nosq; etiam in illis quæ nobis maximè ſunt glorioſæ actiones, non dirigere cõſilia noſtra, ſed Deũ omnia perficere & gubernare pro ſua potentia.

Comprobata & huius ſententia, in-
8 terrogabat alium: QVOMODO & ipſe poſſet omnia conſeruare & tueri integra & ſalua, & tandẽ eundem rerum ſuarum ſtatum poſteris etiam tradere ad perpetuitatem quandam? Ille dixit: Orando aſsiduè Deum, ut bona de rebus agendis capias conſilia: & monendo liberos, ne efferantur dignitate & opibus, neúe putent ſe iſta habere ex ſe, ſed ſciant Deum ea largiri.

Suffragatus & huic ſententiæ, ex ſe-
9 quente percontabatur: QVOMODO quoſuis euentus moderatè ferat? Ille inquit: Si tibi perſuaſeris, homines ita creatos à Deo, ut & malorum & bonorum maximorũ in uita fiant participes: nec inueniri hominem, qui ſit huius uiciſsitudinis expers: Deum uerò contribuere animum æquum, pro quo ille ſit orandus.

Hoc

Hoc etiam benignè & cum approbatione audito, dixit, Omnes præclarè respōdere: sed interrogato adhuc uno tantum, uelle in præsens desistere, ut conuersis ad læticiam & oblectationem liceat hilaribus esse: sequentib. uerò sex diebus, uelle etiam ex reliquis aliquid addiscere. Deinde quæsiuit ex proximo QVIS finis esset fortitudinis? Ille respondit: Si quod in rebus arduis & periculosis fuerit rectè deliberatum & constitutum, id etiam ita pro animi sententia expediatur. Sed tibi, ô Rex, à Deo præclarè omnia perficiuntur, qui recta & salutaria habes proposita. Acclamantibus omnibus ad hæc, & applausu suam approbationem declarantibus, Rex ad philosophos, qui non pauci aderant, dixit: Ego arbitror istos homines excellere uirtute, & præ alijs esse intelligentes, qui ex tempore ad huiusmodi quæstiones ita aptè respondent, omnes à Deo sermonis sui initium capientes.

Tum Menedemus philosophus Eretriensis: Rectè sanè, inquit, Rex. Nam cum à Deo omnia gubernentur, & rectè

hoc ſtatuamus, hominem eſſe Dei creaturam: conſentaneum eſt, ut ij omnes ſui ſermonis uim & rectitudinem à Deo
4 principaliter petant. Hic cum rex innuiſſet, ipſe deſijt de his uerba facere: ac deinde conuerſi ſunt ad hilaritatem conuiuij, quod ad ueſperam demum eſt ſolutum.

Secundi diei conuiuiū.

¶ Poſtridie rurſum eodē modo & ordine & conuiuium erat apparatum, & ſinguli diſcumbebant: ibi Rex, cum uiſum eſſet commodum interrogare aliquid ex illis uiris, qui ſequebantur eos qui pridie reſponderāt ad interrogata, cœpit cū undecimo colloqui, quia decem die priori erant interrogati. ac ſilen
11 tio facto, quærebat: QVA ratione diues permanere poſſet? Tum, qui interrogatus erat, paululum moratus, dixit: Si nihil præter regni dignitatem & per luxum egeris, ſiq; ſumptus nullos in inania & inutilia impenderis: tuos uerò ſubditos ſtudueris beneficijs tuis perducere in beneuolentiam erga te. Nam Deus eſt ſummè beneficus, & omnium bonorum cauſa: quem imitari oportet.

Collaudato hoc, Rex alterum interrogabat: QVOMODO ueritatem diligere & colere posset? Ille respondit: Si primùm statueris, magnum dedecus esse omnibus hominibus, mentiri: multo uerò magis, regibus: qui cum habeant potestatem agendi quæ uelint, cur mentiantur? Deinde si hoc etiam consideraueris: Deũ esse ueritatis amatorẽ. 12

Hoc etiam ualde approbato, conuersis oculis in sequentẽ, dixit ad eum: QVAE esset doctrina, & qui fructus sapientiæ? Ille respondit: Quemadmodum tu mala quidem recusas habere, bonis uerò omnibus abundare cupis, sapienter egeris, si similiter affectum te erga subditos & delinquentes exhibueris, honestos uerò & probos uiros humanius & animo æquiori monueris. Nam Deus etiam in sua administratione omnes homines æquitate prosequitur. 13

Collaudato hoc, ad sequentẽ dixit: QVA ratione posset esse humanus? Ille respondit: Si consideraueris, quàm longo tempore, & in quantis miserijs genus humanum nascatur & crescat: 14

quodq;

quodq; ideo nec facilè punire oportet, neq; accusare alios, ex hac cogitatione, quia uita humana per se obnoxia sit doloribus & afflictionibus. Ex horum enim diligenti consideratione inclinaberis ad misericordiam: & eo magis, si Deum etiam cogitabis esse misericordem.

Approbato & hoc, proximum interrogauit:
15 QVI mores in regia administratione essent in primis necessarij? Ille dixit: Vt quis se seruet immunẽ ab omnium munerum corruptione: ut sit sobrius maiori uitæ tempore: ut iusticiam omnibus rebus præferat, & eius amatores amplectatur singulari beneuolentia: quia & Deus amat iustos.

Hoc etiam suis laudibus ornato, ad
16 alterũ dixit: IN quo consisteret pietas? Ille: In eo, inquit, ut persuasum habeas, Deũ omnia in omnibus agere & scire, neque ipsum latêre quicquam quod homo uel bene uel malè agat. proinde si, quemadmodũ Deus totum mundum sua benignitate fouet, & tu similiter feceris, nunquam impinges & delinques.

Hoc

Hoc etiam cum acclamatione appro bato, dixit ad ſequentem: QVIS eſ- 17
ſet finis, & quod officium regnandi? Ille dixit: Rectè ſeipſum regere: & quidem ita nihil ex confidentia opum & gloriæ concupiſces, quod ſit elatum & indecens, ſi ſortem tuam diligẽter perpenderis. Nam omnia tua ita tibi aſſunt tanquam nihil: & Deus uacat omni cupiditate plurium, & eſt æquus. quod etiam tu, ut homo, conſideres: neq; multas iuriſdictiones ad tuum regnum pertrahere cupias.

Laudato eo, proximum interrogabat: QVOMODO poſſet habere opti- 18
mas cogitationes, deliberationesque? Reſpondit ille: Si ſemper propoſueris tibi iuſta, & ſtatues iniuſticiam eſſe uitę priuationem & perniciem: iuſtis uerò Deum ſemper adornare bona.

Hoc approbato, ad ſequentem dixit: QVOMODO in ſomno quietus eſſe poſ- 19
ſit? Ille dixit: Quæris rem explicatu difficilem. nam in illis quæ in ſomno dormientibus eueniunt, non regimus nos ipſi, ſed ducimur ſenſu irrationali circum illa, quæ enim utcunq; incide-

runt, illis afficimur tanquam ijs quę cernamus: idq́; fit sine ratione, quatenus putamus nos uel in mare ferri, uel nauibus uehi, aut uendere aliquid, aut uolare sublatos, aut peregrinari, idq́; genus alia facere, quæ postea experimur non extitisse. Licet autem hæc sit difficultas in hoc negocio, tamen quantum ego possum assequi intelligentia mea, ita puto tibi faciendum esse Rex, ut omnia quæ & agenda & dicenda sunt tibi, illa referas ad pietatem. Nam ut ipse expertum habes, dum meditaris & agis ea quæ sunt uirtutis, interim neq; gratificaris alicui præter rationem, neq; potentia confisus ius tollis. Ferè autem, quibus in negocijs quis uigilans multū uersatur, in illis etiā in somno animus eius occupatur. Hinc ergo, qui uigilans omnem cogitationē & actionem suam ad honestissima & optima habet destinatam, ille etiam in somno inde rectas habet cōmotiones: sicut & tu Rex perpetua es animi æquabilitate præditus.

Hoc etiam cum applausu audito, ad sequentē dixit: Quoniam tibi decimo loco est respondendum, ubi pronunciaris sen-

nis ſententiam tuam, conuertemur ad cœnationem. Ex te autem cupio cognoſcere: QVOMODO nihil egerimus in- 20
dignum nobis? Ille inquit: Inſpice aſsiduè in tuam gloriam, & excellentiã dignitatis tuæ, ut ita conſentanea illis & loqui & cogitare ſtudeas, ex hac animi ſententia: Quia omnes quibus tu imperas, de te cogitent & loquantur. Nam nihil prorſus in te debet eſſe ſimulatum & fictum: quemadmodum neq; perſonam illam quam ſuſtines, fingere & ſimulare potes. Hoc alij in te cernentes omnes, ſimiliter ſtudebunt agere. uerùm tu nihil ſimulas, neq; es rex perſonatus: ſed præſtas regem uerum, ex gratia Dei, qui pro tuorum morum pręſtantia tibi imperium dignũ contribuit. Hæc omnia cum Rex cum magno approbationis ſuæ applauſu accepiſſet, & deinde conuiuij hilaritatem in ſatis longum tempus protraxiſſet, tandem iuſſit uiros illos ducere cubitum. Quo facto, & finita hac conuiuatione, apparabantur quæ in ſequentis diei conuiuiũ inſtruendum pertinerent.

¶ Sequẽti ergo die, cum idem diſcũ- *Tertij diei conuiuiũ.*
bentium

bentium ordo esset, Rex ubi putauit adesse tempus quærendi aliquid ex illis, primum ex reliquis nondum interrogatis hac allocutus est interrogatione:
21 QVOD imperiũ esset optimum? Respondit: Sibi ipsi imperare, nec rapi ab affectibus suis. Nam hoc quidem est in natura omnium hominum, ut sint animis proni & inclinati ad aliquid prosequendum. & hinc uulgus ferè putat se debere inclinari ad commessationes, potationes, & alias huius generis uoluptates: Reges uerè existimant, sibi pro suæ potentiæ & dignitatis amplitudine conuenire regionum subiugationem: sed modus in omnibus rebus rectus est, & probatur. Tu ergo Rex, conserues & tuearis illa quę Deus tibi contribuit: quę uerò ad te non pertinent, & ad quæ non datur tibi accessus iustus, illa ne concupiscas.

His delectatus, ad sequentem dixit:
22 QVOMODO posset esse liber à uicio inuidiæ, ita ut ipse nemini inuideret? Ille interiecta breui mora, dixit: Hoc prę-cipuè modo, si ita tecum cogitaueris, Deũ esse qui distribuat & largiatur regibus

gibus potentiam & opum affluentiam, nec esse quenquam regem ex sese. id quod inde patet, quia omnes cupiunt cõsequi hanc dignitatem: sed non possunt, cum sit Dei donum.

Hoc multis collaudato, ad sequentẽ
dixit: QVOMODO spreuerit hostes? 23
Ille dixit: Si studueris omnes homines beneuolentia prosequi, & ita tibi paraueris amicitias illorum, non te turbabit hostis ullus: sed ita promeritum & in gratia esse apud omnes homines, est præclarũ donum Dei, quo ab illo præstantius non licet consequi aliud.

His approbatis, sequentem respondere ad hanc quæstionẽ iussit: QVO- 24
MODO posset esse in perpetua gloria & fama apud homines? Ille dixit: Si fueris munificus, & propensus ad alios promptitudine animi & beneficijs demerendos, nunquam te deficiet gloria. Sed ut ista iam dicta tibi perpetuò assint, Deus semper inuocandus erit.

Hoc cũ approbatione excepto, pro-
ximum interrogabat: APVD quos 25
conueniret gloriose & honorificè se gerere? Ille dixit: Alij omnes putant

hoc faciendũ esse apud illos, qui amicè erga nos sunt affecti: ego autem existimo hanc honorificam uenditationem cum gratia ciuilis moderationis usurpandam coram illis, qui in contrarijs gloriam & laudem quærunt, ut hoc modo illos etiam traducamus ad id quod conueniat, & prosit illis. Sed Deus erit orandus, ut hæc ille perficiat, qui omnium animos gubernat & moderatur.

Suffragatus huic, sextũ pronunciare iussit sententiam suam ad hanc quæ-
26 stionem: QVIBVS esset gratificandum? Ille dixit: Parentibus perpetuò, & in primis, quoniam Deus maximum dedit præceptum De honorandis parentibus: secundo loco amicis, quod idem uult cum dicit, Amicum ex æquo animæ tuæ. Sed tu Rex præclarè facis, qui omnes homines in tuam amicitiam pertrahere studes.

Hoc etiam approbato, sciscitabatur
27 ex sequenti: QVID esset dignum cultu decente, & exornatione? Ille inquit: Pietas. hæc enim & ipsa est excellens quædam pulchritudo, quæ uim suam sitã habet in charitate, dono Dei: quam

quam tu etiam posſides, & in ea omnia bona complecteris.

Ad hęc amico admodum applauſu edito, ad ſequentem dixit: QVOMODO 28
offenſione aliqua imminutam gloriam recuperare poſſet? Ille inquit: Tu quidem non potes labi & offendere quenquam, qui in omnes beneficia confers, unde germinat beneuolentia: quæ cum ſit ſuperior maximis armis, præſtat maximū munimentū & præſidium. ſed ſi qui ſolent delabi in offenſas, illi ea quibus offendunt alios, non amplius faciant: ſed reconciliatis animis offenſorū, iuſta agant. Verùm hoc eſt donum Dei, bonis & non malis actionibus deditum eſſe.

His oblectatus, ad ſequentem dixit:
QVOMODO quis uacuus eſſe poſsit à 29
triſticia? Ille reſpondit: Si neminem læſerit, ſed omnes ex amore & ſtudio colendæ iuſticię iuuerit. huius enim fructus pariunt ſecuritatem, & tranquillitatem animi. Interim tamen Deus erit orandus, ne quę præter animi noſtri uoluntatē & ſententiā incidere ſolent, ut obitus, morbi, mœſticia, & ſimilia, illa

etiam eum turbent. Sed tibi, pietatis
cultori, nihil horum accidere poteſt.
Rectè autem & hoc approbato, deci-
30 mum interrogabat: QVID eſſet in
primis glorioſum, & homine dignum?
Ille dixit: colere & uenerari Deum, non
muneribus & ſacris, ſed animi puritate:
& hoc ſancto ſtudio cogitandi & con-
ſiderandi, ut omnia ab ipſo creentur, &
gubernentur ſecundum uoluntatem ſu
am. Ad quem quidem tu es animo &
ſententia tua perpetuò conformatus:
ſicut hoc licet facile omnes cognoſcere
ex illis quæ egiſti, & agis. Tum Rex ma
iore acclamatione comprobationis ſuę
ipſos omnes proſequebatur: compro-
bantibus ipſos etiam alijs qui aderant,
& præcipuè philoſophis, quibus illi
longè præſtantiores erant & ſtudijs ui-
tæ & orationis uſu, ut qui à Deo omniũ
caperent initia. Hinc Rex ad hilaritatẽ
conuiuij & inuitationum redijt.

Quarti diei conuiuium.

¶ Poſtero die, cõuiuio inſtructo ad e-
undem modum, cum Regi eſſet uiſum
opportunum, incipiebat interrogare il-
los qui ſequebantur eos qui iam reſpõ-
31 derant, ac ad primum dicebat: NVM
prudentia

prudētia ſtudijs & doctrina parari poſſet? Ille dixit: Eſt hic habitus animi, qui à diuina uirtute dirigitur ad proſequenda omnia honeſta, & contraria auerſanda.

Suffragatus huic, ſequentem interrogabat: QVID in primis faceret ad 32
ualetudinem tuendam? Ille reſpondit: Temperantia. Sed hanc non licet aſſequi, niſi Deus ad eam mentem præparet, & conformet.

Hoc approbato, ad aliū dixit: QVOMODO 33
parentibus dignas quis poſſet referre gratias? Ille dixit: Nulla prorſus triſticia & moleſtia ipſos afficiēdo. Sed hoc non conceditur, niſi Deus mentis dux & gubernator extiterit in conſilijs & actionib. dirigēdis ad optima queq;.

Suffragatus & huic, ad ſequentē dixit: QVOMODO quis fieri poſſet cu- 34
pidus audiendi? Si, inquit ille, exiſtimauerit utile eſſe omnia cognoſcere, ad hoc, ut ex auditis aliquid ſeligat, quod cum tempus poſtulet, depromat, & in agēdo ſequatur: ſub gubernatione tamē & quaſi manuductione Dei, quia ab ipſo actiones ad ſuos euentus perducuntur.

Hoc comprobato, ad ſequentem di-
35 xit: QVOMODO quis nihil egerit con
tra leges? Ad hoc dixit ille: Ita potue
rit aliquis obtemperando ſequi leges,
ſi ſtatuerit, Deum cogitationes & intel-
ligentiam ſuggeſsiſſe legumlatori ad
ferendas leges tales, in quibus ſalus ho
minum conſiſtat.

Approbato hoc, ad ſequentem dixit:
36 QVAE eſſet cognationis utilitas? Ille
reſpondit: Si rem exiſtimare uolumus
ex euentis, ut in aduerſa quidem fortu-
na unà deijciantur, affliganturque, pro
magnitudine ipſorum mutuæ cogna-
tionis (Quæ cum fiunt, & gloria ſequi-
tur, & cognationis uinculum fit arctius.
quoniam cognatio, beneuolentia &
beneficentia temperata, fit omnino in-
diſſolubilis:) in fortuna uerò ſecunda
ultra res ipſorum nihil amplius requi-
rant, & aliunde petant: ſed Deus oran-
dus erit ſuppliciter, ut omnia pſperet.

Hoc ſimiliter approbato. Sequentem
37 interrogabat: QVOMODO quis poſſet
ſine metu eſſe? Ille dixit: Si habuerit
mentem nullius malæ actionis ſibi con
ſciam, ex beneficio Dei, dirigentis ani-
mum

mum ad consultationes de omnibus rebus bonas.

Huic suffragatus, ad alium dixit: QVOMODO quis posset in promptu habere rationem rectam? Ille dixit: Si 38
semper respexerit ad hominum infortunia, & inde hoc didicerit, Deum adimere alijs secundam fortunam, alios uerò extollendo euehere ad dignitatis decus.

Hoc etiam approbato, sequentem hortabatur ostēdere: QVOMODO neq; 39
ad ignauiam, neq; ad uoluptates distraheretur? Ille inquit: Si ob oculos habueris, & consideraueris, te præesse magno regno, & multis imperare, nec debere mentem ad alia traducere, sed circa istorum administrationem retinere animi cogitationes & curas: interim tamē orandus erit Deus, ne quid omittas eorum quæ sint officij tui.

Hoc collaudato, decimum interrogabat: QVOMODO posset cognoscere 40
dolosè secū agentes? Ille respondit: Si obseruaueris, quàm sit cuiq; uita libero homine digna, & quàm cōstans certaq; morum æquabilitas in salutatio-

nibus

nibus, consultationibus, & reliqua conuersatione, in beneuolentia & reliquis uitæ officijs nihil ultra modum agant. Deus autem tibi, Rex, mentem ad optima diriget. Rex cum applausu hoc accepto, & simul omnibus alijs nominatim collaudatis, idq; etiam facientibus alijs qui aderant, deinde conuertuntur ad hilaritatem canentium.

Quinti diei conuiuium. ¶ Sequenti die Rex similiter captata opportunitate, interrogabat sequenté:
41 QVAE esset maxima negligentia? Ille ad hoc respondit: Si quis non curat liberos, nec eos educando quàm diligentissimè informat. Nam oramus Deum semper non tam pro nobis, quàm pro liberis nostris, ut illis assint omnia bona. ut autem uerè cupiant & possint acceptare temperantiæ disciplinam, hoc est gratiæ & uirtutis diuinæ.

Hunc fassus rectè dixisse, alium inter-
42 rogabat: QVOMODO amator patriæ quis extiterit? Ille dixit: Si ita statuerit secum, honestũ esse & uiuere & mori domi: apud peregrinos uerò, reputet egentes quidem contemni, diuites uerò male audire, tanquam ob turpitudinem ali-

nem aliquam exulent. Verùm tu, Rex, si perges beneficè tractare omnes, quemadmodum hoc diligenter facis, Deo contribuente tibi erga omnes tam benignam uoluntatem, habeberis amator patriæ.

Hoc audito, ex eo qui sequebatur quærebat: QVOMODO quis cum u- 43
xore posset commodè & consentienter in coniugio degere? Ille dixit: Hoc quidem certum est, genus muliebre esse confidens & animosum, & idoneum ad quam rem cunq; uelit efficiendam: ad hæc, mutabile, ob consilij & sexus imbecillitatem naturalem: sed cum ratione & sana mente est tractandum, nec irritandum aduersando ad contentionem. Ita enim uita recto & fœlici cursu agitur, cum gubernator eius scit & considerat ad quem scopum omnia in ea consilia & actiones omnes oporteat referre. uerùm accedente inuocatione opis diuinæ, hæc gubernatio fit fœlix.

Hoc cũ assensione audito, ad sequentem dixit: QVOMODO sine erratis uixerit? Ille dixit: Si egeris 44
omnia cum diligenti consideratione,

& non

& non habueris fidem calumnijs, sed putaueris tibi singula esse expendenda: sique cum iudicio pariter & colloquêris cum alijs, & de quibus fueris locutus, illa perficies: ita, Rex, nunquam labêris & errabis. Sed hæc ita expendere, & in ijs perseuerare, est opus Diuinæ uirtutis.

His exhilaratus, sequentem interro-
45 gabat: QVOMODO posit esse liber & uacuus ab ira? Ad hoc dixit ille: Si primùm cõsideraueris, quòd cum omnium potestatem habeas, si adiunxeris iram, mortem sis allaturus multis: id quod est inutile & triste, si quis ex eo quòd omnia in sua potestate habeat, multos uita priuat: deinde si hoc etiam perpenderis, cum omnes habeas subiectos, & nullum aduersantem, non esse cur tibi sit irascendum. Postremò, si & hoc expenderis, Deum totum mundũ gubernare cum mansuetudine, sine indignatione omni: huncq;, Rex, tibi esse imitandum.

Fassus hunc præclarè respondisse, ex
46 sequente percontabatur: QVID esset rectè deliberare, & sana capere consilia?

filia? Ille dixit: Omnia rectè agere cũ diligenti ponderatione, appositis ad cõsultationem ex cõtraria parte noxijs etiam, ut ita singulis inspectis perpensisq; & rectum consilium capiatur, & quod cõstitutum sit peragatur. Sed illa demum sunt optima consilia, quæ diuina uirtute in pijs animis reguntur.

Rectè & hunc statuisse fassus, proximum interrogabat: QVID esset Phi- 47
losophia? Ille dixit: Rectè sentire & statuere de singulis quæ eueniunt in uita, nec de gradu moueri impetu ullius cupiditatis: sed perpensis incommodis quæ ex cupiditatibus existant, pro tempore omnia agere, ut conueniat cum animi moderatione. Sed ut horum curã habere possimus, Deus erit colendus.

Erga hunc etiam approbatione declarata, ad proximũ dixit: QVOMODO 48
apud peregrinos posset nancisci hospitales & faciles ad se excipiendũ? Dixit ille: Si te erga omnes ęqualem exhibueris, aut etiã inferiorem magis quàm superiorem erga illos apud quos peregrineris. Nam primùm Deus ipse in uniuersum, quòd se humiliat, acceptat ex

ſua natura. Deinde etiam homines ipſi
demiſſos humanitate proſequuntur.

Suffragatus huic, aliũ interrogabat:
49 QVOMODO extruere poſſet, quæ ſint futura diuturna? Ad hoc dixit ille: Si magna & honorifica perfeceris opera, ut contemplantes ea, ob pulchritudiné cogantur ab illis abſtinere, nec ullus ſimilia auſit inſtituere, aut alios intẽtos curę neceſſariæ ad ea perficienda perpellere poſsit ſine mercede. Sed pręcipuè hoc ita aſſequêris, ſi cõſideraueris, Deũ magna prouidentia gubernare & tueri genus humanum, & ipſis ſuppeditare ualetudinem, integritaté ſenſuum, aliaq; omnia, & tu ſimile quid, imitans ipſum, egeris, non neglecta interim etiam iuſta malorum compenſatione. Nam quæ per iuſticiam peraguntur, illa habent diuturnitatem.

Hunc etiam faſſus rectè dixiſſe, inter-
50 rogabat decimum: QVI eſſet fructus ſapientię? Ille dixit: Nõ eſſe ſibi conſcium malarum actionum, & in tota uita degenda ueritatem colere. nam ex hoc maximũ gaudium, & tranquillitas animi maxima tibi contingent Rex.

Spes

Spes etiam in Deo præclara continget tibi,piè administranti regnum. His auditis,omnes exclamarunt cum applausu magno. deinde rex læticia repletus, ad propinandum est uersus.

¶ Sequenti autē die apparato conuiuio,series eadem, quę antè,erat discumbentium.ibi Rex data opportunitate,reliquos interrogare cępit, ac ad primum dixit: QVOMODO quis uitauerit, ut 51
non in superbiam incidat? Ille dixit: Si primùm æqualitatem seruauerit: deinde ubiq; sibi subiecerit, quòd ipse homo præsit hominibus: tertiò, si cogitauerit, Deum deprimere superbos, & exaltare humiles.

Sexti diei conuiuiū.

Commendato eo, sequentem interrogabat: QVIBVS sit utendum con- 52
siliarijs? Illis, inquit ille, qui in multis sunt exercitati negocijs,& qui sinceram erga te conseruant beneuolentiā, quiq; eisdem tecum præditi sunt moribus: sed horum cognitio contingit dignis,ex illustratione diuina.

Collaudato & eo, sequentem interrogabat: QVAE possessio esset regi 53
in primis necessaria? Ille respondit:

Subditorum humanitas & amor, quia ex his beneuolentię nexus existit indissolubilis. Sed Dei est, ista ex animi sententia perficere.

Eo comprobato, ex sequente percontabatur:
54 QVI finis esse orationis? Ille inquit: Persuadere, sed ita ut ostẽdas, aduersariũ ex argumentis & orationis suæ serie habere noxia proposita. ita enim conciliabis tibi auditorem ad sententiam tuam acceptandam: non cõtrà disceptando rationibus, sed adiutus ipsius aduersarij comprobatione. Verùm Deus est, qui sua uirtute gubernat persuasionem, ad euentum exoptatum.

Præclarè hunc fassus dixisse, alium
55 interrogabat: QVOMODO, cum in regno sit uaria hominũ multitudo, Regi cum illis cõuenire possit? Ille inquit: Duce iusticia, cuique quod ei conuenit attribuendo: quemadmodum tu Rex hoc facis, Deo suppeditãte tibi sanitatẽ & rectitudinem iudicij.

Hunc benignè amplexus, ad alium
56 dixit: OB QVAE sit tristandũ? Ille respondit: Ob illa, quæ aduersa eueniunt amicis, si cernamus ea fore diuturna, &

turna, & ineuitabilia. Nam ob defunctos & liberatos malis, ratio non permittit tristari. Sed ad se & suum commodum respicientes, etiam ob hæc omnes homines tristantur. Cæterùm ut quis effugiat omne malum, hoc non contingit nisi uirtute Dei.

Fassus hũc respondisse ut oportebat, ad proximum dixit: PER quæ ueniat quis in cõtemptum, & amittat gloriam, & existimationis famam? Ille dixit: Quando in aliquo existit superbia & confidentia perpetua, tum superuenit contemptus, & existimationis eius euersio. Deus tamen omnem gloriã gubernans, quò uult eam inclinat. 57

Huius etiam sententia pro rata accepta, sequentẽ interrogabat: QVIBVS debeat se credere? Illis qui uersantur tecum ob beneuolentiam, non ob metum, neque ob potentiam tuam, referentes inde omnia ad suum commodum. Nam illud, argumentum est amoris: hoc, maleuolentiæ, & callidæ captationis opportunitatis, ad fraudẽ usurpandam. Nam qui ducitur cupiditate rerum suarum locupletãdarum, 58

solet esse proditor: uerùm tu omnes beneuolos habes, Deo suggerente tibi rectitudinem consilij.

Fassus eum sapienter respondisse, di-
59 xit sequenti: QVID conseruet re-
gnum? Ad hæc respondit ille: Sollicita & diligens obseruatio & cura, ne à præfectis negocijs expediendis, quid perperam agatur, & mali aliquid inferatur in subditos. quam quidem curam tu sedulò adhibes, Deo subministrante tibi animi cogitationes graues.

Hoc confirmato, sequentem interro-
60 gabat: QVID conseruet gratiam &
honorem? Ille dixit: Virtus, quę bona peragit opera, & quod uiciosum est abolet. quemadmodum tu hoc donum nactus diuinum, erga omnes conseruas & usurpas perfectã uirtutis probitatẽ.

Hoc etiam libenter audito, undecimum, eo quòd illorum duo supra Septuaginta essent, interrogabat: QVO-
61 MODO etiam in bello gerendo posset esse animo tranquillo? Ille dixit: Si tibi persuaseris, nihil esse à te temerè & negligenter ordinatum, omnesq; tuos ad edenda præclara facinora inde certaturos,

taturos, quia ſciant, ut maximè ex uita exceſſerint, te habituros curatorē rerū ſuarum. Neque enim, Dei beneficio nactus ex animi ſententia rerū ſucceſſum, ceſſas omnes tuos refocillare, & erigere tua munificentia, ad meliorem rerum ſuarum ſtatum. Edita ſignificatione approbationis ſuæ per applauſum, ipſos omnes amicè commendauit, & ſingulis paulo plus propinauit, ut eo plus oblectationis & gaudij haberet iſta ſua conuerſatio cum ipſis.

Septimi diei conuiuium.

¶ Septimo die, inſtructo cōuiuio cum maiori apparatu, eo quòd plures, & ij ſatis multi, aduenerant legati ex ciuitatibus, cum tempus adeſſet, Rex primùm ex reliquis ad interrogandum percunctabatur: QVOMODO effecerit, ut 62
non ſeducatur & decipiatur uerbis aliorum? Ille inquit: Si expēderis & quis ſit qui dicat, & quid dicat, & de quo dicat, & quidem longiori tempore eadē alijs modis ſciſcitādo. Sed habere mentem celerem, & idoneam ad quæuis diiudicanda, qualē tu habes, hoc eſt præclarum donum Dei.

Applauſu approbationis edito, alte-

63 rum interrogabat: QVARE pleriq; homines uirtutem non amplexarétur? Ille dixit: Quia natura omnes homines sunt incontinentes,& procliues ad uoluptates: unde solet existere iniusticiæ & auariciæ immensitas. At uirtus functione & ui sua inhibet præcipites ad incontinentiam uoluptatis,& iubet potius colere continentiam & iusticiam: sed hæc etiam omnia Deus administrat pro sua uoluntate.

Confessus hunc bene respondisse,
64 proximũ interrogabat: QVIBVS Reges potissimũ insistere deberent? Ille inquit: Legibus,ut suo iustè agendi studio demereantur omniũ famam & approbationem: quemadmodum tu Rex, hoc modo obtemperans mandato diuino, immortalem nominis tui memoriã es adeptus.

Fassus & hunc præclarè dixisse, se-
65 quentem interrogabat: QVI essent constituendi administratores functionum publicarum? Ille dixit: Qui oderunt improbitatem, & imitãtes mores & uitæ tuæ rationem, ad retinendã perpetuam existimationis suæ famam,

iusta

iusta agunt: quemadmodũ tu Rex hęc facis, quia diuinitùs concessam iusticię coronam habes.

Approbato eo clara uoce, & oculis in sequentem coniectis, dixit ad eum: QVOS oporteat in belli duces eligere? 66
Ille respondit: Fortitudine & iusticia præstantes, & quibus potius est seruare homines, quàm cupiditate uictoriæ per confidentiam perdere eorum uitã. Nam ut Deus beneficus est in omnes, ita tu imitatione eius omnia beneficentia prosequeris.

Fassus eum bene respondisse, alium interrogabat: QVEM hominem con 67
ueniat prosequi admiratione? Ille dixit: Eum qui cum gloria, opibus & potentia abundè sit exornatus, interim tamen animo æquali sit erga omnes. quemadmodum tu Rex, dignus es admiratione, qui dignitate, opibus & potentia excellens, hoc facis, Deo tibi huius rei curam inijciente.

Hoc quoque comprobato, ad proximum dixit: IN quibus rebus reges 68
maiori tempore uersari deberent? Ille inquit: In legendo & in commenta-

rijs legationum illarũ quæ extant perſcriptę ad reges, ad inſtauranda illa quę faciunt ad rectam, ſalutarem & diuturnam hominum gubernationem. Quo ſtudio tu, Deo promouente tuos conatus ad euentus ſuos, conſecutus es gloriam alijs inacceſsibilem.

69 Vt res ſe habeat, & hunc faſſus dixiſſe, ſequentem interrogabat: QVALIS uitę ratio ſit ineunda, & quid agendum in ocio & remiſsione animorum? Ille inquit: Contemplanda ſunt illa quę ſobriè, & cum animi contractione adornantur: & ob oculos ponenda, quæ in uita cum decore, honeſtate & moderatione fiunt, geruntur q;, ut moderatè & continenter uiuas. Ineſt enim & in his quædã informatio, & ſæpe ex minimis aliquid proſecutione dignum demonſtratur. Tu uerò, cum ſenio uſu q; uitæ & actionum ſis exercitatus, philoſopharis in ſtudio & actionibus uirtutis perfectæ, ex illa præſtantia honoris quæ tibi à Deo contigit.

70 Delectatus oratione huius, ad nonũ dixit: QVAE ſit uitæ ratio in conuiuijs peragendis ineunda? Ille inquit: Si ad-

Si adiunxeris tibi discendi cupidos, quique possint tibi & regni negocia & subditorum mores uitamq; commemorare, nihil his concinnius & suauius poteris habere. Nam tales, cum habeant animos eruditos, & conformatos ad res optimas, sunt chari Deo. quemadmodum & tu talibus es occupatus, ut cui omnia à Deo rectè administrentur.

Exhilaratus his dictis, sequenté interrogabat: VTRVM sit satius populo ut ex priuatis aliquem sibi eligant regem, an uerò ex regia stirpe genitum? 71
Ille inquit: Id est eligendum, quod est naturæ gratum & exoptatum. Nam & ex regibus electi in gubernationem regni, aduersus subditos inclementes & duri solent existere: & ex priuatis, ac quidem multo magis, nonnulli & alia mala & paupertatem experti, cum ad imperia populorum fuerunt perducti, extiterũt intolerabiliores etiam impijs tyrannis. Sed, quemadmodum dixi, indoles ingenij, & natura proba, & humanitatis cultu exornata, idonea est ad imperandum: quemadmodum tu Rex magnus es, qui non tam dignitate imperij

& opibus præſtas alijs, quàm æquitate & humanitate omnes alios homines ſuperas, Deo tibi iſta in longius tempus ſua benignitate ſuggerente.

Hoc etiam collaudato, poſtremum
72 interrogabat: QVID eſſet in Regia gubernatione maximum? Ad quod ille dixit: Vt ſubditi habeãt perpetuam pacem, & celeriter conſequantur in iudicijs ius ſuum. quę quidem tum fiunt, quando qui pręeſt imperio, eſt oſor improborum, & proborum amator: ac maximi facit hoc, ut animam hominis conſeruet. Quemadmodũ & tu maximum ſemper iudicaſti ſcelus iniuſticiam: iuſtè uerò omnia gubernãdo, perpetuam tibi conſecutus es gloriam ex beneficio diuino: unde tu mentẽ habes ſanctam, & ab omni malorũ labe immaculatam.

Finita huius oratione, exortus eſt applauſus cum acclamatione & gaudio: qui ſatis diu durauit. Poſtquam autẽ Rex finiuit huiuſmodi cum ipſis collocutionem, tum & alijs omnibus præſentibus, & ijs qui ſententias dixerant, craterem plenum uino libauit, & tandem ita dixit ad uiros illos: Veſtro aduẽtu contigerunt

contigerunt mihi maxima bona. nam multum utilitatis percepi ex doctrina uestra, mihi de regnandi ratione tradita. Hinc mandauit, singulis talenta tria donari, & puerum qui ea obtulerit. Hæc omnibus approbantibus, cum acclamatione conuiuium replebatur læticia, Rege sine intermissione omnia ad hilaritatem referente.

Ego autem ô Philocrates fui longior in commemorandis istis: sed tu dabis ueniam mihi. nam ego supra modum admiratus sum istos uiros, ita ex tempore respondentes de rebus meditationis longi temporis. Nec uerò ego solũ admirabar tum interrogantis solertiam in meditandis singulis quæstionibus, tum facultatem tam promptam respondentium ita aptè & sapienter ad singulas interrogationes: sed & alijs omnib. qui aderãt, uidebãtur hæc admiratione digna, & præcipuè Philosophis. existimo autem fore, ut & alijs omnibus qui hæc sunt lecturi, uideantur ea supra fidẽ esse. Sed profectò non licet aliquid falsi narrare de illis quæ excepta & annotata sunt, & nefas iudicẽ etiam præterire

aliquid

aliquid in huiuſmodi rebus: ſed ut hæc ſunt acta, ita ea expoſui, ut uitarem omnem errorẽ. Licet ipſe hæc omnia percepiſſem, tamen ſtudioſe iſtam expoſitionem meam accepi ab illis, qui ſingula quæ fiunt & dicuntur in regijs negocijs & conuiuijs, excipere & annotare ſolent. Nam, ut ipſe ſcis, hic mos eſt, ut quo die Rex incipiat publica negocia agere, omnia excipiãtur ſcripto, & quæ dicantur & quæ gerantur: id quod rectè & utiliter fit. Nam hinc ſequenti die & acta & dicta præcedentis, antequam quid denuò publicè agatur, prælegũtur: & ſi quid parum rectè eſt geſtũ: id emendatur. Inde ergo cum eſſent omnia accuratè perſcripta, nos hæc, ſicut dictũ eſt, deſumpta & ſelecta ad te miſimus: non ignari, quantum ſit tuum ſtudium ad cognoſcenda utilia.

Poſt tres autem dies, quàm illa quæ expoſuimus, ſunt acta, Demetrius aſſumpſit ad ſe illos uiros, & in inſulam per aggerem maris ſeptem ſtadiorum eſt progreſſus, ac traiecto ponte partes uerſus ſeptentrionẽ occupauit: ibi congregatis illis uiris in domo ſplendidè

extructa

extructa iuxta littus,& ab omni tumultu & strepitu remota, cum ibi etiam adessent omnia quibus opus foret, hortabatur eos ad interpretationem legis perficiendam. Illi autem rem aggressi, singula ex collationibus ad consonantiam elaborabant: & quod ita consonū & elaboratum erat, ut dignum esset descriptione, à Demetrio scripto excipiebatur. Ac quidem quotidie ad nonam usq; horam in tali studio congregati erant: deinde discedebant ad curandum corpus, quibus omnia largè suppeditabantur quæ cupiebant, & præter hæc quotidie de illis quæ regi apparabātur, & his Dorotheus ex mādato regio subministrabat. Atq; etiam quotidie bene mane ueniebat in aulā, et salutato Rege redibant ad suum locum: lotisq; manibus pro communi omnium Iudæorum more ex mari, & uotis ad Deum peractis, pergebant legere, & singula interpretari.

Quare Iudæi uota peracturi manus lauent.

Interrogati autem & de hoc, quare post lotas manus uota faciant? respondebant: hoc fieri in argumentum & testimonium, nullius sceleris perpetrati, quoniam

quonian per manus omnes conatus soleant expediri, ita pulchrè & sanctè omnia ad iustitiam referebant. In singulos ergo dies, sicut antè diximus, conuenientes in locum illum amœnum, iucundumque & ob silentium & ob lucis claritatem, rem susceptam studebant perficere. Ac quidem ita cecidit, ut illa interpretatio eorũ absolueretur diebus septuagintaduobus, perinde acsi data opera hoc ab illis factum fuisset.

Legis interpretatio absoluta.

Absoluta autẽ interpretatione, Demetrius illam Iudęis omnibus congregatis in locum illũ, ubi ea perfecta erat, pręlegit, pręsentib. etiã ipsis interpretibus: qui etiam ut authores magnorum bonorum, magna laude & approbatione sunt accepti ab ipsa Iudæorum multitudine. Similiter & Demetriũ prosequuti sunt sua laude, rogarũtq; ut istã legem descriptã suis etiam principibus dare uellet. Vt autem perlecta sunt ista uolumina legis, adstantes & sacerdotes & interpretes seniores, gubernatoresq; ciuitatis, & ipsi principes multitudinis, ita dixerunt; Quoniam rectè, sanctè, & per omnia accuratè perfecta est ista interpretatio,

Interpretationis comprobatio.

terpretatio, par est, ut omnia permaneãt in suo habitu, nec ulla fiat immutatio. Omnibus ad hæc cum approbatione acclamantibus: iussit Demetrius illos, ut haberent in more, imprecari dira illi, si quis immutaturus esset quid uel addendo, uel transferẽdo, uel auferendo. Quod rectè fecerunt, ad hoc ut perpetuò conseruarentur illa salua, & cum diuturnitate inuiolata.

Quæ & ipsa cum essent Regi denunciata, ualde est gauisus. Nam putabat ita præclarè suum institutum esse ad perpetuitatem confirmatum. Ac quidẽ cum ipsi omnia essent prælecta, ualde admiratus est legislatoris mentem. & ad ipsum Demetriũ dixit: Quare tanti operis nullus Historiographorum aut Poetarum aggressus sit mentionem facere? Ille inquit: Quia ista lex est sacrosancta, & diuinitùs lata: tum quia nonnulli aggressi, diuina plaga territi, ab instituto destiterũt. Nam audiui Theopompum, cum uellet quædam ex ista lege, tum non ita commodè uersa, in suam historiam inserere, animo fuisse turbatum ultra dies triginta: & in morbi intermis-

Quare nullus historicorum aut poetarum legis diuinæ mentionem fecerit.

intermissione cum exorasset Deum uotis, ut sibi declararet, quam ob causam hoc sibi accidisset: in somno ei fuisse indicatum, ideo accidisse, quia diuina studio suo euulgare conaretur, & referre ad multos homines. Hinc cum institutum intermisisset, dicitur fuisse liberatus à morbo. Accepi etiam de Theodecte tragico poeta, cum uoluisset aliquid quod scriptũ esset hoc libro, transferre in quandam suam fabulam, fuisse uisum ei ablatum, donec perpendisset hoc sibi euenisse propter hoc suum factum, & per multos dies reconciliasset sibi Deum uotis suis.

His auditis Rex, & (sicut diximus) accepta à Demetrio legis interpretatione, religiosa ueneratione est eam prosecutus: & iussit magnam curam haberi librorum istorum, eosq; religiose obseruare. ipsos etiam interpretes rogauit, ut post reditum suum in Iudæá crebrius ad se uenire uellent. Iam enim iustum esse ut ipsos dimittat: sed si redirent ad se, ipsos, ut par sit, pro amicis habiturum, & maximis muneribus ornaturũ. Hinc iussit adornari quæ facerent

cerēt ad illos deducendos, magnaque munificentia eſt in eos uſus. dedit cuiq; tres pulcherrimas ſtolas, & duo talenta auri, & calicem talenti unius, & omnem ornatum qui in cœnaculis expandi ſolet.

Dona interpretibus & Eleazaro, poſt legis interpretationem abſolutam data.

Mittebat etiam Eleazaro ſimul in deductione illa, decem menſas argenteis pedibus præditas, & omnem earum ornatum, & calicem triginta talentorum. Stolas item decem, & purpuram, ac coronam inſignem decore, tum circiter centum linteola byſsina. Ad hæc, phialas & pelues, & duos aureos crateras ad libationes ſacras. Præterea ſcripſit ad ipſum, & eum rogauit, ne prohibere uellet, ſi quando qui iſtorum uirorum iter ad ſe ſuſcepturi eſſent. Nam ſibi gratiſsimam futuram conuerſationem cum tam doctis & intelligentibus uiris: ſeq; malle ſuas opes largè & magnificè cōferre in tales homines, quàm in alias non tanti momenti res.

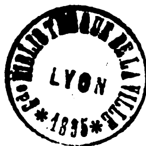
Atque ita, Philocrates, quemadmodum promiſi tibi, habes hác hiſtoriam: quali puto te magis oblectari, quàm libris eorum qui fabulas continét. Nam

intentus es studio grauium rerum, & huc plus temporis impertis. Dabo autem operam, ut quæ alia commemoratu digna nancisci potero, & illa ad te perscribam: ut illis euolutis, consequaris studij tui pulcherrimum præmium.

FINIS.

ERRATA.

Pag. 11. uers. 24. omni in re decreta 25. 5. clauis 27. 6. craterum 29. 9. superliminarium 85. 16. primum 93. 18. ueniebant

RERVM ET VERBORVM *in Aristeæ Historia memorabilium* INDEX.

A

g 2 dæorum

in ſolo

mune-

re

Somoe-

FINIS.

